

Uvodnik

Julijan Čavdek

Volitve - udejanjimo našo avtonomno identiteto!

Le nekaj dni nas še loči od upravnih volitev, ki bodo potekale 6. in 7. maja. Prišel je torej čas, ko se mora vsak sam odločiti kako in kaj. Pri tem je verjetno veliko različnih navad. Nekateri so se že zdavnaj odločili. Drugi še ugibajo in preučujejo volilno gradivo, ki so ga v teh dneh prejeli na dom. Nekateri se bodo odločili šele zadnji trenutek, morda celo v volilni kabini. Kakorkoli že, pomembno je se zavedati, da je to enostavno dejanje temelj demokracije, na kateri sloni krajevna, državna in mednarodna ureditev.

Seveda si ne moremo zakrivati oči pred današnjo klavrno podobo nekaterih politikov, ki imajo odgovornost udejanjati demokratična načela ter odločiti o blaginji vseh nas. Po drugi strani pa je posploševanje zgrešeno. Še posebno ne gre istovetiti slabih dejanj posameznikov ali skupine ljudi s širšim pojmom politike in demokracije. Zaradi tega se ne smemo odpovedati naši državljski dolžnosti in pravici. Vedno so namreč osebe, ki so vredne našega zaupanja in se za prave stvari resno zavzamejo.

Za nas Slovence so te upravne volitve pomembne v občinah Devin-Nabrežina, Gorica in Krmin. O tem pričajo številne kandidature na raznih listah. Med temi so kandidati SSK, ki nastopajo z lastno listo v Devinu-Nabrežini, v podporo županskemu kandidatu Vladimirju Kukanji, in na listi Demokratske stranke v Gorici, v podporo županskemu kandidatu Giuseppeju Cingolaniju. Izbiro različnega načina nastopanja je narekoval volilni zakon, ki na podlagi večinskega sistema oškoduje manjše stranke.

V obeh občinah je občinsko upravo vodila desnosredinska koalicija, za katero ni potrebno razlagati, kakšen je njen odnos do nas. In ne gre le za uporabo jezika, dvojezične napise ipd. Gre tudi za razvoj in za upravljanje ozemlja, ki je za našo narodno skupnost prav tako pomembno. In gre tudi za potrebo po avtonomiji od vsedržavnih teženj, ki do krajevne specifikke nimajo posebne pozornosti in tudi ne zanimanja. Preprosto, obrniti moramo stran!

To so razlogi, na podlagi katerih je potrebno graditi našo odločitev za glasovanje. Lahko se odločimo, da se z glasovanjem poistovetimo z vsedržavnimi političnimi težnjami. Lahko pa naš glas in preferenco damo tistim silam, ki so dovzetne za našo krajevno stvarnost, ker so njen izraz. Med temi je Slovenska skupnost - zbirna stranka Slovencev v Italiji.

Podpora listi in kandidatom SSK v Devinu-Nabrežini in preferenca kandidatom SSK na listi Demokratske stranke v Gorici sta način, kako lahko udejanjimo našo avtonomno identiteto in se predstavimo kot enakopraven politični subjekt. Danes je to temeljna potreba naše narodne skupnosti v Deželi FJK in še posebej tam, kjer potekajo volitve. Časi, v katerih živimo, so pokazali, kako nevarno je, ko odločitev o nas in o našem prostoru poverimo drugim. Danes je zelo jasno, da je to huda napaka. Resnost in kakovost naše slovenske narodne skupnosti se morata dvigniti na raven subjekta. To pa ne pomeni, da se bomo šli nacionalizma, zaprtosti ali ne vem še česa. Nikakor ne! Gre za to, da smo kot narodna skupnost polnopravni in enakovredni politični subjekt, ki ima vizijo o prihodnosti družbe in območja, na katerem živimo in delamo. Vse to z gotovostjo lahko udejanjimo kandidati SSK. Zato je prav, da smo jim ob strani in jim v nedeljo in ponedeljek množično oddamo glas in preferenco.

Foto DP

Razmišljanje za naš čas Izhod iz krize je odvisen od naše vere

Javni dolg narašča. Podjetja se zapirajo. Delavci ostajajo brez dela.

Nakupovalna moč se manjša. Začarani krog. Kako reagiramo na to situacijo? Le jočemo, se pritožujemo in protestiramo? Smo od strahu paralizirani in obujamo spomine na svetle čase naše zgodovine ter čakamo na boljše čase, ki bodo prišli sami od sebe? Smo se vsaj v domišljijem svetu že odpravili nazaj proti "Egiptu" in tonemo v iluzijah? Bomo zakopali glavo v pesek in se delali, da problema sploh ni, če pa že je, se ne tiče nas? Ali pa bomo "ugoden čas krize" izkoristili za revolucijo, za obljubo, da bomo pobili vse tajkune? Pri tem pa bomo seveda tvegali, da bodo tisti, ki so jim omogočili, da so pokopali podjetja, postali naši oblastniki, ker je njihova značilnost, da so kot olje vedno na vrhu. Še naprej bomo moralizirali in se naslajali ob medijskem linču krivcev za nastalo situacijo ter zahtevali odvzem njihovega nagrabljenega premoženja in živeli v prepričanju, da je to vse, kar je potrebno narediti za izhod iz krize. Pobili pa bomo tudi mnoge, ki so sicer kritični in naivni, toda v bistvu nedolžni, ker ne bodo z

nami trobili v isti rog? Revolucije brez krvi, pogorišč in žrtev pač ni, saj cilj posvečuje sredstva. Zakonodaja pa bo še naprej omogočala teptanje človekovega dostojanstva. Nič ne de, če bomo še bolj zategovali pasove in živeli od praznih obljub, pomembno je le to, da se zamenja oblast!

Morda vendarle obstaja še tretja pot? Pot, ki je zahtevnejša in daljša. Temeljno vprašanje je: kaj preprečuje in kaj omogoča resnično rast in celovit razvoj človeštva? Kdaj je določena družba zares bogata in srečna? Kako razlikovati med našimi željami in resničnimi potrebami? Neodgovorno in tudi nekrščansko je biti do resničnosti, v kateri smo se znašli, indiferentni. Situacijo je potrebno razumeti, presoditi in nanjo reagirati. Celoviti razvoj družbe vsekakor ne zadeva le ekonomije, temveč je odvisen tudi od naših "duš" - od vsakega izmed nas. Kakšna so naša prepričanja, predsodki, vrednote? Koliko smo se pripravljeno boriti, odrekli in biti ustvarjalni? Je naš cilj le profit in osebno preživetje ali pa se zavzemamo za celovit razvoj družbe in nam ni vseeno tudi za zaposlene in

stabilnost njihovih družin? Imamo prijatelje, ki nam bodo stali ob strani v času dvomov, obupa in nam svetovali tudi ob naših napačnih odločitvah? Kakšen je naš odnos do drugih ljudi - do človeške osebe v vseh njenih razsežnostih? Upoštevamo zakonitost, da je za celoviti razvoj družbe potrebna harmonija med vsemi njenimi podsistemi: med politiko, gospodarstvom, kulturo in družino? Če je celoviti razvoj družbe odvisen od vsakega izmed nas, sledi logično vprašanje: se sploh poznamo? Kdo v resnici smo? Zakaj se toliko ukvarjamo s proizvodnjo in denarjem, zelo malo pa s tem, kdo smo in kakšna je naša človeška narava? Kako lahko sploh spoznamo sami sebe? Smo pripravljeno priznati tudi svoje temne strani in se "spreobrniti" - začeti razmišljati in delati drugače? To je odvisno predvsem od vizije, ki jo imamo. Vizija pa je bistveno odvisna od naše religije, ki je temelj vsake "revolucije" in "družbene transformacije". Kakšna je naša "vera"? Je zgolj narkotik, ki nas uspava, poživilo, ki v nas prebujata krvoločnost in povampirjenost, ali pa je nežen klic k neprestanemu samopreseganju in počlovečenju? Kaj lahko celotni družbi v tej situaciji prispevamo kristjani, ki verujemo, da je Jezus z nami vse dni do konca sveta, da je stvarnost sama po sebi pozitivna in dobra, da Bog neizmerno in brezpogojno ljubi vsakega človeka?

Bogdan Vidmar

Književnost

V Katoliški knjigarni se je Na kavi s knjigo uspešno predstavila goriška pesnica Claudia Voncina

7

Volitve

Županski kandidat leve sredine v občini Devin-Nabrežina Vladimir Kukanja končuje svojo volilno kampanjo

11

SPD Mačkolje

V nedeljo, 6. maja, bodo v Mačkoljah pri Trstu poimenovali dvorano "stare šole" po duhovniku Stanku Janežiču

11

Zveza slovenske katoliške prosvete

Začrtane so bile smernice za prihodnje delovanje

Širši odbor Zveze slovenske katoliške prosvete se je sestel v četrtek, 26. aprila. Predsednica Franca Padovan se je od boru zahvalila za ponovno zaupanje in podporo. V ožji odbor so bili izvoljeni: za podpredsednika Miloš Cotar, za blagajnika Walter Bandelj, za tajnico Patricija Florenin, za zapisničarko Irenka Ferlat, za gospodarja Niko Klanjšček, za organizatorja Matjaž Pintar in Evgen Komjanc.

Na seji so tudi začrtali program delovanja za prihodnje mesece. Junija načrtuje Zveza - skupno s Kulturnim centrom Lojze Bratuž in Združenjem cerkvenih pevskih zborov Gorica - pravo koncerta v spomin na

Mirka Fileja, čigar letos poteka 100-letnica rojstva in 50-

Franca Padovan

letnica smrti. Njemu bo posvečena tudi pevska revija Ce-

cilijanka, ki bo potekala meseca novembra. V drugi polovici oktobra bodo v organizaciji ZSKP, Slovenske prosvete iz Trsta in Krščanske kulturne zveze potekali 15. Koroški kulturni dnevi na Primorskem. Medtem tudi članice Zveze ne bodo mirovale. SKPD F. B. Sedej pripravlja meseca maja dvoipredno praznovanje ob 60. obletnici delovanja domačega zbora. Prvi konec tedna v juliju pa bo med borovci v Števerjanu potekal 42. Festival narodno-zabavne glasbe. PD Štandrež bo maja organiziralo tradicionalni Praznik špargljev, v juniju pa Gledališče pod zvezdami. SKRD Jadro bo 30. junija organiziralo v Selcah pri Ronkah srečanje krajev, ki nosijo ime Selo.

Drago Štoka na OZ Zadruga Primorski dnevnik Dnevnik je bistven za našo skupnost

V četrtek, 26. aprila, je bil v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah občni zbor Zadruga Primorski dnevnik. Kot znano, je časopis v kriznem stanju. Na srečanju je spregovoril tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka, čigar poseg objavljamo v celoti.

"Spoštovani!

Primorski dnevnik odigrava ključno vlogo pri oblikovanju javnega mnenja med Slovenci v Italiji ter s tem pri našem obstoju in razvoju kot posebne narodnostne skupnosti. Takšnega sredstva javnega obveščanja ne premorejo vse narodnostne skupnosti, ki so primerljive z našo. Zaradi vsega tega SSO je podpiral, podpira in bo podpiral Primorski dnevnik. To seveda še posebej velja v takšnih kriznih trenutkih, kot je sedanj, ki postavljajo pod vprašaj sam obstoj časopisa.

Kot je znano, je treba iskati glavni vzrok za sedanje težave v krčenju javnih prispevkov, ki jih Primorski dnevnik prejema iz Slovenije in še zlasti iz Italije in ki so bistvenega pomena za njegovo preživetje. Italijanska vlada je celo napovedala, da bo z letom 2014 prenehal veljati zakon, na osnovi katerega Primorski dnevnik prejema glavni tovrstnih finančnih sredstev. Storitvi moramo vse, kar je potrebno, da se ta problem reši. Res živimo v času suhih krav in moramo vsi nekaj potrpeti. Vendar ni sprejemljivo, da bi v takšnih razmerah narodnostna manjšina, kot je naša, izgubila nekaj, kar je bistvenega pomena za njen obstoj. To med drugim pomeni, da moramo poiskati novo zakonsko osnovo za financiranje Primorskega dnevnika. SSO je mnenja, da bi bilo smotno Primorski dnevnik zakonsko zaščititi kot časopis narodne manjšine, in predlaga, da bi skušali to rešitev najti tudi s pomočjo drugih zainteresiranih manjšin v Italiji, še zlasti z

nemško na Južnem Tirolskem in s francosko v Dolini Aoste. Za rešitev Primorskega dnevnika pa moremo in moramo marsikaj

Drago Štoka

narediti tudi znotraj naše narodnostne skupnosti in še zlasti na ravni lastništva ter uprave časopisa. Tudi tu je mogoče marsikaj izboljšati in smotrneje urediti. Tako se po mnenju SSO velja vprašati, čemu moramo imeti dve ločeni strukturi pri Primorskem dnevniku, na eni strani zadružno, na drugi strani pa Družbo za založniške pobude, izdajateljico časopisa, pri čemer zadruža daje glavo časopisa v najem izdajatelju, čigar edini lastnik je sama zadruža. Mar ne bi bilo smotno to dvojico združiti in s tem odpraviti kopico odvečnih stroškov?

Kot je v zadnjih časih večkrat opozoril sindikalni odbor novinarjev, tudi pri upravljanju Primorskega dnevnika je veliko potrat, če naj jih tako imenujemo, od prelivanja sredstev v korist drugih medijev in še zlasti Novega Matajurja v imenu sodelovanja, do visokih stroškov za tisk in raznašanje pa vse tja do visoke najemnine, ki jo časopis plačuje za prostore v ul. Montecchi v Trstu. Temu je treba narediti konec! Kar se sedeža v ul. Montecchi tiče, pa naj povem, da je plačevanje najemnine ab-

surd, saj gre za stavbo, ki je bila svoj čas priposestovana prav za to, da bi služila dnevniku. SSO meni, da bi stavba v ul. Montecchi morala postati last Zadruga Primorski dnevnik v skladu z obvezo, ki jo je skupno predstavništvo Slovencev v Italiji sprejelo na začetku leta 1997 ob ustanovitvi same zadruga. Ta predlog tudi formalno postavljamo na današnjem občnem zboru.

Ko smo leta 1997 pristopili k zadrugi, smo upali, da bo s tem Primorski dnevnik res postal dnevnik vseh Slovencev v Italiji, seveda tudi po svoji vsebini. Danes moramo žal ugotovljati, da še vedno ni tako, saj so nekateri deležni večje pozornosti in podpore od drugih, nekateri stvari se sistematično povzdigujejo, druge pa skrivajo ali celo zamočujejo. Tudi zaradi te izkušnje ne moremo kar tako sprejemati, da bi danes ukinjali druge časopise Slovencev v Italiji oz. jih združevali v enega. Finančna kriza ne sme dati povoda, da bi pokopali kulturni pluralizem, ki je ključen tudi za politični pluralizem in torej za samo demokracijo pri Slovencih v Italiji. Nasprotno, tudi to krizo moramo izkoristiti za okrepitev naše demokracije, našega pluralizma. V tem sklopu bi se moral Primorski dnevnik še bolj potruditi, da bi bil res odprt medij in s tem tudi bolj sprejemljiv za večji del naše skupnosti. S tega vidika pa je bistvenega pomena ob profesionalnosti tudi pluralizacija uredništva, ki je po naši oceni še vedno nezadostna.

Spoštovani!

Kot vidite, sem v tem svojem prispevku obenem marsikatero očno in predlog, ki jih je SSO objavil pred pičlim letom in ki so tedaj naleteli tudi na številne odklonilne reakcije. Zdaj lahko ugotovim, da so te ocene in predlogi deležni večjega razumevanja npr. pri novinarjih Primorskega dnevnika. To me spodbuja v upanju, da bomo naposled le našli skupni jezik za rešitev in izboljšanje časopisa, ki je, kot sem uvodoma poudaril, velikega pomena za našo skupnost".

Redni letni občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva "Obravnavati bi morali vse naše medije, ne le nekatere"

Predstavitve in odobritev obračuna za leto 2011 je bila glavna točka rednega letnega občnega zbora Zadruga Goriška Mohorjeva, ki je potekal v četrtek, 26. aprila, v prostorih Galerije Ars na Travniku v Gorici. Na zasedanju, ki se ga je poleg članov udeležil pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij za Goriško Walter Bandelj, je predsednik upravnega odbora Damjan Paulin poudaril, da je Zadruža kljub težavam zaradi krčenja prispevkov le prišla do konca leta z razmeroma uravnovešenimi številkami. Kot znano, je nje delovanje osredotočeno na tri področja: na izdajanje tednika Novi glas, revije Pastirček in knjig Goriške Mohorjeve družbe. V letu 2011 je potekalo "precej normalno, do zadnjega smo čakali sredstva, ni pa še vse dokončno rešeno",

zadnjem letu obogatilo ponudbo s kakovostnimi članki priloge *Bodi človek!*, ki jo urejujejo štirje mlajši slovenski duhovniki; "dodatnih stroškov ni, saj omenjeni sodelujejo sodelujejo zastoj". V kratkem naj bi bil NG tudi prisoten na medmrežju s posodobljeno spletno stranjo.

O projektu Jezik/Lingua je Paulin povedal, da zanima tudi našo Zadružo, saj bo Goriška Mohorjeva družba - skupno z drugimi zamejskimi založbami - sodelovala pri izdaji nekaterih knjig. Pri založbi so v letu 2011 nekaj prihranili tudi tako, da so precej knjig izdali v sozaložbi, prejeli pa so tudi nekaj prispevkov javnih uprav. Da so pri GMD veliki problemi in "smo brez perspektiv", je v imenu njenega vodstva podčrtala prof. Marija Češut, ko je dejala,

saj približno polovice javnih prispevkov še nismo prejeli, a na deželi Furlaniji Julijski krajin zagotavljajo, da bo. Večje težave so napovedane za letošnje leto 2012, in sicer s prispevki iz Slovenije: "Podpisali smo pogodbo s pripombo, da bo znesek lahko znižan za 20% v primeru rebalansa". Tudi na italijanski strani je še "marsikaj nedorečenega... ne vemo, kako se bomo preživljali". Upravni odbor medtem še naprej išče poti, kako bi povečal prihodke, "saj so stroški zreducirani na minimum". "Najbolj zahteven" je seveda Novi glas. Tednik ni doživel "velikih padcev", ohranil je naročnike; kar lepo število teh plačuje podporno naročnino, zaradi česar jim je Zadruža iskreno hvaležna. Nekaj dohodkov prinaša tudi reklama, "čeprav je v času krize težko pričakovati kaj več". Stroški za tisk tednika v Padovi so se nekoliko znižali, kar je uprava dosegla v domeni s tiskarno, pošta pa se je zvišala. Paulin je tudi dejal, da se v zadnjih časih veliko govori o krizi Primorskega dnevnika in Novega Matajurja, "vse sile gredo v to smer. A težave so tudi pri nas. Vsi skupaj bi morali primerno obravnavati vse naše medije, ne le nekatere. Zato upamo v prizadevanja politike in civilne družbe". Kljub vsemu je uredništvo Novega glasa v

da avtorji ne prejema honorarja, sami plačujejo stroške za izdajo in tisk, sami si iščejo sponzorje in organizirajo tudi predstavitve publikacij.

Tudi pri otroški reviji Pastirček so znali biti posebno varčni, saj so bili izdatki nižji od tistih iz leta prej, je povedal Paulin, ki je nato - s številkami v rokah - podrobneje analiziral in pokomentiral obračun. Z zmernim zadovoljstvom je sklenil, da je bilanca precej uravnovešena, saj znaša izguba le nekaj več kot tri tisoč evrov, kar pa je za tako zadružo v sedanjem času res dober rezultat. Med drugim je še povedal, da je imela Zadruža pred dvema tednoma inšpekcijo iz Ljubljane; "funkcionarki z Ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu sta izrecno pohvalili urejenost računov in sta se čudili, ker nimamo reprezentančnih stroškov". Po razpravi, v kateri so navzoči načeli več različnih vprašanj, je nadzornica Valentina Pahor prebrala svoje poročilo s pritrilnim mnenjem o računovodskih izkazih. Nato so člani Zadruga Goriška Mohorjeva soglasno sprejeli obračun. Čisto na koncu se je Paulin še zahvalil upravi za dobro urejeno delo, odbornikom in ne nazadnje uslužbencem, ki vesto opravljajo svoje vsakdanje delo. / DD

Povejmo na glas

Gorica v novo smer?

Na vprašanje, ali bo Gorica na teh volitvah ubrala novo smer, bodo odgovorile volitve. Tako bi lahko izmikajoče ocenili stanje tik pred volilnim dejanjem, pri čemer pa tovrstno duhovičenje vendar izžareva prepričanje, da sta pred nami zares dve možnosti in s tem tudi možnost spremembe. Za to možnost, ki se ji v sebi v nobenem primeru ne bi smeli odpovedati, je kar nekaj razlogov, ki so ne nazadnje splošno znani. Osrednji razlog je vsekakor naraščajoče upadanje verodostojnosti strank nekdanje Berlusconijske koalicije, zaradi česar je bil Maroni prisiljen izjaviti, da bo na teh volitvah Severna liga kaznovana, in to verjetno kar izrazito. V tem vzdušju očitno in nesporno pridobiva leva sredina, kjer Demokratska stranka in predvsem Bersani modro krotita notranje konflikte, ki so se v sedanjem trenutku izdatno polegali. Precejšnjo spodbudo levosredinski politiki nadalje predstavlja prvi krog predsedniških volitev v Franciji, ki nakazujejo odmik od desnosedinske opcije tudi v drugih državah Evropske unije. Koliko bo ravnokar navedeno vplivalo na volitve v Gorici, se točno ne ve, nekaj pa prav gotovo in že to bi bilo lahko dovolj, da sedanj župan ne bi mogel slaviti v prvem krogu, kar bi bistveno zmanjšalo njegove možnosti. Drugi razlog, zakaj velja storiti vse za novo smer Gorice, pa je vsaj s stališča slovenske narodne skupnosti v dejstvu, da si želimo občinsko upravo, ki bo aktivnejše in odločnejše naložena bodisi nam kot manjšini bodisi sodelo-

vanju z bližnjo Novo Gorico, kar bi bilo gotovo v prid tudi večinskemu narodu, se pravi mestu v celoti. Seveda pri tem ni mogoče mimo ukinjenih rajonskih svetov, ki so vsebinsko sestavni del zaščitnega zakona oziroma je zaščita z njihovim izbrsom grobo okrnjena. Tukaj se je mogoče čuditi Deželnemu upravnemu sodišču, ki je dovolilo volitve brez rajonskih svetov, kar prevedeno pomeni, da naj bi bile volitve tiste, ki so skupna zadeva, za manjšino bomo lahko poskrbeli posebej in enkrat kasneje. Manjšina naj bi bila potemtakem nekaj, kar je izven celote, v resnici bi morala biti manjšina razumljena kot konstitutivni oziroma neizločljivi del te celote in nikakor obravnavana zgolj kot dodani del družbe. Zgodba z rajonskimi svetovi pa še ni zaključena in v prihodnosti velja v vsakem primeru storiti vse, da bi v odnosu do njih prevladala sodobna evropska načela, ki še vedno tako težko premagujejo zadržke iz preteklosti. In slednjič, kar se tiče volitev, se razume, kako je v interesu naše celotne narodne skupnosti, da se jih udeležimo v kar največjem številu in da ne pozabimo napisati preference. Teh bi bilo zagotovo lahko več, kot jih je sicer, nanje se je zato treba pripraviti, da jih ne bi opustili zato, ker se nam zdijo nejasne. Nahajamo se torej pred zahtevno volilno preizkušnjo, na kateri velja verjeti v uspeh. Ni nobenega dvoma, da je le takšno prepričanje učinkovito in prodorno, vse ostalo je premalo in poraz že vnaprej.

Janez Povše

Prof. Marija Kacin je predavala mladim študentom

Primorska šola na prepihu

V petek, 20. aprila, je bilo v prostorih galerije Ars na Travniku v Gorici srečanje Mladih za Prihodnost z dr. Marijo Kacin o temi *Primorska šola na prepihu*. Isti naslov ima njena novoizdana knjiga, v kateri prispeva k poz-

fantje iz slovenskih vasi prvič šli na nabor, jih je italijanski oficir nagovoril in dejal: 'Chi non sa leggere e scrivere alzi la mano!' ('Kdor ne zna brati in pisati, naj dvigne roko!'). Ker ni nihče dvignil roke, je očitno mislil, da ga niso razu-

"Dolžnost državne šole je tudi, da mlade generacije seznanijo z zgodovinskim dogajanjem v preteklem stoletju na Primorskem, se pravi v domovini ljudi, ki so se prvi v Evropi uprli fašizmu. O tem je treba poučevati objektivno in sistematično, ne le bežno in proti koncu zadnjega šolskega leta. Potrebno je tudi zato, ker bodo iz vrst današnjih dijakov izšli naši prihodnji predstavniki", je zadržala dr. Kacin.

Omenila je tudi možnost in potrebo, da bi dijake seznanjali z mnemotehniko, to je enostavna in učinkovita metoda, ki zahteva samodisciplino, vztrajnost in koncentracijo; zahteva pa tudi manj truda in manj časa ter izboljša način učenja. Dijaku omogoča, da se nauči več, bolje, hitreje, da si učno snov osvoji trajno in z manjšim trudom. Že dolgo let jo uporabljajo vrhunske, zlasti privatne univerze, ki je pa ne

pri tem zareklo ali bi mu "mislili uhajale".

Na vprašanje, ali so današnji dijaki manj vestni od tistih iz 20. stoletja, je prof. Kacin odgovorila: "Dijaki so sposobni in odgovorni. Ni res, da ne delajo in da niso motivirani. Lenih je med njimi tako malo, da predstavljajo res izjemne primere. Večina dijakov ima zelo dober intelektualni potencial: od profesorjev - mentorjev je pa odvisno, kako znajo spodbujati njihovo zanimanje. Profesorja, ki vestno in uspešno izpolnjuje svojo šolsko dolžnost, dijaki cenijo in upoštevajo, njegovih ocen pa ne oni ne njihovih starši ne postavljajo v dvom: zahtevati red in znanje namreč ne pomeni izvajati nasilje. Lepo število sposobnih učnih moči premorejo tudi naše šole, želeli je, da bi take osebnosti lahko vedno nemoteno izpolnjevale svojo šolsko dolžnost, da bi jih tisti delovni tovariši, ki imajo o kvaliteti pouka in šolski etiki izkrivljene pojme, pri njihovem delu ne ovirali".

Sklepna misel večera je bila obenem opomin in bodrilo današnjim generacijam:

Vsi potrebujemo pokoro in odpuščanje
Človekova večna usoda

V božji besedi se še zlasti v velikonočnem času pogosto srečujemo z vprašanjem, ki se nanaša na našo večno usodo. Velikokrat se sprašujemo: Ali je duša res nesmrtna? Navadno si na to vprašanje odgovarjamo razumsko, s pomočjo Božjega razodetja. Poti je kar nekaj. Tokrat se bomo zaustavili le ob eni, to je pri poštenosti in pravičnosti.

Prepogosto nas navdaja skušnjava, da poštenost, dobrota, plemenitost, pravičnost zvenijo v prazno, saj velikokrat v našem vsakdanu zmagujeta krivica in tudi zloba. Dobrota je prevečkrat malo ali skoraj nič poplačana. Kant je zapisal: "Naša duša mora preživeti telesno smrt, da prejme pravično plačilo". To spoznanje mu je za doščalo, da je ohranil vero v nesmrtnost duše.

Kdor veruje v Boga in je prepričan, da Bog dejansko je, običajno na modroslovne razlage ne da veliko. Božji dobroti res ne bi mogli očitati, da je ustvarila človeka, ki ve, kaj je smrt, čeprav z vsem svojim bitjem hrepeni po nesmrtnosti. Iz tega spoznamo, da tudi če bi duša po svoji naravi ne bila nesmrtna, bi ji Bog, človeško povedano, moral dati večno življenje zato, ker je prav On vanjo položil hrepenenje po sebi!

Iz Razodetja spoznamo, da je naše življenje potovanje v "sodno dvorano". Vse, kar se v našem življenju dogodi, vse, kar počnemo, bodisi dobro ali slabo, bo pri vsakem človeku moralo "skozi sodno razpravo" pred obličjem Najvišjega. Kdo pa bo izrekel končno sodbo nad vsakim od nas? Mi sami! "Sodba pa je v tem, da je prišla luč na svet in so ljudje bolj ljubili temo kakor luč, kajti njihova dela so bila hudobna. Kdor

namreč dela hudo, sovraži luč in ne pride k luči, da se ne bi pokazala njegova dela" (Jan 3,19-20). Če to povemo malo drugače: ob kaki naravni ali drugi katastrofi umre več ljudi. Navadno se neka-

teri zgražajo, češ, kako to, da je Bog to dopustil, potem pa zaključijo: "Če bi Bog dejansko bil, bi tega ne smel dopustiti, ker ga pa ni, se je to zgodilo"! Lahko bi pa tudi malo drugače razmišljali, recimo tako: "Vsak dan umrje mnogo nedolžnih, še nerojenih ljudi - to so splavi otrok. Kaj to ni zlo? Se vam ne zdi, da je to mnogo hujše zlo od katerekoli naravne katastrofe"? Ali pa, če smo iskreni, kdo je ukazal pobiti 20.000 fantov in mož po vojni v Sloveniji? Prav tako tudi naša kraška brezna skrivajo še marsikatero medvojno in povojno žrtev, to vemo vsi. Kdo je torej koga fizično usmrtil? Ob sodbi Bog ne bo nikogar od teh fizičnih zločincev sodil. Sodili si bodo sami ob srečanju iz oči v oči z Njim. Obenem bodo sami (!) svobodno spoznali, kaj jih dejansko čaka v onstranstvu brez časa in prostora.

Zanimivo je, da Jezus ni nikogar obsodil. Najprej se je prikazal svojim prijateljem. Tisti pa, ki so ga križali, so morali prevzeti odgovornost za zločin. Prav v času velikonočnega praznovanja prihaja pred nas misel, da vsi potrebujemo pokoro in odpuščanje v povezavi z Njim, ki nas spremlja. **Ambrož Kodolja**

navanju slovenskega šolstva na ozemlju, ki je med letoma 1918 in 1947 prešlo pod Italijo, in na ozemlju, ki je bilo po koncu drugega svetovnega spopada pa do leta 1954 pod ZVU - Zavezniško vojaško upravo; obravnava zatrtje slovenskega šolstva pod fašizmom, počasno medvojno obnavljanje, ponovno obnovitev in uzakonitev. Že njen oče dr. Anton Kacin je takole zapisal: "Slovinci v Italiji smo na šolskem in kulturnem polju doživeli, mislim, vse udarce, ki so sploh možni". Vendar zavest o neprecenljivi vrednosti šole je bila v primorskih ljudeh globoko zakoreninjena. Kulturno raven Primorcev v času takoj po prvi svetovni vojni označuje dejstvo, da med njimi ni bilo analfabetov - kot primer naj velja anekdota: ko so

meli in je stavek ponovil. Osu-pnil je, ko je eden izmed nabornikov dvignil roko in odgovoril: 'Noi tutti sappiamo leggere e scrivere'. (Mi vsi znamo brati in pisati'.) Poleg škode, ki jo je utrpelo šolstvo v času fašizma, je tudi v prvih mesecih po koncu druge svetovne vojne bila zamujena usodna priložnost: nihče se ni namreč potegoval za to, da bi bili v posebno ozemlje A vključeni Slovenska Benečija in Kanalska dolina. Ta ozemlja so spadala v pas C, ki pa je prešel zopet pod italijansko vladno že ob koncu leta 1945. To dejstvo ima še danes nepopravljive posledice tudi na šolskem področju.

Po zgodovinskem ekskurzu se je prof. Kacinova dotaknila sodobnih šolskih tematik.

Foto JIMP

želijo razširiti med široke družbene plasti in jo hranijo za "elito". Poleg tega bi bilo treba urediti sposobnost, da svoje znanje dijak urejeno in logično podaja, ne da bi se mu

"Dijaki se morajo zavedati, da šola, ki jo imajo danes, ni padla v naročje kakor zrela hruška, ampak se je bilo zanj treba krepko boriti".

Mladi za Prihodnost - Gorica

Pogovor z urednikom Andrejem Stritarjem ob koncu digitalizacije Planinskega vestnika
Nov kamenček v mozaiku slovenske kulture

Planinski vestnik je najstarejša slovenska revija, ki še vedno izhaja. Od prve številke leta 1895 do danes je kot vestni pričevalec časa spremljal zgodovinske dosežke slovenskega osvajanja gora ter z bistrim očesom soustvarjal naše kulturno življenje. Njegova prodorna vrednost ostaja nezamenljiva, češar se uredniški odbor zaveda. Planinski vestnik ostaja v koraku s časom, saj je pred kratkim končal večletni projekt, s katerim je na spletno stran www.pvkazalo.si naložil celoten arhiv objav, od prvega do zadnjega članka. Dostopne so ne le več v NUK-u, temveč kar na računalniškem ekranu, brezplačno. O uspehu digitalizacije vseh števil Planinskega vestnika smo spregovorili z vodjo projekta, gorniškim publicistom Andrejem Stritarjem.

digitalizacijo arhivskega gradiva se sicer danes ukvarja večina pomembnejših knjižnic sveta. Tudi v Sloveniji pri Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) poteka obsežen projekt dlib, kjer dodajajo stare digitalizirane vsebine.

Razpoložljivost vseh člankov vseh števil na spletu je ogromen arhivistični podvig, ki ima ne samo gorniški, a tudi zgodovinski, kulturni, družbeni pomen. Zakaj je Planinski vestnik bistven za slovensko kulturo?

Skenirani Vestnik zagotovo prispeva kamenček v mozaiku slovenske kulture. Z di-

Tud Planinski vestnik smo vključili v to slovensko digitalno zakladnico. Nekje sem bral, da bomo v nekaj letih imeli možnost prek Googla brskati po vsem, kar je človeštvo kadarkoli zapisalo. To me zelo fascinira, saj se še spomnim časov, ko si v iskanju bolj podrobne

informacije moral preždeti ure in dneve v knjižnicah med zaprašenimi knjigami. Zdaj lahko od doma ali prek telefona en-dva-tri najdeš tako rekoč katerikoli podatek.

Če odpremo, recimo, prvi uvodnik iz leta 1895, bomo za domačim računalnikom doživeli pravo arhivistično doživetje?

Da, vse številke so sedaj skenirane. Vsega skupaj je to nekaj čez 50.000 strani. Od leta 2001 naprej vsak izvod sproti shranimo v pdf formatu, vse izvode pred tem od leta 1895 naprej pa smo končno poskenirali. Na vsaki strani je tudi prepoznano besedilo (t. i. OCR), kar pomeni, da je možno po tekstu tudi iskati ali ga prekopirati in uporabiti kje drugje. Kako ste se odločili, da bo to delo potrebno opraviti? Kakšna je bila ekipa, kakšno delo?

Začelo se je bolj iz veselja kot pa iz usodne vodstvene odločitve. Pred 15 leti sem se že navduševal pri reviji National Geographic, ko so ponujali digitalizirano verzijo vseh arhivskih izvodov njihove revije, ki je stara približno toliko kot Planinski vestnik.

Takrat se nisem bil član uredniškega odbora Planinskega vestnika, ampak se mi je že porodila ideja, da bi lahko isto storili tudi mi. Od mladosti sem nor na gore, zato sem večino starih Vestnikov prebral že prej, v informatizaciji pa sem videl njihovo lažjo dostopnost. Leta 2001 je uredništvo prevzel Vladimir Habjan in me povabil zraven. Idejo sem ponudil uredniškemu programu in takoj jo je odobrili tudi Upravni odbor Planinske zveze Slovenije. Pred samim skeniranjem smo se lotili informatizacije kazal vseh izvodov revije, saj je le s kazalom možno učinkovito iskati vsebine po arhivu. Šele potem je sledilo skeniranje.

Zdaj, ko je digitalizacija končno napravljena, kako zahtevno je bilo delo, koliko finančnega truda in katere so bile največje težave?

Bolj kot zahtevno je bilo to garaško delo. Najprej smo sestavili računalniško bazo za digitalno kazalo, v katero sem sprva tri leta vnašal podatke zgolj o tekočih izvodih. Potem smo dobili prva sredstva in organizirali ekipo okoli 15 sodelavcev, med katere smo razdelili posamezne letnike. V bazo so pretipkali naslove vseh člankov in fotografij, podatke o straneh objave v reviji in še podatke o osebah

in gorah, ki nastopajo v objavi. Leta 2007 je bilo to delo končano in od takrat so podatki o vseh objavah dostopni na www.pvkazalo.si.

Leta 2008 smo dobili novo finančno podporo in tako dali profesionalno poskenirati letnike od 1986 do 2001. Za več takrat ni bilo denarja. Leta kasneje sem dobil dostop do zmogljivega skenerja, ki je znal "sam" poskenirati nevezan kup papirja. Doma sem imel odvečne letnike od 1949 naprej, ki sem jih lahko razrezal in potem nekaj mesecev "hranil" za tisti stroj s kupi papirjev. Starejših letnikov pa je ohranjenih tako malo, da bi jih bilo škoda rezati, zato smo počakali na novo finančno injekcijo. Leta 2011

cije za šport in poskenirali še vse ostalo od letnika 1895 do 1949. Za celoten projekt smo porabili nekje med 10.000 in 15.000 evrov in predvsem veliko prostovoljnega dela.

So vse digitalne vsebine na razpolago v brezplačni obliki? A se zavedate, kakšna demokracija kulturnih vsebin je to?

Vse je res zastojno dostopno na www.pvkazalo.si. Sliši se res demokratično, toda po drugi strani smo za celoten projekt porabili izključno javna sredstva. Nedemokratično bi bilo to sedaj "še enkrat" prodajati uporabnikom. Poleg tega interesov vendarle ni tako mnogo, da bi se to splačalo tržiti. Stari Planinski vestniki vendarle niso

"vroče" tržno blago, so bolj dragocnost za sladokusce.

Kolikšno je bralsko zanimanje za tiskano obliko Vestnika? Ali bralci ostajajo zvesti in ali dobivate nove naročnike, bralce?

Planinski vestnik ima nekaj čez 5000 naročnikov, število pa počasi, a vztrajno narašča. Predvsem je to revija za ljubitelje gora, ki bralcu skuša pomagati čim bolj prijetno in zanimivo preživljati prosti čas v naravi. Interes za tiskane izvode ohranja tudi tako, da digitalizirane izvode objavljamo z enoletno zamudo. **Jernej Šček**

smo "nekaj" dobili od Funda-

Srečanje slovenskih škofov s predsednikom Danilom Türkom

O verski nestrpnosti, diskriminaciji in netoleranci

Člani Slovenske škofovske konference (SSK) so se na povabilo njenega predsednika, ljubljanskega nadškofa metropolita dr. Antona Stresa, v četrtek, 26. aprila 2012, na ljubljanski nadškofiji srečali s predsednikom Republike Slovenije dr. Danilom Türkom in njegovimi sodelavci.

se z javnostmi gospod Boštjan Lajovic. Glavne teme pogovora so bile verska nestrpnost, diskriminacija in netoleranca do verujočih ter skupne naloge pri reševanju ekonomske krize. Škofje so poudarili, da je verska svoboda v Sloveniji priznana človekova pravica in je zakonsko urejena na evropsko pri-

leranco, kakor tudi to, da se pristojne državne institucije, katerih naloga je varstvo temeljnih človekovih pravic, ne odzivajo ustrezno, oziroma uporabljajo dvojna merila. V Katoliški Cerkvi se zavedamo pomena svobode izražanja, ki pa je omejena s svobodo drugega in z zahtevami po strpnosti, medsebojnem

javnem šolstvu, ki je uveljavljen standard v evropskem prostoru in celo v evropski šoli. Cilji tega predmeta so predvsem posredovanje informacij o verstvih, vzgoja za svobodno izbiro ter strpnost, dialog in sožitje. Prizadevamo si in si želimo, da na tej točki postanemo primerljivi z Evropo.

Škofovska konferenca sprejema in podpira varčevalne ukrepe Vlade Republike Slovenije. Menimo, da so ukrepi za preprečitev še hujše krize nujni. Nasprotujemo pa temu, da bi nujno varčevanje postalo izgovor za ideološko motivirano nasprotovanje zasebnemu šolstvu. Kot smo že poudarili v izjavi Reševanje krize in financiranje zasebnih šol, zasebno katoliško šolstvo za državo že sedaj pomeni obliko varčevanja, ker je zanjo cenejše od javnega. Velike koristi za pluralnost šolstva, ki ga vnaša zasebno katoliško šolstvo, so splošno znane.

Ob koncu srečanja je nadškof Stres podčrtal 550-letnico ustanovitve ljubljanske škofije, ki je bilo pomembno versko, kulturno in državotvorno dejanje, hkrati se je dotaknil tudi praznovanja Slomškovega leta, ki poteka ob 150-letnici Slomškove smrti, katerega pomen je prav tako splošno znan.

Predsednika so spremljali generalni sekretar mag. Uroš Krek, šefinja kabineta gospa Mojca Seliškar Toš, svetovalec za zdravstveno in socialno varstvo ter humanitarna vprašanja mag. Franc Hočvar in svetovalec za odno-

merljiv način. Kljub temu smo v zadnjih letih pričali pogostemu sovražnemu govoru, še posebej na račun Katoliške Cerkve in njenih temeljnih vrednot. Zaskrbljujoče je dejstvo, da ima javnost do teh pojavov veliko to-

spoštovanju, sodelovanju ter spoštovanju dobrega imena. Škofje menijo, da je izražanje verske nestrpnosti v slovenskem prostoru delno pogojeno z nepoznavanjem religioznosti, posebej še religije okolja, ki je

drugi, ne tisti, ki bi po svoji dolžnosti morali to storiti, se pravi sindikalni zaupniki. Vse to meče slabo luč na sindikalno gibanje pri nas, ki zdaj ob stavki vzbuja ostalim državljanom, posebno delavcem v gospodarskih panogah sum, da javnim uslužbenecem ni mar za skupni blagor, saj imamo vseeno veliko bolj zavarovane službe in je vsaj na splošno skrb za preživetje le manjša kakor na privatnem oziroma, kot rečemo, resničnostnem področju, s čimer nehoti povemo, da gre tam bolj zares.

Vseeno pa bi se morali vsi zavedati, da gre zdaj vsepovsod zares, in zediniti vse sile in vsak na svojem področju delovati tako, da bi čim bolj opravili vsak

vseh. Vsak pa bi moral pogledati tudi okrog sebe in žrtvam sistemskih sprememb ne le karitativno, pač pa na vseh področjih sistemsko pomagati, da jih bo čim manj. Če pa se kje le pojavijo, jim je pa treba tudi pomagati, da nihče ne bo v stiski omagal. Žalostno je, če mati ne more otroku kupiti kilograma jabolk, a je vsaj mala tolažba, če jih potem kupi stoječi zraven, ki ga je zabolela prošnja otroka. Najtežje je, če ostanee v nesreči sam. Ob reformah in stiskah se bomo morali učiti ne le deliti in bolj razumno uporabljati, kar imamo, pač pa tudi bolj čutiti drug z drugim. Če se še kje razmetava - npr. v kanti v vasi je sosed odkril trinajst hlebov kruha, ki je potem k sreči romal h kravam drugega sosedu -, potem je to tudi vprašanje srca, kajti srčna povezanost je iznajdljiva. Na Salomonih, kot pravi kolega Ocvirk, ljudi ni strah lakote, seveda pa so toliko bolj srčno povezani in zato skupaj lažje prenašajo tegobe. Kako pa bomo v stiski z upanjem zrlji v prihodnost, če že v izobilju nismo složni? Da se da celo iz nič kaj narediti z dobro voljo in sodelovanjem, zgovorno pričuje delo Pedra Opeke in treba se bo učiti takih lekcij, ne pa vztrajati v zahrbtnosti in sovraštvu, če tudi Slovenci hočemo graditi uspešno družbo. In omenjeni primeri kažejo, da je to povsod mogoče, če smo le ljudje za to.

Janez Juhant

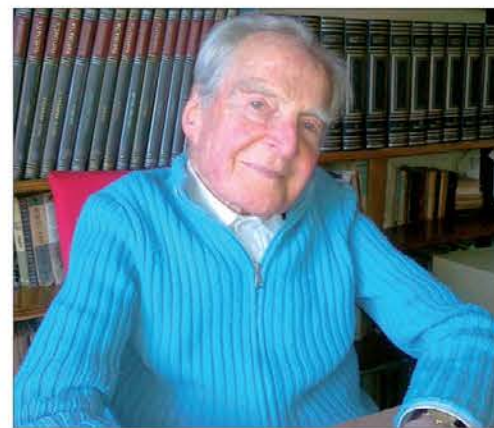
In memoriam

Umrli je inž. Ivo Kertelj

Minulega 17. aprila je v Padovi v 89. letu starosti umrl inž. Ivo Kertelj. Doma je bil iz Ajdovščine, kjer se je rodil 5. julija 1923. Gimnazijo in licej je doštudiral pri salezijancih v Gorici, gradbeno inženirstvo pa na Univerzi v Padovi. Zaposlil se je pri tamkajšnjem podjetju Grassetto, za katerega je več let delal v Argentini, potem pa spet v Padovi.

Bil je cenjen statik. Čeprav je pokojnik glavino svojega življenja preživel v zdomstvu, ni nikdar pozabil na svoje korenine. Do kakšne mere je ljubil svoj materni jezik, pove že dejstvo, da je najprej ženo Anno Pasini iz Benek in potem hčerko Adriano naučil slovensko. Sicer pa je aktivno spremljal

življenje Slovencev, bodisi v domovini kot v zdomstvu in zamejstvu. Rad je prihajal na študij.

dijske dneve Draga Društva slovenskih izobražencev iz Trsta in na podobne prireditve, bil pa je tudi zvest bralec slovenskega tiska, vključno Novega glasa. Z Ivom Kerteljem odhaja plemenit človek in zgleden kristjan. Hčerki Adriani in vsem njegovim dragim izrekamo občuteno sožalje.

Vseslovensko srečanje mladih kristjanov

Diagnoza: KRISTJAN

Sloveniji bomo dali utrip srca kristjana
Bodi del tega tudi Ti!
Kje? Velika dvorana Zavoda sv. Stanislava.
Kdaj? 14. maj 2012, ob 17.30.

Gosta: Gregor Čušin (igrallec) in Jože Možina (novinar).

Kaj? Vseslovensko srečanje mladih kristjanov z gosti in glasbeno popestritvijo (Anja Perat, Aleksandra Gartnar in Zdomci).

Sistemsko nikoli ni mogoče vsega urediti Stavka

Poznavalci trdijo, da so bili plakati za stavko napisani že kmalu po napovedanih varčevalnih ukrepih nove vlade. Sklicevanje na neuskajana plačna razmerja na področju javnih služb potrjuje, da so skušali organizatorji s stavko na vsak način zastrašiti vladajoče in javnost in ustvariti izredne razmere, saj stavka ob pogajanjih ni ravno razumna in ob varčevanju se postavlja tudi njena finančna plat. Če bi seveda reforme stekle že prej, bi sedanjih težav ne bilo toliko, a jih tudi nekdanji vladi iz podobnih razlogov ni uspelo izpeljati zaradi nepripravljenosti za sodelovanje. Te volje tudi zdaj ni ravno na pretek, čeprav se vsi zavedajo, da, če ni, ne moreš vzeti, a je umetnost, kako deliti vsaj to, kar je. Zaostretev težav izvira tudi iz nepripravljenosti gospodarno ravnati s tem, kar imamo, zato ne gre samo za zategovanje pasu, pač pa tudi za omejevanje privilegijev, zlorab in zapiranje javnih napajalnikov, iz katerih se še vedno hranijo tisti, ki zdaj iz ozadja ali direktno vpijejo o nepravilnosti, ki jim jemlje udobne jasli. Seveda je mogoče vladi postaviti vprašanja, zakaj krčenja in rezi na nekaterih področjih, ki so življenjskega pomena. Težko je verjeti, da so rezi smiselni pri mladih družinah in otrocih. Ne le Slovenija, tudi vsa Evropa bi se morala zavedati, da je vlaganje v mlade najpomembnejša naložba in da tukaj ne smemo vsega prepustiti naključju in dobri volji mladih staršev, ki se v zahtevnih proizvodnih, kariernih in preživitvenih procesih težko odločajo za otroke. Če jim prepustimo še vse finančno breme, potem bo-

mo težko gradili prihodnost naše družbe. Gospodarsko-finančna uspešnost je najprej odvisna od človeških virov. Te pa je treba vzgajati, pripravljati na življenje in za to so potrebni starši in drugi vzgojitelji in to stane in tega ni moč prelagati zgolj na družino. Prav tako je pri vseh reformah nevarnost, da določeni ljudje 'padejo skoz'. Ker se že vse življenje ukvarjam tudi s težavami takih ljudi, vem, da sistemsko nikoli ni mogoče vsega urediti. Kljub temu bi bilo zeleno, da bi tisti, ki so pripravljali stavko, bolj sodelovali pri rešitvah takih resničnih stisk, ki so po podatkih Karitas in drugih dobrodelnih organizacij vedno hujše. V takih razmerah nikomur ne služi cena demagogija ali populizem, pač so na mestu skrbne razčlembे in preučitve konkretnih razmer, v katerih ti ljudje živijo. Semoličevim in še kakim sindikalistom je moč očitati, da doslej na gospodarskem področju niso veliko storili za zavarovanje delavcev, sicer se ne bi zgodile zlorabe neplačevanja delavcev, njihovega odpustanja brez plač zavarovanja in odpravnin - v tujini ob stečajih poskrbijo najprej za poplačilo delavcev. Pri nas so ti sindikalisti indirektno celo podpirali izkoriščevalce in so se za delavske pravice v Muri, Gorenju in še kje zavzeli

Pedro Opeka

svojo dolžnost v zaostrenih razmerah: vlada in politika na svojih, pa tudi sindikalni voditelji na svojih. Od njih ne pričakujemo le, da bodo vedno proti, pač pa da bodo pomagali najti različne oziroma utemeljene rešitve za posamezna področja in predvsem za svoje ljudi. Le tako bomo zahtevne reforme lahko skupaj pripeljali v blagor

smo složni? Da se da celo iz nič kaj narediti z dobro voljo in sodelovanjem, zgovorno pričuje delo Pedra Opeke in treba se bo učiti takih lekcij, ne pa vztrajati v zahrbtnosti in sovraštvu, če tudi Slovenci hočemo graditi uspešno družbo. In omenjeni primeri kažejo, da je to povsod mogoče, če smo le ljudje za to.

V mariborski Stolnici

Obnovili so nekdanjo požarno opazovalnico

Zvonik mariborske Stolne cerkve bo po več letih ponovno odprt za obiskovalce. V projektu Evropske prestolnice kulture (EPK) so namreč v njem obnovili nekdanjo požarno opazovalnico in razgledni balkon. Tako bodo lahko obiskovalci podoživeli življenje zadnje požarne opazovalke in se razgledali z ene najvišjih točk v mestu. Opazovalnica v Stolni cerkvi na Slomškovem trgu je sku-

ta 2003 sta Stolna župnija in Mestna občina Maribor zvonik obnovili, a je bil dostop zaradi težav pri izvajanju nadzora in zagotavljanja varnosti večinoma omogočen le organiziranim skupinam.

V času EPK bo spet dostopen vsem posameznikom. Pokrajinski muzej Maribor je v prostorih zvonika postavil muzejsko zbirko, ki prikazuje dan v življenju požarne opazovalca in predstavlja

velike uničujoče požare, ki so v preteklosti prizadeli mesto. Zvonik bo odprt vsak dan od 11. do 18. ure.

TO SO ČASI, V KATERIH JE VEDNO POMEMBNEJŠE NAMENJATI 8 TISOČINK KATOLIŠKI CERKVI

POSKRBETI ZA PROZORNOST: NEODPOVEDLJIVI IMPERATIV

“Prozornost kot značilnost, ki od vsega začetka spremlja novi sistem ekonomske podpore, je - in mora ostati - neodločljiv in nujen pogoj na poti, ki jo je ubrala Cerkev”. Besede, ki jih je izrekel kardinal Angelo Bagnasco, predsednik Italijanske škofovske konference CEI, ne dopuščajo različnih interpretacij. Izrekel jih je na državnem srečanju “sovvenire”, zelo dobro so jih sprejeli tudi vsi predstavniki cerkvenega in civilnega sveta. Služba za promocijo ekonomske podpore Cerkv, ki jo vodi Matteo Calabresi, je podpisala tudi letos osveščevalno kampanjo, ki še bolj osvetljuje prozornost. “Zgodbe, o katerih pripovedujejo televizijski spoti, omogočajo, da gledalec dojame konkretna prizadevanja Cerkve danes v Italiji, ki se z osmimi tisočinkami v prvi vrsti bori proti posledicam gospodarske krize”, je razložil Calabresi. “Pogosto nudi pomoč, ki presega težki položaj ob izrednem stanju, in podpira veliko ljudi, ki skušajo spet vzeti v roke svoje življenje”. Od aprila do julija se je osveščevalna kampanja *Chiediloalo* ros televizijskimi spoti ali pa, v večji sproščenosti vse leto po internetu prek portala *mappa&xmille*, podvojila. Videli bomo lahko zgodbe, obraze, izkušnje, življenja, ki se razodevajo in pripovedujejo o tem, kako je bilo mogoče po zaslugi osmih tisočink, namenjenih katoliški Cerkv, ponuditi - s pomočjo prostovoljcev, duhovnikov in primernih struktur - pravo pomoč tistim, ki jo potrebujejo.

MARIA GRAZIA BAMBINO

V Italiji in v državah v razvoju smo obiskali in videli več kot 90 del, ki so v zadnjih 12 letih postala glavni junaki naših osveščevalnih kampanj o transparentnosti. **Tu je devet zgodb za leto 2012.**

V ITALIJI

V kraju **Ozieri** je škofijska Karitas spodbudila projekte za zaposlovanje oseb v težavah: postavili so pekarno, mizarstvo delavnico, laboratorij za sitotisk, majhno tovarno za hostije in vinograd.

V četrti Ballarò v **Palermu** večletni vrtec “Il giardino di madre Teresa” skrbi za otroke od 7.30 zjutraj do 18. ure in tako omogoča staršem, povečini priseljencem, da hodijo v službo, kar je pomemben pogoj za njihovo pravo integracijo.

V središču **Rima** redovnice “suore delle poverelle” imajo v gosteh osamljene ostarele osebe, ki doživljajo ekonomsko stisko. V domu za ostarele s pozornostjo in ljubeznijo nudijo pomoč gostom in se trudijo, da bi se ti čutili sprejete in ljubljene kot v pravi družini.

V **Roveretu** se 140 prostovoljcev menjava v delovnih izmenah zaradi izredno mrzlih vremenskih razmer. Fundacija “Comunita' solidale” skuša pomagati ljudem brez stalnega bivališča, ki jih je vedno več tudi zaradi ekonomske krize. V mestu je več sprejemnih struktur in tečajev za ponovno vključitev v družbo.

V **Palermu** družbena zadruga “Solidarieta” spodbuja in vodi dejavnosti za vključitev oseb s psihičnimi težavami, kot npr. projekt “Ortocircuito”. Prek gojenja in proizvodnje kaktej mladi s hudo preteklostjo za sabo lahko opravijo velike korake na poti do bolj umirjenega življenja.

V TUJINI

V **Fortalezi v Braziliji** p. Adolfo skupno z nekaj redovnicami sprejema mlade matere, žrtve nasilja v družini, ki so prisiljene v prostitucijo in svet mamil. Zanje organizirajo glasbene, kuharske, računalniške in frizerske formativne tečaje.

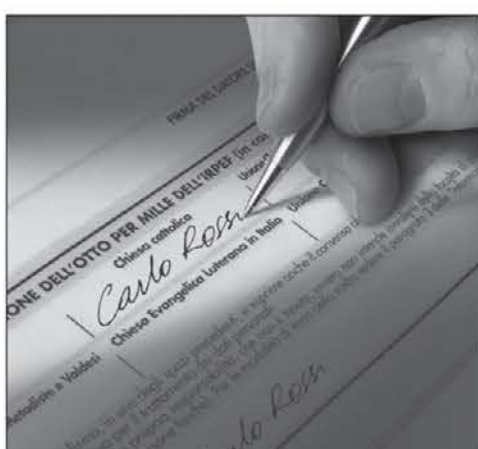
V **Firencah** je Karitas odprla nekaj bivališč za dnevno in nočno asistenco bolnih za aidsom. Poleg zdravniške nege so deležni tudi človeške toplote, ki ruši zidove osamljenosti in trpljenja, v katere jih sama bolezen nasilno potiska.

Spomladi leta 2009 je **L'Aquila** z okolico doživela strahovit potres. Cerkev je vedno bila navzoča tudi s svojimi duhovniki. Tak je npr. g. Vincenzo, ki je v kraju Rocca di Mezzo prinašal tolažbo potresencem tudi z evangeljskimi besedami.

V kraju **Salvador de Bahia** so prostovoljci in operaterji Avsi (prostovoljci za mednarodno služenje) angažirani v predmestju Novos Alagados. Darujejo nova bivališča, ki zamenjujejo razpadajoča kolišča (brez grezničnih odtokov, vode in luči), poleg tega pa tudi nudijo možnost vključitve v delovno okolje.

Tudi letos lahko nameniš osem tisočink katoliški Cerkv na več načinov:

- **z obrazcem 730-1**, priloženim obrazcu 730, ki ga moraš predstaviti do 31. maja 2012, če se za to prijaviš pri Centru za davčno pomoč (CAF) ali pri usposobljenem strokovnjaku;
- **z obrazcem Unico**, ki ga je treba oddati do 30. septembra 2012 neposredno preko interneta ali preko davčnega posrednika. Kdor ni obvezan k elektronski oddaji, lahko obrazec odda od 2. maja do 30. junija v katerem koli poštnem uradu;
- **s polo, priloženo obrazcu CUD**. Kdor ni več obvezan predložiti davčno prijavo (upokojenci in odvisni delavci brez drugih dohodkov in odtegljivih stroškov), lahko vseeno nameni osem tisočink katoliški Cerkv preko pole, ki je priložena obrazcu CUD. To lahko brezplačno odda do 30. julija 2012 v zaprti ovojnici v katerem koli poštnem uradu ali davčnemu posredniku (CAF), ki za svojo storitev lahko zahteva plačilo.

Poleg namena osmih tisočink izberete tudi namen petih tisočink. Davkopllačevalec se lahko s svojim podpisom izrazi o namenu obeh, saj prvi ne izključuje drugega, oba podpisa ne prinašata dodatnih stroškov.

Kratke

Stališče SSK glede prve obravnave priziva proti ukinitvi rajonskih svetov

Slovenska skupnost sprejema v vednost odločitev Deželnega upravnega sodišča iz Trsta glede priziva proti ukinitvi goriških rajonskih svetov. Sodniki so po eni strani sicer zavrnilo zahtevo po odložitvi občinskih volitev v Gorici, po drugi strani pa je bil sprejet priziv in obenem so bili podpisniki legitimirani, da kot pripadniki slovenske narodne skupnosti lahko zastopajo njene interese.

Odločitev Deželnega upravnega sodišča, da dovoli vsekakor potek občinskih volitev, pa bo morala prestati sodbo glede meritornosti priziva. Slovenska skupnost in ostali podpisniki bodo tako zahtevali čimprejšnji sklic vsebinske obravnave. Odločitev o protizakonitosti ukinitve goriških rajonskih svetov bo namreč privedla do izničenja volitev, ki bodo 6. in 7. maja letos.

Slovenska skupnost bo tako nadaljevala po pravni poti, da se uveljavijo in izvajajo uzakonjene pravice Slovencev. Priziv proti ukinitvi rajonskih svetov je imel tudi to pozitivno plat, da je širšo javnost seznanil s problematiko predstavnosti manjšin, ki je ravno za Slovence skoraj v celoti nedorečena. Na tak način pa prihaja do neupoštevanja pravice do prisotnosti v izvoljenih organih javne uprave in torej do sodelovanja v javni upravi pri vprašanih, ki so za narodno skupnost temeljnega pomena.

Slovenska skupnost / Smešne izjave goriškega župana Romolija

Kandidati SSK, ki nastopamo na listi Demokratske stranke, obsojamo izjave župana Romolija glede napovedanega nakupa prostorov nekdanje goriške bolnišnice s strani novogoriške univerze. Ni namreč mogoče, da prvi mož goriške občinske uprave ne ve za tako pomembna dogovarjanja, če je pri dogovarjanjih sodeloval občinski odbor. Župan Romoli mora javnosti pojasniti svoje stališče. Ali je morda nasproten projektu novogoriške univerze, le ker gre za ustanovo iz Slovenije? Nerodno je tudi dejstvo, da zelo verjetno o zadevi niso seznanjeni niti člani EZTS, ki bi lahko pri tem sodelovali. Kandidati SSK pozitivno ocenjujemo možnost, da bi del stavbe nekdanje bolnišnice odkupila novogoriška univerza. Še posebno razveseljivo je dejstvo, da gre pri tem za uresničevanje evropskega projekta, ki bo gotovo ovrednotil goriški prostor na obeh straneh meje. Končno gre za nekaj konkretnega v smeri razvoja in ne le za visokodoneče, a žal prazne besede, kot smo jih prevečkrat že poslušali. / Walter Bandelj, Alenka Drobez, Marilka Koršič, Božidar Tabaj

Naj mladi ... pojejo, plešejo in ustvarjajo

Tudi letos je Zveza slovenskih kulturnih društev organizirala prireditev Naj mladi... plešejo, pojejo in ustvarjajo, ki je bila v soboto, 28. aprila 2012, v Kulturnem domu v Gorici. Mladi ustvarjalci so si v zimskih mesecih zavihali rokave in sprejeli z zagnanostjo nove izzive, ki so jim ponudila kulturna društva, ki delujejo v ZSKD na Goriškem, Tržaškem in Videmskem. Otroške in mladinske skupine so se predstavile s pevskimi, glasbenimi in plesnimi točkami.

Za glasbeno-pevski trenutek so poskrbeli mladinski orkester GM iz Špetra in mali otroški pevski zbor pod vodstvom Davida Klodiča, pod taktirko Jane Drasič sta nastopila otroška in mladinska pevška zbor KD Sovodnje in Neokortex. Jelka Bogatec je pripravila vse koreografije modernih plesnih skupin KD Vipava s Peči. Andrejka Možina je poskrbela za jazz pevko Alessio Peressini in Luko Brumata. Iz tržaške pokrajine je prišel v goste mladinski zbor Krasje, ki ga vodi Petra Grassi, iz Slovenije pa srbska folklorna skupina Sloja iz Nove Gorice. Prvič so se predstavili tudi mladi glasbeniki in pevka tržiške glasbene šole CAM pod vodstvom Gabrieleja Medeota. Otroci in mladi so gledalce zabavali z energijo, živahnostjo in ustvarjalnostjo.

Pomembno priznanje za gledališko skupino O'Klapa "Štirje fantje muzikantje" so navdušili gledalce in selektorico

V lanskem juniju 2011 so po kar nekaj mesecih garaškega dela mladi, ki so se pripravljali na birmo pri Slovenskem pastoralnem središču pri sv. Ivanu v Gorici, pod odločnim in temperamentnim mentorstvom učiteljice in katehistinje Katerine Ferletič in pod domiselno in potrpežljivo taktirko režiserja Franka Žerjale z velikim uspehom premierno uprizorili lutkovno predstavo v verzih Miroslava Košute *Štirje fantje muzikantje*, o štirih živalicah, ki se odpravijo od doma, saj po dolгих letih služenja pri svojih gospodarjih z veliko grenkobo spoznajo, da hvaležnosti na tem svetu ni. Uprizoritev z lepimi velikimi lutkami na palici, ki sta jih na-

tančno izdelali Katerina Ferletič in Ana Turus v lutkovni delavnici, ki jo je imela vrhunska mojstrica v izdelovanju lutk Breda

Varl v Kulturnem centru Lojze Bratuž, je doživela laskavo pohvalo na premieri prisotnega avtorja Miroslava Košute. Da je uprizoritev, nastala pod okriljem Skupno-

sti družin Sončnica, sporočilno jasna in razgibano ter privlačno odigrana, so mladi izvajalci dobili potrdilo na vseh ponovitvah.

Predstava je namreč romala po vseh goriških osnovnih šolah in vrtcih, na nižji srednji šoli I. Trinko v Gorici so si jo najstniki ogledali na dan slovenske kulture in ravnateljica Elisabeta Kovic je dejala, da tako lepe in živahne Prešernove proslave, ki so jo tako zavzeto spremljali učenci, ni še bilo na šoli. Mladi lutkarji so svoj gledališki podvig prikazali tudi solarjem in malčkom iz vrtca v Križu pri Trstu, na Vrhu Sv. Mihaela na povabilo domačega društva in posneli so jo na tržaškem sedežu Rai. V septembru jih pričakujejo na Mirenskem Gradu.

/str. 15
IK

Praznik frtalje v Rupi

"Vsi smo odgovorni za prihodnost naše skupnosti"

Na dan vaškega zavetnika sv. Marka, 25. aprila, je bilo v Rupi zelo živahno. Kot običajno, so imeli v popoldanskih urah Praznik frtalje, ki je bil najprej namenjen najmlajšim, nato pa tradicionalnemu priložnostnemu govoru. Kulturni program so oblikovali štirje otroški zbori, in sicer domači zbor iz Rupe in s Peči, zbor iz Štamvra, z Vrha Sv. Mihaela in iz Zgonika. Zborčki so zapeli nekaj pesmi; med izvajanjem so se preizkusili v raznih spretnostih in igrah. Praznovanja seveda ni brez tekmovanja v frtalji, v katerem se je pomerilo več – tokrat tudi zelo mladih – kuharjev. Prav prijetne prireditve, ki jo je organiziralo PD Rupa-Peč, se je tudi tokrat udeležilo res lepo število ljudi iz vse Goriške in tudi Tržaške.

Slavnostni govornik, predsednik goriške Konzulte za vprašanja mestne etnične manjšine Ivo Cotič, je spregovoril o odnosu, ki ga imamo do vprašanj naše narodne skupnosti. Večkrat ga prizadene izjave nekaterih, ki trdijo, da morajo vodilni politični kadri oz. vodstvo civilne družbe reševati vprašanja slovenske manjšine, kot so npr. spoštovanje zaščitnih zakonskih norm, uveljavljanje dvojezičnosti, finančna vprašanja, organiziranost manjšine, šolstvo, delovanje društev, prioritete, perspektive ipd., češ da so bili za to izvoljeni in so za to tudi plačani. Marsikdo pričakuje, da za "bremena skupnosti" vedno poskrbijo drugi. "Tako pač mislijo ljudje, ki zelo radi govorijo in kritizirajo, a se ne lotijo dela in se otepa-jo katerekoli odgovornosti". Kot predsednik konzulte pod Romolijevu upravo in kot nekdanji član Izvršnega odbora SSO sem spoznal, da je veliko odprtih vprašanj znotraj naše skupnosti, pa tudi v odnosu do večinskega naroda, do uradnih ustanov v Ljubljani, Rimu in Bruslju. Naši vodilni možje skušajo z zavidljivo požrtvoval-

nostjo, ljubeznijo in zvestobo narodnim vrednotam, z žrtvovanjem lastnega časa ter talentov zagotoviti nadaljnji razvoj in obstoj naše narodne skupnosti. Cotič se je vprašal, kakšen

pa moj priimek? Je prav čisto vseeno, če sem Cotič ali Zotti? Od kod prihajam? Kako so se pisali moji predniki? Otroku bom dal slovensko ali angleško ime? Vpisal ga bom v slovensko

mo ničesar, le sami sebe spoštujemo! Zato naj si vsak izmed nas prizadeva za vidno dvojezičnost (npr. osebna dvojezična izkaznica, dvojezična volilna izkaznica, razna dvojezična občinska potrdila), za uporabo slovenščine v domačem okolju, v odnosu do javne uprave, v društvih ali v šoli s slovenskim učnim jezikom. Na nas je, da ohranimo in gojimo dediščino naših prednikov in kulturno bogastvo Goriške. "Ponosem sem, da pripadam slovenski narodni skupnosti, da sem se

Ivo Cotič

šolo ali pa v italijansko"? Na take odločitve "vodilni možje manjšine" vplivajo zelo malo! Vsak posameznik svobodno odloča in izbira ter tako soustvarja prihodnost naše skupnosti. "Pri teh izbirah pokažemo pokončnost, dostojanstvo in odnos, ki ga imamo do staršev, prednikov in nas samih". Naši predniki so morali marsikaj pretrpeti in žrtvovati, da so si izborili pravice, ki jih mi danes lahko uživamo. S koriščenjem teh pravic nikomur ne jemlje-

rodil v Gorici, v mestu, kjer že stoletja sobiva več narodov". Kljub zahtevnim izzivom integracije z večinskim narodom je Cotič prepričan, "da je prihodnost v naših rokah, saj nam marsikdo zavida organiziranost in občutek pripadnosti naši skupnosti". Vsak izmed nas naj torej, po svojih močeh, poskrbi, da bo bogato dediščino predal tudi svojim otrokom! Vsi smo soustvarjalci in soodgovorni za prihodnost naše narodne skupnosti!

OBČINSKE VOLITVE
6. IN 7. MAJA 2012

Gorica v srcu

Avtonomija, Teritorij in Okolje, Gospodarstvo,
Šolstvo, Sociala, Kultura, Šport

Božidar TABAJ Marilka KORŠIČ Walter BANDELJ Alenka DROBEZ

4X100 PREFERENC našim kandidatom

VOLI TAKO

CINGOLANI
(županski kandidat)

PRIIMEK kandidata

Na kavi s knjigo v Katoliški knjigarni

Intimističen svet Claudie Voncina

Preradnje izmed letošnjih srečanj *Na kavi s knjigo*, ki jih v Katoliški knjigarni na goriškem Travniku prireja omenjena knjigarna, založba Mladika, Založništvo tržaškega tiska in Goriška Mohorjeva družba, je v četrtek, 19. aprila, zadobilo intimen, zelo pomirjujoč, kristalno čist, hkrati pa tudi globoko občuten in tankočuten značaj. Med privlačnimi vonjavami sveže skuhanе kave, ki jo ponuja podjetje PrimoAroma iz Trsta, je na divanu v koticu med knjigami in predstavnicami Goriške Mohorjeve družbe, prof. Marijo Češut, ki je gostja prisrčno pozdravila in ji namenila kar nekaj laskavih besed, ter skupinico pozornih poslušalcev sedela literarna ustvarjalca iz Gorice Claudia Voncina, nekdanja profesorica italijanske književnosti na goriškem slovenskem liceju Primož Trubar. Voncina se dijaki vselej zelo radi spominjajo z velikim spoštovanjem, ker je znala tako čudovito, jasno razlagati snov in svojo ljubezen do literarnih ustvarjalcev prenašati na odraščajočo mladino, željno novih spoznanj. Tedanji dijaki niso vedeli, da se tudi v profesorični duši preliha umetniški sok. Pesniška žilica je v njej začela namreč utripati zelo zgodaj, že v osnovnošolskih letih. To je Voncina, ki sicer zelo nerada nastopa v javnosti, raje

želi, naj v njenem imenu spregovorijo njena dela, razkrila na srečanju v Katoliški knjigarni in dejala, da je v njej opazila ustvarjalno dušo sestera Angela, uršulinka – kasneje je izvedela, da je sestra Slovenka -, ko je obiskovala osnovno šolo pri uršu-

Marija Češut, Claudia Voncina in Erika Jazbar (foto DPD)

linkah v Gorici. Zelo rada je namreč prebirala italijanske besedne umetnike. Slovenske velikane pa je odkrivala, ko je med počitnicami poleti zahajala v Slovenijo k bratranču Jožetu Šušmelju in drugim sorodnikom. Srčno je vzbujala Simona Gregorčiča, ki ga zelo ceni in občuduje, zato ni mogla prevesti njegovih verzov na njegovem doprskem spomeniku, ki stoji v Ljudskem vrtu v Gorici. S temi besedami je odgovorila na

malce 'izzivalno' vprašanje na srečanju ob kavi zmeraj prisotnega prof. Alda Rupla, ki bi takrat želel, da bi ona prebrala Gregorčičeve verzove v italijansko. Intimna doživljaja Claudie Voncina, ki silijo iz duše na plan, so prvič zagledala beli dan na raznih natečajih v letih devetdeset, ki jih je, kot je gostja sama dejala, vse polno od Severne do Južne Italije. Na prvi natečaj se je prijavila zato, da bi preverila, ali je njena poezija tudi v širšem prostoru res vredna objave, ker se ji je vselej zivala na papir v zelo asketskem, jedrnatem slogu, ki pa je vse prej kot hladen

ni pa sta zbirki *Fantasia - Fantazija* (2000) in *Mosaico - Mozaik* (2006), v kateri je pesnica sama prevedla svoje pesmi iz italijanske v slovensko, kakor je sama povedala, ne brez težav in pomislekov. V tej zbirki, ki jo je izdala Transmedia v Gorici, se lepota - zbirka se je porodila prav iz ljubezni do lepote, v platonskem smislu - in prodorna globina zelo premišljeno izbranih in napisanih misli spajata s fotografskimi utrinki, ki jih je doživeto ujel v objektiv fotograf Marko Vogrič. Marsikateri njeni prozni zapisi, v katerih opisuje ljudi ob meji v hudih časih, je ostalo v rokopisu. Voncina je izdala tudi tri romane: *Contratto mortale* (1998), *Confine Orientale* (1999) - *Meja na Vzhodu* (1999) in izredno prisrčno stekane zgodbe *Storie di donne* (2001), ki jim je uvodno besedo napisal univerzitetni profesor F. Guagnini. Če so to knjigo - poetično prozo - prebrali bralci, ki živijo v severnem delu goriškega mesta, so v njih zlahka prepoznali poznane obraze in življenjske zgodbe opisanih ljudi, odetih sicer v tančico pisateljice domišljije.

Pesmi Claudie Voncina so objavljene tudi v slovenskih antologijah: *Rod lepe Vide* (2009), Ljubljana, *Antologija slovenskih pesnic* (2004), Ljubljana, *Znamenja* (2002), Zveza slovenskih kulturnih društev, in *Prepletanja* (2003), La Quercia. V letu 2010 je izšel njen esej *La devota Maria di Fulvio Tomizza*, pri založbi Ibskos. Kot je povedala avtorica, ji je bila pri pisanju tega eseja, spisanega nenavadno, z mnogimi avtorjevimi citati, v veliko oporo maturantska naloga, ki jo je o Tomizzi napisala prav Erika Jazbar kot tretjelicejka.

Na četrtkovem srečanju, ki je odlikavalo globoko čutečo dušo Voncine in njeno poglobljeno poznavanje predvsem italijanske literature, je Voncina razkrila veliko drobnih detajlov v zvezi s svojim pisanjem in izdajo knjig. Sedaj pripravlja novo delo o ženski v neravno prijazen sportnem okolju. Voncina želi, da bi se ustvarjalnega dela lotili tudi današnji študentje - natečajev v spodbudo k temu je ničkoliko, tudi goriška pokrajina jih prireja -, da bi v tem času, ko bralna kultura med mladimi precej peša, spet vzbujili lepoto literarnega ustvarjanja.

Iva Koršič

KULTURNI DOM Komigo

Zakaj bi le moški skakali čez plot?

Take so misli Samante, Primorke, soproge Stajerca Roka Ribiča, ki po več letih rutinskega zakonskega življenja zelo rad poskakuje čez plot, medtem ko se žena zaradi tega zapira v kopalnico in grozi samomor s kopico pomirjeval ali

občinstvo v smeh (!), se že nad desetletjem pojavlja po slovenskih odrih kot uspešna predstava igralske dvojice Nataše Rajljan Tič in Tadeja Toša, ki sta izvrstna komedijanta, kar širokosrčno in dardržljivo izkazuje tudi v izdelani obrazni mimiki, gibih in gestikulaciji ter igralskem izrazu nasploh. Samo Strelec je podpisal režijo, ki prepušča levji delež domišljiji igralcem na scensko skraj praznem odru, v ozadju katerega je le izsek ljubljane in velik ljubljanski zmaj z ognjenimi očmi, iz njegovih

s skokom skozi okno. Ko pa se še sama, morda le v mislih, poskuša prepustiti ljubezenskim pustolovčinam, se stvari zasučejo nekoliko drugače. Tako življenje zakonskega para srednjih let se izrisuje v komediji *Svobodni zakon*, ki je nastala izpod peresa Daria Foia v 80. letih, tudi po želji njegove žene France Rame, in kritično presoja takrat toliko opevano enakopravnost med spoloma, ki še v današnjih časih kar precej "škripa". Odrski za široko publiko zelo privlačen komedijski splet - odnosi med moškim in žensko so zmeraj zelo hvaležna komedijska tema! - zaradi vsebine, zabeljene s priletnimi, včasih le preveč "kosmatimi", nevarno na meji do brega okusa visečimi izrazi, ki bog ve zakaj vselej spravijo

nosnic pa ob koncu grozeče "zapuhti". Predstava, ki v bistvu neprikrito kaže značaj komercialne komedije, je nastala kot produkcija Narodnega doma Maribor in je v sredo, 4. aprila 2012, prišla v goste v goriški Kulturni dom kot druga gledališka ponudba letošnjega trijezičnega festivala komičnega gledališča Komigo, ki ga prireja Kulturni dom in Kulturna zadruga Maja Gorica, ob sodelovanju raznih slovenskih in italijanskih kulturnih ustanov ter pod pokroviteljstvom Fundacije Goriške hranišnice. Za piker uvod v komedijski večer je poskrbel ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel z nekaterimi posrečnimi bodicami na račun občinske uprave oz. goriškega župana v zvezi s cestnimi popravili. IK

ali oddaljen od bralca. Obratno, zelo je čustven in poln vsebin. Za njeno literarno ustvarjanje so namreč značilne kratke pesmi, z malo besedami, a te so zelo premišljene, prethetane, polne, z globoko sporočilno mislijo. Iz ene same bi lahko razvili misel ali celo več razmišljanj. V četrtkovem pogovoru, ki ga je vodila novinarka Erika Jazbar, njena nekdanja učenka, je Voncina povedala, da se njena dela že v mislih porodijo tako jedrnata, kot fragmenti občutij ob doživljanju narave, njene moči, tisočerih zvokov in barv. Nekateri stihii so prežeti z eksistencialno tematiko, tudi trpljenjem, otožnostjo, spomini. Kot že rečeno, je za svoja dela, v začetku z velikim presenečenjem, prejela številne pomembne nagrade pa tudi mednarodna priznanja. Pohvalno se je seveda o njih izrekla literarna kritika. Marsikatero njeno delo je tako dobilo mesto v zbornikih, revijah, v izvirniku in prevodih. Mnogo njenih pesmi je izšlo v italijanskem jeziku, tako npr. pesniške zbirke *Frammenti* (1990), *Parole* (1994), *Gocce infrante* (1997), *Icone* (1997), *Colori* (2004), *Poete a Nordest* (2011), v kateri je več avtoric, dvojčič-

Trijezični festival Komigo

Vlado Kreslin na odru Kulturnega doma

Vsredo, 9. maja 2012, bo v dvorani Kulturnega doma v Gorici nastopil priljubljeni slovenski kantavtor Vlado Kreslin. Njegov koncert z naslovom "Pojezije" se bo pričel ob 20.30. Svojevrsni koncert prireja goriški Kulturni dom v gledališkem festivalu Komigo 2012 v sodelovanju s Kulturnim domom Nova Gorica in pod pokroviteljstvom tednika Novi glas. "Pojezije": koncert in poezija. Tisti, ki imate radi Kreslina in njegove zimzelene pesmi, zagotovo že veste, da je treba tega imenitnega sodobnega trubadurja slišati tudi na solističnem koncertu. Tu se namreč pretkani in čuteči Prekmurec

razdaja, kakor bi pel pred polnim stadionom. Na solističnem nastopu bo predstavil svojo zbirko poezij z naslovom Pojezije, v kateri najdemo tako besedila njegovih pesmi kakor tudi poezijo: tisto, posvečeno rojstnemu Prekmurju, in druga besedila, ki so nastala kot navdih ob srečevanju z otroki, raznimi posebnimi ljudmi. Glasbenega užitka, na katerem bo tudi poseben gost večera furlanski pevec Maurizio Tatalo, prav gotovo ne gre zamuditi. Informacije in predprodaja vstopnic: Kulturni dom Gorica (tel. 0481.33288 - info@kulturnidom.it) - vstopnica 10 evrov.

Obvestila

V galeriji Andreja Kosiča v Gorici (v Raštelu vhod skozi trgovino obutve) bo v četrtek, 3. maja 2012, ob 18. uri odprtje razstave slik grafik in objektov umetnika Davida Lična. Avtorja bo predstavila magistrica umetnosti Polona K. Ličen. Razstava bo odprta do 19. maja. **V galeriji Studiofaganel** v ul. XXIV Maggio v Gorici je na ogled do 13. maja 2012 razstava likovnih del Roberta Faganela: od torca do petka od 9.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30, ob sobotah od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 19.30; ob nedeljah od 17.00 do 19.30.

Mešani pevski zbor F. B. Sedej bo obeležil 60-letnico rednega delovanja v petek, 11. maja 2012, ob 20.30 v Sedejevem domu z zborovsko komedijo Grozdi so dozoreli ter v nedeljo, 13. maja 2012, ob 18. uri s sveto mašo in koncertom Tebi pojemo v čast. Vabljeni!

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da se nadaljuje vpisovanje za štiridnevni izlet na Dunaj in v Bratislavo od 24. do 27. maja. Prijavite se čim prej po tel. 0481 882203 (Eda L.) ali 0481 532092 (Emil. D.). Na račun 200 evrov.

Slovensko planinsko društvo prireja od 29. junija do 6. julija izlet v nacionalni park Pollino, na meji med Basilikato in Kalabrijo. Prevoz z avtobusom, nastanitev v hotelu v kraju Rotonda, kjer sta tudi središče in uprava parka. Program predvideva dvainpolnedavno planinarjenje z vzponom na vsaj dva od najvišjih vrhov skupine in ogled kulturnih, zgodovinskih in drugih zanimivosti. Odhod iz Gorice. Informacije: Vlado 0481 882079 v opoldanskem ali večernem času.

Iščem delo hišne pomočnice: čiščenje in likanje v dopoldanskem času. Sem poštna gospa z izkušnjami. Tel. 00386 7077512. **Nudim varstvo otrok** na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajamo vino, rdeče, barbera, merlot, kabernet sauvignon. Kakovostno vino v rinfuzi. Količina do 50.000 litrov. Cena od 0,80 do 1,20 evrov na liter. Tel. 0038641625393

Razpis za mesto vzgojitelja: Mladinski dom išče vzgojitelja/ico za spremljanje dijakov nižje srednje šole pri popoldanskem pouku. Prošnjo in curriculum vitae sprejemamo v pisarni Mladinskega doma - Gorica, ul. Don Bosco 60 - do vključno 31. JUNJA 2012 ob 17. uri. Informacije na tel. 0481-546549, 0481-536455 ali 328-3155040, e-mail mladinskidom@libero.it

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 4.5.2012 do 10.5.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 4. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.)

Nedelja, 6. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 7. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 8. maja: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki in našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Noč ima svojo moč I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 10. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Škrobek kuha z otroki vrtca Pika Nogavička iz Standreža

V mesecu aprilu v projektu Skrbimo za zdravje so otroci iz vrtca Pika Nogavička odkrivali pomene zdravega prehranjevanja. Vzgojiteljice namreč stremijo za tem, da malčki že od ranih nog pridobivajo zdrave prehranjevalne navade in razvijajo ustrezno znanje ter odnos do hrane. Najlažje učenje je učenje preko igre. Otroci so se zato preizkusili v različnih didaktičnih dejavnostih ter se ob učenju tudi zabavali. Tako so na primer zbrali sličice različnih živil, jih porazdelili po njihovem izvoru, izdelali semafor in kot končni izdelek je nastala zgibanka o zdravi prehrani. V velikonočnem času so v goste povabili prijazno gospo O. Carli, ki je v vrtcu predstavila Galebovo knjigo Škrobek kuha, duhovito knjigo receptov in z njo navdušila male poslušalce. Že med pripovedovanjem se je marsikomu porodila želja, da bi posnel malega Škrobka in si preizkusil v kuharskih veščinah. In res: želja se je uresničila. Po zanimivi predstavitvi so se namreč otroci lahko lotili ustvarjalne kuhe. Pod pisateljicinih strokovnim vodstvom so pripravili nekaj okusnih velikonočnih jedi, s katerimi so malčki razveselili svoje starše, saj so slastne dobrote lahko odnesli domov. Otroci so z zanimanjem spremljali vse dejavnosti, ki so jim jih vzgojiteljice ponudile, predvsem pa so se zelo zabavali. / SG

komigo
KULTURNI DOM

Koncert in poezija

**VLADO
KRESLIN**

sreda, 9. maja 2012,
ob 20.30

Kulturni dom
(ul. Brass, 20 - Gorica)

"Pojezije"

KULTURNI
DOM
GORICA

NOVI
GLAS

Info in predprodaja vstopnic:
tel. 0481 33288;
email: info@kulturnidom.it

Novo pri avstrijski založbi Sonderzahl Dunajska antologija literarnih sanj

Pri dunajski založbi Sonderzahl je pod naslovom Čudoviti svet, skozi katerega sem se pozibal (Die Wunderwelt, durch die ich schwebte) izšla zanimiva antologija literarnih tekstov o sanjah. Urednika obsežne knjige Manfred Chobot in Dieter Bandhauer sta iz bogate zakladnice avstrijske, nemške in svetovne literature izbrala besedila številnih starejših pa tudi mlajših že uveljavljenih avtorjev, pisateljev, slikarjev in filozofov. Zastopani so najrazličnejši literarni načini, še posebej pa so predstavljeni avtorji, ki so se uveljavili s surrealistnimi in fantazijskimi literarnimi pristopi.

Znano je, da je Dunaj tudi mesto podzavesti in sanj, zato se ne začudimo, da sta urednika uvodno besedo dodelila očetu psihoanalize Sigmundu Freudu, ki je na Dunaju proti koncu avstro-ogrške monarhije izoblikoval znanstveno razlago sanj.

V dunajski antologiji dokumentira prenos sanjskih in podzavestnih doživetij v literaturo nad sto avtorjev. Med drugim so zastopani Theodor W. Adorno, H. C. Art-

mann, Ingeborg Bachmann, Charles Baudelaire, Walter Benjamin, André Breton, Luis Buñuel, Bob Dylan, Federico Fellini, Peter Handke, Hermann Hesse, Hugo von Hofmannsthal, Eugene Ionesco, Ernst Jandl, Carl Gustav Jung, Franz Kafka, Paul Klee, Michel Leiris, Klaus Mann, Toni Morrison, Raymond Queneau, Peter Rosegger, Kurt Tucholsky.

V knjigi sta objavljena – kot edini prispevek s slovenskim ozadjem – tudi dve besedili na Dunaju živečega slovenskega dvojezičnega pisatelja Leva Detela. Prvo je iz Detelove v nemščini napisane in leta 1995 na Dunaju izdane prozne knjige Hinter dem Feuerwald (Za ognjenim gozdom), ki je leta 2000 v prevodu Mateja Gavrilca Alabastru izšla v Bukarešti v knjižni obliki tudi v romunščini. Drugo besedilo je bilo prvič objavljeno v nemški prozni zbirki Die Verrücktheit der Wetterlage (Norost vremenske slike), ki je izšla leta 1996 na Dunaju. V prvih Detelovih sanjah, ki so spomin na otrokova temna doživetja v drugi svetovni vojni, sta osnovna razpoznavna elementa ogenj in

voda, v drugih sanjah pa vzemirajo podzavest spečega zaprta vrata, za katerimi se oglašajo smeh ostalih članov družine, h kateri sanjajoči nima dostopa.

Na Dunaju urejuje Lev Detela skupaj z avstrijskim pisateljem Wolfgangom Mayer – Königom že štiriindevetdeset let revijo za mednarodno literaturo LOG, ki objavlja poleg prispevkov v nemščini piščočih avtoric in avtorjev tudi številne nemške prevode pisateljev iz najrazličnejših jezikov in kulturnih krogov iz Evrope pa tudi najrazličnejših čezoceanskih dežel. V predzadnji in zadnji številki LOG-a za leto 2011 (št. 131 in 132) je natisnjena pod naslovom Melos in kubus obširna študija v Nürnbergu živečega prevajalke in publicistke dr. Hilde Bergner o v letu 1961 prežgode umrlem slovenskem kiparju in grafiku Jakobu Savinšku. Ta pomembni slovenski umetnik, ki se je rodil točno pred devetdesetimi leti in se je v Sloveniji med drugim uveljavil z velikimi spomeniki in spominskimi obeležji v Celju, Kobaridu, pri Črnomlju in na Ptuj, je zapustil tudi v Avstriji

in Nemčiji vidne sledi. V dunajskem Donavskem parku stoji njegova velika kubistična skulptura, v nemškem kraju Kirchheim pri Würzburgu pa na slovenskega umetnika in kozmopolita opozarjata kar dve skulpturi, ki ju je Savinšek poimenoval Vendar in Oko.

V LOG-u, ki vedno znova poroča o dosežkih slovenske književnosti in kjer so bila večkrat objavljena besedila Edvarda Kocbeka, Borisa Pahorja, Toneta Pavčka, Daneta Zajca, Vladimirja Kosa, Stanka Kocipra, Tomaža Šalamuna, Francija Zagorčnika, Rudija Šeliga, Marjana Tomšiča, Draga Jančarja in drugih, priobčijo Lev Detela v zadnjem času v nadaljevanjih eksperimentalne montažne tekste (Wort / Texturen) v nemškem jeziku. V predzadnji številki je natisnjeno poročilo o v nemščino prevedeni pesniški zbirki koroške slovenske avtorice Cvetke Lipuš, ki je v slovenskem izvirniku izšla leta 2008 pod naslovom Oblaganje sreče, v Sloveniji rojena in na Dunaju živeča Mojca Gätz pa objavlja izpovedne pesmi z dunajsko tematiko. V ljubljani živeči pesnik, esejist in publicist Ivo Antič sodeluje v zadnji številki 132 z desetimi citatološkimi haikuji, pri katerih na eksperimentalen način uporabi za novi tekst besedila različnih avtorjev, med drugim tudi Lutra, Goetheja, Kafke in nemški tekst Franceta Prešerna, namenjen Slovincem, ki "pesnijo v nemškem jeziku".

Kopica nagrad za SNG Nova Gorica

Slovenskemu narodnemu gledališču Nova Gorica je na 7. slovenskem festivalu komornega gledališča SKUP na Ptuj strokovna žirija, ki sta jo sestavljala predsednica, dramska igralka in dobitnica Borštnikovega prstana Anica Kumer ter Tone Partljič, pisatelj, dramatik, učitelj in politik, podelila številne nagrade: -nagrado satir za režijo je prejel Miha Nemec, član igralskega ansambla SNG Nova Gorica, za režijo predstave LIFE@ANTI, v

Prizor iz predstave Grenki sadeži pravice

koprodukciji Gledališča Glej, SNG Nova Gorica, TNK in VŠU UN, -nagrado satir za vlogo Gospe iz Astrahana v predstavi LIFE@ANTI je prejela Vesna Vončina, članica igralskega ansambla SNG Nova Gorica;

-nagrado satir za kostumografijo in masko so prejeli ANAMARIJA CEJ, MIHA NEMEC, TINA PRPAR in ANKA STROSAR za kostume in masko v predstavi LIFE@ANTI;

-nagrado satir za najboljšo komorno uprizoritev v celoti je prejela predstava avtorja Milana Jesiha GRENKI SADEŽI PRAVICE v režiji Andreja Jusa in izvedbi SNG Nova Gorica.

Vsem nagrajencem čestitamo in jim želimo še velikih uspehov na odskih deskah.

Predstavitelj prof. Majde Cibic Nove pesmi Ivana Tavčarja

V petek, 20. aprila 2012, je bila v prostorih galerije Ars nad Katoliško knjigarno na Travniku v Gorici predstavitev pesniške zbirke Ivana Tavčarja *Odselitev*, ki je pred kratkim izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Na srečanju, ki sta mu primerno glasbeno vzdušje ustvarila violinist Francišek Tavčar in pianistka Michela De Castro, je o avtorjevi pesniški izpovedi poglobljeno in pronicljivo spregovorila prof. Majda Cibic. Njeno predstaviteljstvo objavljamo v celoti.

Lepo pozdravljeni vsi, ki ste se udeležili današnjega srečanja ob predstavitvi nove pesniške zbirke tržaškega avtorja Ivana Tavčarja, ki jo je izdala GMD.

Vabilo, ki ste mi ga posredovali, da bi danes spregovorila o novem pesniškem delu z naslovom *ODSELITEV*, sem z veseljem sprejela, saj tako avtor kot jaz prihajava iz istega tržaškega mestnega predela v ta goriški prostor, in zato zaradi okolja, v katerem živiva, so si najini pogledi na našo stvarnost in na naš bivanjski prostor marsikdaj zelo blizu. Najprej nekaj besed o avtorju samem. Mi seveda ga že dobro poznamo, saj je pred nekaj leti prav pri GMD izdal zgodovinsko delo o duhovniku – sorodniku Albinu Kjudru, ki je med bralci mohorjevke naleto na množičen odziv.

Tokrat pa je pred nami Tavčarjeva pesniška izpoved. Ivan Tavčar je namreč svojevrstna pesniška osebnost, rekla bi, da je to pesnik – samohodec, daleč od kakih postmodernističnih pesniških verzifikacij, na splošno pa tudi odmaknjen od središčnih pesniških ustvarjalcev, ki gradijo naš literarni prostor, zato bomo zaman pričakovali, da bo kdaj sam nastopal na kaki slovesnosti z branjem lastnih verzov,

saj – kot mi je tudi sam v pogovoru razkril – mu poezija pomeni izraz lastne duše, osebno izpoved trenutnega čutenja, zatekanje v duhovni svet pred frenetičnim ritmom življenja, pa še razbremenitev osebnih stisk in dilem.

Zato tudi ko boste sami prebrali te izpovedi, bodo slednje vsakogar izmed vas nagovorile na svojstven način. Tako bomo za uvod prisluhnil tistim intimnim doživetjem pesnikovega srca, ki jih je kolegica začutila, da so ji najbolj blizu in da so obogatili njeno notranjost.

Po tem krajšem izpovednem zakulisju bi sama opozorila še na

Prof. Majda Cibic in Ivan Tavčar (foto JMP)

neko posebnost, ki oblikuje celoten pesnikov opus: kot sem že zapisala v predstavitvenih besedah k zbirki sami, je osebnost Ivana Tavčarja popolnoma ukošenjena v našem srednjeevropskem prostoru, saj se z enako subtilnostjo izraža prav tako v italijanskem kot v slovenskem ali nemškem jeziku, zato so njegove številne zbirke izšle prav tako v italijanščini, slovenščini, veliko pesmi pa tudi v nemščini.

Zato mu obvladanje jezikovnih sredstev ne predstavlja nobenih pregrad, saj je v pesniški izpovedi važna le njegova duša, njegovo čuteče in občutljivo srce. Srce, ki se nam v tokratni zbirki *ODSELITEV* razkriva v širokem razponu, saj zajema celostno pesnikovo osebnost, ki je vpeta v vsakdanji življenjski ritem, ob tem pa zaznava neprecenljivost tistih obrobnih trenutkov, ki bo-

gatijo človekovo notranjost in sploh njegovo bivanjsko enkratnost. Zato se že v uvodni pesmi Tavčar sprašuje, kaj lahko sploh ljudje pričakujejo od umetnika. Njegov odgovor je silno preprosto: to je svet lepote, miline in ljubezni. V prepletanju teh čutenj skuša pesnik zgraditi svoj svet in ga prikazati bralcu, po taki viziji naj bi hrepenel vsak posameznik, saj se le tako lahko zoperstavi neizbežnim grenkobam in stiskam vsakdanjosti.

Zbirka je sestavljena iz 8 razdelkov, ki pravzaprav zajemajo celotno človekovo popotovanje oziroma romanje, skozi življenje. Kot vsak človek se tudi pesnik sam znajde **V vrtincu življenja** (tako je naslovljen 1. cikel) in po začetni zmedenosti se zaveda, da je življenje pravzaprav milost in dar, skratka čudež, ki ga bo označeval na poti iskanja novih poti, ko se bo soočal s svojim notranjim "ja-

ročilo, ki se včasih dotika nabojev strasti.

Malokdaj se naše preobilne besede sprevržejo v večnost".

(Ostri prerezi usode)

A vendar v kolesju vsakdana je trpljenje neizbežno in pred njim je vsak človek – tako tudi pesnik – brez moči.

Zato je treba realnost sprejeti, saj smo vsi ujeti v vrtnice življenja, ki se neprestano vrte kot mlinski kamen, in iz njega ne more nihče izstopiti (**Mlinski kamen**). Tako nam ne preostane nič drugega kot slediti tej poti in hrepeneti le po Ljubezni, s katero je prepojen človek v vsej svoji bitnosti, kajti samo Ljubezen nas lahko reši pred neizbežnimi porazi in razočaranji ter osmišlja našo bivanjsko razsežnost.

V naslednjem ciklu **BREZIZHODNOST** pa pesnika zajame strah, bojazen, oglašja se mu vest, ali kot nam sam namigne "grešna podzavest", tako se za trenutek zdrzne in začuti svojo majhnost in krhkost:

"... bojim se vsega prevelikega vsega preveč blestečega, vsega izjemnega" (**Vabljev videz**) V svoji razbolelosti se boji, da je izgubil pravo pot, zazdi se mu, da je včasih prav mučno živeti: "Vse si moramo prisluziti s trudom/ in bolečino, s polno mero trpljenja, z nešteti obroki// ostro bodečih tegob.

Oh, da bi vedeli, // kako mučno je včasih živeti!" (**Oh, da bi vedeli**)

A tedaj zaustavi svoj korak, za trenutek mora zadihati in poslušati glas tišine, zaveda se, da se mora pač dvigniti, poiskati mora "ustrezna zveličavna dejanja", ki ga bodo polagoma vodila na pot odrešenja (**Pride trenutek**). Zato pa je potreben pogled v lastno notranjost, saj družba, ki nas obdaja, je le ogledalo laži in izdajstva, človeški ideali pa so šli v pozabo ali so se izničili. Kaj nam torej ostane na koncu življenjske poti? (**Kar nam ostane**). To so le odprta vprašanja, nerešene uganke in strte sanje ter zagrenjenost duše. Vendar pesnik se popolnoma preda tišini, ki jo nosi v sebi.

/ dalje

Poslušajmo ... z branjem

Orlek – Repete (Založba Klopotec, 2012)

Dolžnostni postanek v slovenskih vodah, ki nam v teh predpoletnih mesecih ponujajo zvrhan koš vročih glasbenih hlebčkov. Enega takšnih je zapekla legendarna skupina Orlek iz Zagorja ob Savi, v osrčju rudarske Slovenije, ki je februarja letos posnela svoj deseti izdelek "Repete". Naj bo jasno: njihov Orlek je domači hrib nad Zagorjem in ne obmejni zaselek med Trebčami in Sežano. Preko dvajsetletno zgodovino, ki so leta 2009 zapisali v bogato jubilejno knjigo "20 let knap'n'rolla", nadaljujejo veseljaki z nespremenjeno močjo in prodornostjo. Orlekova izvirnost temelji prav na teje skovanki. Knap'n'roll je nekakšen "folk punk pokla rock", zaigran v pestri

instrumentalni zasedbi, na čelu s starejšino, pevcem Vladom Poroščem in s pomočjo žgoče harmonike Jureta Torija. Besedila so vedno socialna in humorno obarvana, prepojena z zasavsko rudarsko realnostjo in kolektivnim spominom na trpko življenje in delo "knapov".

Po letih nastopanja po vsej Evropi, Amerikah, Kitajski, Avstraliji, Pakistastanu lahko naš postanek za mizo podaljšamo in si privoščimo "Repete", zbirko dvojnikov v obogateni obliki. Glavna "druga" jed je singleca "Hotel grm", ki je že radijski hit, kot jih je Orlekovih bilo nešteto: "Moja mala Zagorjanka", "Ko so lipe cvetele", "Na Kum", "Orlek Express". S skladbo "Perkmandeljic" so njihovo številno poslušalstvo presenetili s kratkim animiranim filmom v 3D o rudarskem skratu v režiji Dušana Kastelica. Vmes pa vedno pade kakšna narodnozabavna, "Na Golici" seveda ne sme manjkati, kakor tudi kaka od Pankrtov, kakšen country, udarniška... Skupino Orlek nenamerno asociiram na slovensko različico keltskih rokerjev The Pogues.

Iz plošče "Repete" vam poleg omenjene uspešnice predlagam skladbe "Srečen", "Brinjevka" in "Življenje gre naprej", s katerimi boste najlažje spoznali rudarske korenine zasavskih razgrajačev. Jasno je, da Orleki največ pokažejo na koncertnih odrih, kjer lahko sprostijo svojo humorno-žurersko energijo množici ljubiteljev, ki jim vestno sledi. V žepu imajo kopico anekdot in prigod iz svojih nešteth svetovnih popotovanj, ki jih radodarno in iskreno prevajajo v energetske "tuku-ta-tuku-ta" ritme in nore melodije. Predlagam vam, da na njihov koncert vzamete s seboj dodatno majčko, da se boste lahko po prvem polčasu, preznojeni in zadihani, preoblekli.

Jernej Šček

Maribor / Naša pesem Lep uspeh za 'naše' zborovodje

“Bodite orodje glasbe!” Tako je predsednica žirije 22. državnega zborovskega tekmovanja Naša pesem, uveljavljena zborovodkinja Martina Batič, bodrila člane dvaindvajsetih zborov, ki so jih “razne odločitve in ozadja, želje, vzroki in pogoji pripeljali v Maribor”, da bi se izkazali po svojih najboljših zmožnostih. Povprečno visoka kakovost udeležencev je prišla do izraza na letošnji izvedbi v idealnem trenutku, da bi potrdila ugled slovenskega zborovstva pred mednarodnim občinstvom. Po srečnem naključju je državno tekmovanje potekalo namreč v kombinaciji s tekmovanjem za Veliko zborovsko nagrado Evrope in v sklopu programa Evropske prestolnice kulture Maribor 2012. Odkar je mariborsko mednarodno tekmo-

vanje postalo član mreže za Veliko nagrado Evrope, ki združuje tekmovanja v Toursu, Tolosu, Arezzu, Debrecenu in Varni, je Javni sklad RS za kulturne dejavnosti prvič gostil tekmovanje nagradencev za najvišje priznanje. Med vrhunskimi zbori iz Švedske, Ukrajine, Japonske in Filipinov je zmagal švedski zbor Sofia Vocalemblesse, ki je pod vodstvom Bengta Olléna, s široko ekspresivno paletto prepričal občinstvo in mednarodno žirijo, kateri je predsedoval Stojan Kuret.

Zelo dobro so se odrezali tudi zlati zbori letošnjega državnega tekmovanja, med katerimi je najvišjo uvrstitev dosegel ljubljanski mešani zbor Megaron, ki ga vodi skladatelj Damijan Močnik. Zamejskim Primorcem pa so bili v največji ponos dosežki mešanega zbora Jacobus Gallus iz Trsta in

dekliškega zbora Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela, ki sta prejela srebrno priznanje. Schütz, Mendelssohn, Quaggiato in Lebič so bili avtorji zgodovinsko zasnovanega programa, ki ga je izbral Marko Sancin. Zborovodja je prvič nastopil na tem tekmovanju, debitantka na Naši

Mateja Černic prejme nagrado za obetavnega zborovodjo

pesmi pa je bila tudi Mateja Černic, ki je s svojo povezano in motivirano skupino mladih pevkv osvojila tudi posebni nagradi za

najboljšo izvedbo skladbe 20. stoletja in za obetavnega zborovodjo: “Mislim, da je bilo to tekmovanje v zadnjih letih največji zalogaj za

pevke, vendar so se z izzivom spoprijele delovno, resno in navdušeno. Z nastopom zbora sem zelo zadovoljna, kajti pokazal je veliki

napredek, ki smo ga dosegli predvsem v zadnjih mesecih z intenzivnim delom na tehnični pripravljenosti in interpretaciji skladb”. Dodatno, uglašeno “zamejsko” noto bi lahko poiskali tudi pri srebrnem mešanem zboru Postojna, ki ga vodi Mirko Ferlan: “Letos sem na Naši pesmi drugič nastopil kot dirigent, zato sem lahko stopil na oder bolj sproščeno in sem vse svoje energije usmeril v vodenje. Veliko bolj pa me je

prevzela publika, ki je bila izredno radodarna z aplavzi in zelo pozorna pri poslušanju. V Unionski dvorani je sedelo veliko zborovskih strokovnjakov, pevcev in dirigentov. Prepričan sem, da se je vsak pevec potrudil maksimalno, kar je dalo našemu petju prepričljivost in intenzivnost. Bolj kot ocena so mi bile v zadoščanje pohvale, ki sem jih bil deležen po nastopu, kar potrjuje, da jadram v pravo smer”.

PAL

Založba Mladika

Evelina Umek: Deklica in metulj

Pravkar se je končal pouk in Mojca komaj čaka na poletne počitnice. Doma, v svoji sobi kar sanjari, kako bo šla z mamo, očetom in bratom na morje. In še babica, ki ji kupuje

velike sladolede, bo šla z njimi. Pa kaj, ko babica nenadoma zboli in načrt obmorskih počitnic splashni. Mojca bo morala k teti Jožici v hribe, nad katerimi ni prav nič navdušena..., a kljub začetni nezaupljivosti Mojca odkrije, da je tudi različno, gorsko okolje lahko zanimivo, spoprijateljeli se s prav prijaznim metuljem Admiralom in s pisanim svetom metuljev, ki bodo pod košatim hramom privedli svojo zabavo skupaj z drugimi gozdnimi žuželkami. Po tistem zabavnem srečanju v gozdu bo Mojca razumela, da si je lepo ustvarjati prijateljstvo; v vasi med vrstniki najde nove prijatelje, tako da njeni dnevi postanejo vedno bolj prijetni. Počitnice pri teti bodo ostale še dolgo v njenem spominu kot nepozabno doživetje.

V pravljici o deklici in pisanim svetu metuljev se avtorica Evelina Umek dotakne tem, pomembnih za otroški svet: problem socializacije, čustvene inteligence in odnosa do narave, posebna pozornost pa je namenjena svetu žuželk. Pravljico je ilustrirala Gordana Schmidt.

Evelina Umek
Deklica in metulj
Ilustrirala Gordana Schmidt

Kapitolski muzeji v Rimu

Enkratna razstava Lux in arcana

Nekatere razstave so vredne, da si jih ogledamo, čeprav se moramo do njih pripeljati od daleč, to nam namreč narekuje dragocenost eksponatov, predvsem pa edinstvena priložnost za ogled. To nedvomno velja za edinstveno razstavo z naslovom *Lux in arcana*, ki bo na ogled do 9. septembra v Kapitolskih muzejih v Rimu. Tajni vatikanski arhiv praznuje štiristoletnico ustanovitve in je ob tej priložnosti razkril v osrčju prestolnice nekatere od svojih najbolj znamenitih biserov. Sto originalnih in neprecenljivih dokumentov je prvič v zgodovini zapustilo vatikanske arhivske prostore, da bi obiskovalcem ponudilo prikaz vsebin verjetno najpomembnejšega arhivskega zaklada na svetu. Razstava ni namenjena samo strokovnjakom arhivskega področja, saj kulturna, zgodovinska in večkrat tudi umetniška vrednost teh dokumentov nagovarja tako razum kot čustva, z vseh vidikov preiščena postavitev pa bistveno pripomore k primerne-

mu doživljanju in razumevanju vsebin. Multimedijško opremljene vitrine štitijsko posamezne papirje in pergamente in hkrati omogočajo obiskovalcu, da jih lahko opazuje iz najmanjše razdalje in se vanje poglubi s pomočjo opisov in anekdot, ki se vrtilijo na malih ekranih. Ključne trenutke v zgodovini Cerkve pečatijo

Pergament: politična in vojaška dejanja energičnega kardinala Gila de Albornoz. Register s prisegami zvestobe Inocencu 6.

dokumenti, kot so legendarna bula Unam sanctam (1302) o prevladovanju cerkvene oblasti nad posvetno ali bula Inter cetera o upravljanju komaj odkritega No-

vega sveta, odobritev vodila Franciskanskega reda, sklicanje Tridentinskega koncila za cerkveno reformo (1545) in Drugega vatikanskega koncila leta 1961. Prelomnega značaja so tudi dogodki, ki so uvedli v protestantske usmeritve krščanstva kot na primer pismo članov angleškega Parlamenta, ki z 81. pečati podpirajo razveljavitev zakonske zveze kralja Henrika VIII, ali edikt iz Wormsa in ukaz o izobčenju teologa Martina Luthra. Na ogled je tudi del Lateranske pogodbe, ki je leta 1929 določila konec papeške države in začetek vatikanske. Nedvomno imajo poseben in vznemirljiv čar dokumenti, ki pričajo o neizpisnosti cerkvenega in predvsem inkvizicijskega sodišča: stroga obsodba viteškega reda Templarjev, odpoved, s katero je moral

inkvizicijskih grmad. Ne nazadnje je razstava priložnost za soočenje z rokopisi in drobci življenja najbolj znamenitih umetnikov (Michelangelo, Bernini), vladarjev (med mnogimi imata posebno izpovedno moč pismi iz zapora obsojenih kraljic Marie Antoinette in Marije Stuart), filozofov (Voltaire, Erasmus Rotterdamski), tudi svetnikov (Bernardka, Tereza Avilska). Z nekaterimi dokumenti iz vatikanskega Informativnega urada, ki se je med drugo svetovno vojno ukvarjal tudi z iskanjem pogrešanih in vojnih zapornikov, a tudi s predmeti iz koncentracijskih taborišč, kot je kovinska podoba Čenstohovske Marije, ki so jo poljske jetnice iz Oberlingna sestavile za papeža Pija XII., se obseg razstave izjemoma širi tudi na včasih konkvizitorskega sodišča: stroga obsodba viteškega reda Templarjev, odpoved, s katero je moral

na lastnika bolj kot na skrivnostne vsebine) je tako razsvetlil delček svojih 85 kilometrov poljic z dokumenti, ki so ustvarili in odločno zaznamovali razvoj zahodne civilizacije in človeka. Vsebine in vse potrebne informacije o razstavi so na voljo na spletni strani www.luxinarcana.org

RP

Relecta-Ponovno branje Miroslav Košuta, Morje brez obale

V rubriki, ki jo pričenjamo v tej številki, bomo na svojstven način ponovno prelistali nekatera poglavitejša književna dela, ki so na tak ali drugačen način zaznamovala literarno zgodovino slovenske književnosti v Italiji v času po drugi svetovni vojni. Uvodni zapis namenjamo starosti slovenskega pesništva v Italiji, in sicer lansnemu Prešernovemu nagradencu Miroslavu Košuti, ki je v svoji dolgi pesniški karieri izdal celo vrsto pesniških zbirk, proznih del, pa tudi publicistike ter knjig za otroke, v zgodovino slovenskega kulturnega utripa v Italiji pa se je zapisal predvsem po svojem dolgoletnem delu v Slovenskem stalnem gledališču. V pretres bomo vzeli njegov

literarni prvenec, ki smo ga že omenili v naslovu te rubrike, in sicer pesniško zbirko s pomenljivim naslovom *Morje brez obale*, ki jo je Košuta objavil leta 1963 v Kopru pri založbi Lipa. Knjiga je izšla aprila tistega leta, kar pomeni, da bo Košuta čez natanko leto dni praznoval pet desetletij svojega plodnega pesniškega ustvarjanja. Zbirko *Morje brez obale* je Košuta namreč objavil le leto dni po svoji diplomski na ljubljanski univerzi. Iz uvodne besede publicista Marijana Krambergerja - natisnjena je na zavihkih platnic - izvemo, da je Košuta pred samim izidom svoje pesniške zbirke objavil ne le v slovenskih revijah v Italiji, ampak tudi, da je dejavno posegal na vseslovensko književno prizorišče ter sodeloval pri izdajah

Naše sodobnosti, Mladih pot, Perspektiv in Problemov, torej revij, ki so v tistem času opravljale pomembno vlogo literarnega, družbenega in političnega barometra v slovenskem prostoru.

Kar se samega naslova tiče, je mogočih več interpretacij. Omejili se bomo le na dve. Košuta je do svojega vpisa na Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani živel v Križu pri Trstu, obmorski vasi, znani predvsem po svoji ribiški tradiciji, kjer se je v času njegovega razvoja neločljivo cepila prvina morja. Morje kot pot v svet predstavlja veliko novih izzivov, če na njegovi drugi strani seveda naletimo na obalo, torej varen pristan, ki ga v Košutovem pesniškem prvencu pač ni mogoče najti. Mogoča pa je tudi obratna interpretacija. V ljubljanskem času Miroslava Košute je najbrž avtor pogrešal predvsem morski element, tako da bi se lahko z besedami njegovega naslova malce poigravali ter ga spre-

nili v Obala oziroma Zemlja brez morja.

Pesniška zbirka, Košutov literarni prvenec, že po definiciji heterogen, ki ga je likovno opremil Zdravko Vatovec, je razdeljen na šest sklopov, ki skupno zajemajo 37 pesmi. Večina ciklusov šteje od šest do devet pesmi, le zadnji z naslovom *Akvatinta* pa vsebuje

le eno, istoimensko pesnitev. V prvem sklopu *Pomladno popoldne* lirski subjekt ne nastopa sam, ampak se ob njem bolj ali manj redno pojavlja ženska figura. Mogoče najbolj pomenljivi sta v tem smislu zadnji pesmi iz sklopa, in sicer *Obletnica* ter *Trava si*, v katerih Košuta piše o koncu neke ljubezni. V prvi slovo od ljubljene ženske poudarja z anaforami (Imela je temno rjave oči, Imela je črne lase, Imela je sobo na vrt), pa tudi z iteracijami več verzov (Hej, natakara, vina na mizo, vina za ves denar!). Motiv vode in morja se v vsej svoji mogočnosti pojavi v naslednjem sklopu z naslovom *Sipina*. Z razliko od prvega, prej omenjenega ciklusa, lirski subjekt tu nastopa predvsem sam, torej brez neke žive ženske figure, če se lahko tako izrazimo. Vseeno pa ga na tem delu njegove pesniške poti spremljajo tišina, pomlad, steze, poti, reke in še bi lahko naštevali. V tretjem sklopu pod geslom *Bisernica* v *produ* pesnik znova nagovarja žensko figuro

(Govorim ti, Koliko vode, Vonj zrelega, Ostani, Nosim te, Nikdar nisi, Ni tako dobroga).

Drugo polovico Košutovega pesniškega prvenca zaznamujejo ciklusi *Razklani jambor*, *Zlizana obala* in že omenjena *Akvatinta*. V prvem ciklusu se pesnik na svoje literarno prizorišče ne podaja več le sam ali v dvojje, ampak tudi v že kar številni družbi (*Trudni svečeniki*, *Miši*). Omembe nujna pesem iz tega sklopa pa je prav gotovo *Španski motiv*, ki ga je Košuta posvetil Danetu Zajcu. O ciklusu *Zlizana obala*, ki vsebuje sedem pesmi, naj povemo, da se je pesnik v njem vrnil k nagovarjanju ženske figure, najbolj zanimiv naslov iz tega sklopa pa je prav gotovo pesem *Si*. Morje brez obale se končuje z že tretjč omenjeno pesmijo *Akvatinta*, v kateri Košuta piše o delfinih, pljuskanju in peni, delfinih, ki se zjutraj prebujajo, ki opoldne hrepenijo, zvečer pa jih morje vrže na breg.

Primož Sturman

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm in Slovenski klub

Monografija Janeza Vrečka o Srečku Kosovelu

Pesniško ustvarjanje Srečka Kosovela je bilo v dokaj majhnem časovnem razmiku tako polno naglih in silovitih prodorov v tedanje najnovejši umetnostne svetove, da je za njegovo preučevanje potrebno sinhrono poglobljanje v različna ozadja, ki presega golo literarna izhodišča.

T. i. "kosoveloslovje" prinaša vedno nove, presenetljive, včasih celo polemične izsledke. Kraški pesnik je zato za literarne znanstvenike vedno nov izziv, "je prava uganaka za vse nas, saj nas preseneča ob vsakem koraku". Tako je povedal dr. Janez Vrečko v Gregorčičevi dvorani, ko je pred nedavnim na srečanju, ki sta ga priredila Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm in Slovenski klub, predstavil svojo monografijo o Srečku Kosovelu (Založba ZRC, 2011).

Kot je uvodoma poudarila prof. Marija Pirjevec, je Janez Vrečko knjigo snoval več let. V njej avtor razčlenja Kosovelov pesniški razvoj, od začetnega impresionističnega in simbolističnega obdobja, prek ekspresionizma, vse do njegovega prehoda v avantgardo s sprejetjem načel konstruktivizma zlasti sovjetskega miselnega kova. Temeljni prehod iz ekspresionizma v konstruktivizem je temeljil na trdnem prepričanju, da je umik iz stvarnosti v neko mitično ekstazo pohujšljiv, saj prepoved oziroma prava odrešitev človeštva lahko nastane le v predugačeni, angažirani kulturi. In ravno temu obdobju Kosovelovega ustvarjanja namenja Janez Vrečko pretežni del svoje knjige. V svojem navajanju je prof. Pirjevec poudarila Kosovelovo intenzivno preučevanje idejnih in estetskih vzvodov zagrebške avantgardne revije Zenit, od katere se je pesnik nato oddaljil prav zaradi njene družbene neangažiranosti in zaradi literarne šibkosti njenih sodelavcev. Trenutno vrzel je Kosovel takoj zapolnil z načeli sovjetskega konstruktivizma, s katerim ga je seznanil prijatelj Ivo Grahov po prihodu iz SZ. Katarzični korak v nov idejni pol je zrcalil potrebo po snovanju take umetnosti, ki bi postala gibalo družbe, ki bi otrelo poezijo muzejske otopelosti. Etika njegove nove poetike je bila nerazdružljivo povezana z vsebino in obliko pesniškega znaka (prof. Pirjevec je poudarila, da sta za celovito razumevanje Kosovov potrebnata uho in oko!): pesniški dogodek je tako pridobil prav posebno sporočilnost, na katerega je vplivalo tudi Kosovelovo "so-doživljanje" usode Primorske. Tovrstni estetski kanon se je udeleževal s t. i. gruzifikacijo (to je gostoto informacije), na fokuzacijo (akcentuiranem vsebinskem izhodišču, ki povzema celoto) in z ohranjanjem pomenske razsežnosti.

Prof. Ivan Verč, po čigar mnenju je odlika Vrečkove monografije predvsem v celostnem prežemanju Kosovelovega opusa, je podrobneje razčlenil zlasti ta vidik. "Oblika je bila za Kosovela vsebina! Kosovel je besedi pripisoval energijski potencial, se pravi, da ni besede brez pomena, oblika umetnosti je izraz vsebine". Besedni konstrukt je potemtakem sredstvo, je "gradbeni material uporabne umetnosti", ki je sad etičnega človeka, snovalca nove družbe. "Kosovelova pesem ni nikoli samozadostna, je vedno sinteza med besedo in življenjem", je dejal prof. Verč. Slovenska poezija je tako bila v sozvočju in sočasnosti z ostalo Evropo, Kosovela lahko nedvomno uvrstimo med temeljne snovalce evropskega konstruktivizma: kot je pravilno opomnila prof. Pirjevec, je žal to obdobje Kosovelovega ustvarjanja, kot tudi njegovo poslednje, ki ga zaznamujejo Integrali, ostalo preveč časa nepoznano slovenski literarni znanosti. Naša književnost bi se lahko razvila čisto drugače, če bi Kosovelov opus imeli takoj na razpolago.

Janez Vrečko je svoje izvajanje osredotočil zlasti na odnos med Kosovelom in Avgustom Černigojem. Ključni element konstruktivistične poetike se je opiral na Einsteino relativnostno teorijo, ki je obrodila t. i. gibljivo filozofijo, po kateri "besede rastejo v prostor, pesniki pa premagujejo gravitacijo". Po istem principu je nastala slovita razstava (ki je močno odmevala v evropskem prostoru) štirih umetnikov, Avgusta Černigoja, Josipa Vlaho, Giorgia Carmelicha in Eduarda Stepančiča, ki so v sklopu Tržaškega konstruktivističnega ambienta nastopili na razstavi Sindikata tržaških umetnikov v paviljonu Ljudskega vrta leta 1927. Ambient sta Černigoj in Stepančič zgradila posebej za ta namen ter znotraj njega pod s stropa lebdeči beli kvadrat razvrstila konstruktivistične elemente. Kosovel je bil takrat že leto dni mrtev: na postavitvi razhajanja med Černigojem in pesnikom (po mnenju Kosovela ni dojel pravega bistva konstruktivistične gibljivosti) ni bilo občutiti, prej obratno: Černigoj je v razstavo vključil tudi Kosovelov portret, kot homaž nekdanjemu prijatelju in njegovemu geniju. / IG

DSI V sodelovanju s Triglavskim narodnim parkom in SPDT

Poliedrični odtenki Marijana Lipovška

Leta 2010 je Triglavski narodni park postavil spominsko fotografsko razstavo ob 100-letnici rojstva skladatelja, pianista, esejista, fotografa in alpinista Marijana Lipovška. Od takrat je razstava gostovala v raznih mestih, dokler ni 23. aprila dospela v Trst. Prejšnji teden sta v Peterlinovi dvorani potekala predstavitve in odprtje razstave, ki sta jo v sodelovanju s Triglavskim narodnim parkom pripravili Društvo slovenskih izobražencev in Slovensko planinsko društvo Trst. V imenu tegele je uvodne besede spregovorila njegova predsednica

Marinka Pertot, ki je najprej na kratko predstavila Lipovškovo osebnost, ki je bila pri nas znana predvsem v vlogi skladatelja, esejista in misleca, vsi pa ne poznajo njegove ljubezni do gorništvaja, saj je prevedel Kugyjeva dela,

s katerim se je čutil še posebno v sozvočju.

Ana Kunstel iz Info središča na Bledu Triglavskega narodnega parka je najprej predstavila kratko zgodovino edinega slo-

Lipovška na naravo sorodni tistim iz Triglavskega narodnega parka. V imenu organizatorjev se je obenem zahvalila vsem, še posebno pa Mariju Maverju, Sergiju Pahorju, Mirjani Turel in družini Lipovšek.

Po ogledu dokumentarnega filma Marjete Keršič Svetel, ki ga je posnela RTV Slovenija za cikel oddaj Gore in ljudje, je Ana Kunstel prebrala Steletovo strokovno oznako razstave, v kateri avtor pripoveduje o Janku Ravniku, ki je pri planinskem društvu Skala vodil fotografski krožek in navdušil Lipovška za gorništvost in fotografijo. Leta 1936 si je Lipovšek kupil fotoaparata, s katerim se je lahko poigraval z ostrino. Če je pred tem slikal dobro

venskega narodnega parka, ki zavzema štiriinosemdeset tisoč hektarov, in njegovo delovanje ter omenila projekt SOS: Spoznavam, občudujem, spoštujem, nato pa se je posvetila razstavi, saj so bili pogledi Marijana

ku, ki je pri planinskem društvu Skala vodil fotografski krožek in navdušil Lipovška za gorništvost in fotografijo. Leta 1936 si je Lipovšek kupil fotoaparata, s katerim se je lahko poigraval z ostrino. Če je pred tem slikal dobro

Društvo Rojanski Marijin dom Med nami ... v umetnosti otrok

Meseca aprila, na Veliko noč, je izšla prva letošnja številka glasila rojanske župnije *Med nami*, ki ga izdaja društvo Rojanski Marijin dom. Na 43 straneh lista je zapisan utrip te slovenske skupnosti, ki je vedno dejavna v župniji. Kot je v navadi, so v listu zapisi sodelavcev, posebna pozornost je namenjena misijonom v tradicionalnem Misijonskem kotičku in praznovanju 150-letnice župnije Rojan ter slovesu prof. Bogdana Kralja od domačega cerkvenega pevskega zbora. Po sedmih letih je namreč prof. Bogdan Kralj na praznik Sv. treh kraljev še zadnjič vodil pevce cerkvenega pevskega zbora: člani pevskega sestava so se od zborovodje poslovili na prijetnem kosilu v njegovem rodnem Križu. Tedaj se mu je predsednica zbora Dorica Žagar v imenu vseh pevcev zahvalila za požrtvovalnost, trud in profesionalnost, ki jih je vložil v delo z zborom. Prisoten je bil tudi rojanski dušni pastir msgr. Franc Vončina: prof. Kralja je pohvalil za izredni čut za liturgijo, ki

ga je vedno pokazal pri izbiri skladb. Vodstvo zbora je od januarja prevzela prof. Zulejka Devetak. Rojanski verniki poročajo tudi o tradicionalnem romanju v Leskovec, kjer so obiskali grob nepozabnega g. Zorka. Spremljal jih je tržaški upokojeni škof Evgen Ravignani, ki je v svetišču somaševal ob msgr. Vončini. Romarji so nato obiskali tudi božjepotno cerkev Marije Pomočnice na Zaplazu pri Trebnjem, kjer so shranjeni zemeljski ostanke blaženega slovenskega mučenca Lojzeta Grozdeta. Sledijo utrinki iz bogatega delovanja društva: tradicionalna novoletna družabnost v Marijinem domu, Prešernova proslava, ogled dokumentarnega filma režiserja Jožeta Možine o slovenskem misijonarju Pedru Opeki in še krajše novice, napovedi, sozolja, čestitke in darovi. V Rojanu pa je višek društvenega delovanja likovna pobuda za

otroke, ki je letos potekala pod geslom *Igrajmo se pravljice*. Društvo Rojanski Marijin dom pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete prireja pisano dvodnevno otroško srečanje že sedem let zapored. Tudi tokrat je bil dogodek razdeljen na dve. V soboto, 21. aprila, je bil v poslopju na ul. Cordaroli ex-tempore za otroke. Sodelovalo je deset mladih umetnikov, izredno visoko število (333!) šolskih in predšolskih otrok s Tržaškega pa je oblikovalo likovni natečaj, ki je bil letos namenjen kolažu. Kot so nam zaupali prireditelji, je bila ta izbira posrečena, zlasti zato, ker je bilo število izdelkov tako visoko, da bi s težavo razobesili v prostorih Marijinega doma posamezne slike. Sicer tudi s predstavljenimi izdel-

ki je imela žirija, ki so jo sestavljali Edi Žerjal, Mirella Granduz in Marino Ažman, težko delo. Prav tako je bila v skripcih komisija (sestavljali so jo Mirella Granduz, Narta Populin in Marija Trobec), ki je presojala dela ex-tempore. V obeh primerih so se odločili za ex-aequo nagrade, kar je nedvomno potrdilo kakovost predstavljenih izdelkov. Osrednji dogodek v nedeljo, 22. aprila, ki ga je povezovala Giorgina Pisani, je obogatila tudi gledališka predstava *Heidi* v izvedbi članov Radijskega odra in v režiji in priredbi Lučke Susič. Sklepni del srečanja pa je bil namenjen bogatemu srečelovu, katerega izkupiček so prireditelji namenili Misijonskemu krožku Marije in Franca Saksida. IG

FINŽGARJEV DOM Predavanje psihologinje Julije Pelc

Kako vzpostaviti stik z otroki in mladostniki

Četrtek, 19. aprila, smo v Finžgarjevem domu na Opčinah dočakali predzadnje predavanje v letošnji sezoni, ki je bila po številu udeležencev in kakovosti nadvse uspešna. Psihologinja Julija Pelc je v slovenskem prostoru uveljavljena strokovnjakinja za podporo otrokom, staršem in zakoncem, ukvarja se s problematiko motenj hranjenja, deluje pa tudi na šolah s programi psihološkega svetovanja. Zanimivo temo predavanja *Kako vzpostaviti stik z otroki in mladostniki* je prisotnim staršem in vzgojiteljem razgrnila najprej s tenkočutnimi in iskrenimi

nasveti, nato pa navdušila dvorano s pravcato delavnico komunikacije in samospoznavanja. Odnos z otrokom je recipročen proces, ki zahteva spolzko hojo med čustvi in razumom. Pomembno je biti dovolj dobri starši, pravi Pelc, ne smemo biti najboljši. Prvič ne to nemožne, drugič pa nas morejo otroci prerasti: to je vendar naš cilj. Skrb za otroke, tako v družini kot v vsakem vzgojnem procesu, mora temeljiti na samospoznavanju odraslega. Moramo poskrbeti sami zase, začeti je potrebno pri sebi in biti v stiku s sabo, potem pride na vrsto partnerski odnos, iz njega

pa lahko nastane zdrav otrok in družina. V njej najde malček osnovno varnost, s katero lahko razvije zaupanje v svet in ljudi. Poglejmo, kako sami hodimo po cesti in kako naši otroci. Smo sklonjeni, imamo sključena ramena, ki skrivajo vrat, in s pogledom uprtim v tla? Ali pa pokončni, samozavestni in sproščeni, brez strahu pred stikom z očmi drugega? Se raje zatekamo v varnost rutine, ali se kdaj prepustimo novim spoznanjem, navadam, presenečenjem? Julija Pelc pravi, da telo veliko pove. Predavateljica je prepričana, da je vsaka pozornost v družini

boljša od nobene, kar pomeni slediti otroku z zgleodom, ne samo z besedo, vendar mu dopuščati, da tudi sam "spregovori". Če smo razvili odkrit in iskren odnos, bomo prepoznali, da je

njegov ne-ja in ja-ne. Največji problem nastopi takrat, ko nam življenje spolzi iz rok. Pomembno je, da sproti spremljamo spremembe, ki nam jih ta prinaša, razmišljamo o njih in se korak za korakom zavestno odločamo. To pomeni držati v rokah vajeti svojega življenja. Kaj pa pomeni iskati in graditi stik z drugim, posebno v odraščajočih letih? Vsak odnos je proces gradnje meja, do kamor sežejo lasten pogled, beseda, dejanje. Meje so vedno odnosne, stvar dogovora in kompromisa. Vsak dan otroci preizkušajo, do kam "lahko gredo". Naloga staršev je že res učenje pravil, a bolj kot to je iskanje in postavljanje meja v skupnem odnosu. Kako bomo otroku rek-

li, kdaj naj se po prazniku vrne domov? Iskanje meja bo tudi temelj medosebnega življenja, preverjanja meja, odpiranja in približevanja drugemu. Ali smo se v pogovoru tudi res srečali? To so vprašanja, ki jih velja premisliti, da dvignemo kakovost našega življenja in odnosov v družini in vzgojnem procesu. Psihologinja Julija Pelc pravi, da moramo otroka spodbujati k razmišljanju, izbiranju, odgovornosti in samozavesti v pozitivnem okolju, kjer bo lahko zagledal univerzalne potrebe po moči, svobodi, ljubezni in zabavi. Zadnje predavanje iz niza večerov, ki si ga je v vzgoji in starševstvu v letošnji sezoni zamislilo društvo Finžgarjev dom, bo 24. maja, ko bo terapevt Miha Kramli govoril o begu v virtualni svet oz. o nekemičnih odvisnostih.

Jernej Šček

Volitve v občini Devin-Nabrežina

Končuje se volilna kampanja Vladimira Kukanje

Volilna kampanja kandidata levsredinske koalicije na volitvah v občini Devin-Nabrežini je v polnem teku: od ključnega volilnega soočanja nas ločuje le nekaj dni. Kandidat leve sredine Vladimir Kukanja je v minulih dneh imel srečanja z občani in predstavniki kmetijskih stanovskih organizacij. Pomenljiv je bil tudi sestanek, ki ga je Kukanja imel s tržaškim županom Robertom Cosolinijem. Skupaj sta uvodoma ugovarjala, kako je pravzaprav po lanskoletni zmagi v Trstu le še v občini Devin-Nabrežini ostala do danes v pokrajini na vladi desna sredina; tudi v sosednjem Tržiču in Doberdobi, s katerima občina meji, vlada levsredina. Cosolini je Kukanji dejal, da si s ciljem izpeljave nadaljnjega gladkega in konkretnega sodelovanja med upravama želi zmage leve sredine tudi v najzahodnejši občini tržaške pokrajine. "V času, ko pada na vsedržavni ravni zanimanje za politiko - je poudaril župan Cosolini -, zagotavlja leva sredina s svojim enotnim nastopom in skupnim županskim kandidatom, ki ga na desnici ni, jamstvo za prihodnje dobro upravljanje Devina-Nabrežine". Na srečanju, katerega so se iz vrst Demokratične stranke udeležili tudi Francesco Foti, Francesco Russo in Massimo Veronese, je beseda tekla o projektih turističnega sodelovanja, ki bi jih veljalo izvesti med Trstom in Nabrežino.

Utrip občina je prišel do izraza na srečanju, ki ga je Kukanja imel s prebivalci Devina, Štivana in Medje vasi. Dogodek je nudil priložnost za spoznavanje predlogov, zamisli in kritik. Po mnenju prisotnih je v minulih desetih letih Retova uprava v precejšnji meri zanemarjala vasi, ki ležijo nad železniško progo, v korist Devina, Ribiškega naselja in Sosljana, kjer je bila - na pobudo pokrajine in ne občinske uprave - izvedena večina javnih del. Kukanja pravi, da mora občinska uprava nameniti enako pozornost vsem vasem v občini. Beseda je tekla tudi o turističnem razvoju Sosljanskega zaliva. Kako je mogoče, je bilo vprašanje, da niso bili krajevni

gospodarstveniki, četudi so ponudili lastnikom nastajajočega naselja Portopiccolo svoje storitve in materiale, v nikakršni meri soudeleženi pri gradnji le-tega? Na županstvu so v preteklih letih zagotavljali, da bo naselje omogočilo dejanski razvoj celotnega območja. Zakaj ni Retova uprava v zvezi s tem posegla ali protestirala?

Tudi glede skorajšnjega obhajanja

denarja z namenom, da so ta obdelanja, ki sicer pričajo o nesmiselnosti smrti mnogih vojakov, vidna ponoči. Sprašujem se, čemu to služi, če se že podnevi nihče tam ne ustavlja. Mar ni bolj smiselno urediti ob izviru Timave Park miru, kjer bi se ljudje zaustavljali za sprehod ob reki in v prijetni senči topol?"

V ponedeljek, 23. aprila, v prostori agriturizma Škerk v Praprotnu pa se je Vladimir Kukanja sestel s predstavniki kmetov. Tvorno soočanje je doprineslo kar nekaj iztočnic, ki jih je županski kandidat osvojil.

Predstavniki kmetijskih organizacij - Franc Fabec (Kmečka zveza), Nevo Radovič (Confagricoltura) in Dimitrij Žbogar (Coldiretti) - so s sogovornikom analizirali tematsko specifične promocije krajevnih pridelkov, aktivno soudeležbo pri vodenju obstoječih objektov, ki so namenjeni poznavanju s turističnim razvojem povezanih krajevnih dejavnosti in znamenitosti, primerne kakovostne ureditve smerokazov, poenostavitve birokracije. Obljubili so podporo ureditvi pašnov v nabrežinskem Bregu s ciljem razvoja Prosekarja in pozornosti evropskim projektom in reviziji regulacijskega načrta, ki naj omogoča usklajen gospodarski razvoj območja.

Udeleženci so soglašali, da je kmetijstvo zaradi pretirane birokracije, davka IMU, gospodarske krize, raznih omejitev, evropskih in drugih visokih restriktivnih norm ter obstoječih neustreznih pravilnikov v precejšnji meri potrebne so poenostavitve in odprava nepotrebnih ovir, ki dejansko onemogočajo normalno obdelovanje redkih zemljskih površin in primerno skrb za okolje in območje.

Kukanji so predstavniki kmetov obrazložili specifične probleme, s katerimi se morajo vsakodnevno soočiti, ter mu nakazali možne rešitve le-teh. Potrebno bi bilo sestaviti tak regulacijski načrt, ki bi omogočil razvoj in ne zaviral na ozemlju tradicionalno prisotnih gospodarskih panog. Tudi občinski pra-

stoletnice začetka 1. svetovne vojne, za katero, je opozoril Kukanja, je marsikje na razpolago veliko denarnih sredstev, ni bila Občina Devin-Nabrežina dejavna, kot so bile sosedne upravne enote na Goriškem in čez mejo. Desnosredinski kandidat Romita namenja v svojem programu sodelovanju z upravami na drugi strani nekdanje meje, s katerimi bi veljalo izvesti čezmejne projekte, le tri vrstice... "Mi pravimo", trdi Kukanja, "da je potrebno na območju Grmade urediti čezmejne smerokaze in pešpoti, ki naj služijo turistom, kateri počitnikujejo v Gradežu in Lignano, za ogled krajev poteka bojev, obisk krajevnih agriturizmov in drugih zanimivosti. Znano je, da seže dober glas v deveto vas: od tega bi imeli vsi korist". "Imamo lepo obalo in Kras", je obrazložil Kukanja, "ki lahko privabita mnoge ljubitelje narave. Pomislimo le na potencial, ki ga predstavlja Devinski grad in območje izvira Timave, ki je popolnoma opuščeno in zanemarjeno. Namesto primerne ureditve desetih letja je Romita, ki je celih 10 let sedel v upravi, dal le razsvetliti spomenike prve vojne v Štivanu ... Prisegam, da v svojem življenju nisem še videl, da bi se kak turist ali mimoidoči zaustavil za ogled teh vojnih spomenikov. Gre torej za zapravljanje javnega

Vladimir Kukanja in Roberto Cosolini

vilnik, ki urejuje odprtje osmic in agriturizmov, naj bo tako napisan, da ne ustvarja negotovosti in trenj med soudeleženiimi.

"Zmedo, ki je nastala v tej gospodarski panogi", je poudaril Kukanja, "se da rešiti z izdelavo skupnih smernic za razvoj kmetijstva. V tem pogledu stanovske organizacije lahko s svojimi predlogi precej olajšajo delo županu. Sam si bom vsekakor prizadeval za rešitev omenjenih problemov. V tem pogledu bodo na vsak način nujna nadaljnja redna soočanja med občinsko upravo in kmetovalci".

Istega dne se je Vladimir Kukanja v popoldanskih urah sestel tudi s sindikalnimi predstavniki zaposlenih v štivanski papirnici, ki so mu podrobno obrazložili, kakšne so trenutne delovne razmere v industrijskem obratu: delavci so zaskrbljeni zaradi negotovosti, ki jo povzročajo gospodarska kriza in uvedbe t. i. solidarnostnih pogodb. Županski kandidat je sogovornikom zagotovil, da si bo prizadeval za iskanje primerne ureditve sedeža krožka zaposlenih v papirnici, streho katerega je neurje poškodovalo.

Vladimir Kukanja se je sestel tudi z vodstvom zdravstvenega doma Pineta del Carso v Nabrežini. Srečanja so se udeležili podpredsednik zdravstvene ustanove prof. Ercoleesi, zdravstveni vodja dr. Petronio in odgovorna za bolnišniško službo doma, dr. Maja Tenze, ter tajnik občinskega krožka Demokratične stranke, Francesco Foti. Govor je bil o skrbi za dokončno ureditev parkirišča in o vsestranski podpori za povečanje specifičnih storitev oz. sprejemnih zmogljivosti zdravstvenega doma ter o raznih razvojnih projektih, med katerimi velja omeniti čezmejno sodelovanje in ureditev daljinsko vodenega skrbstva v za to primernih okoliških strukturah.

Posebno pomenljiv je bil tudi dogodek, ki je bil v torek, 1. maja, na sedežu slovenskih zborov, ko je devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti priredila 'svojevrsten prvomajski praznik', na katerem je bil častni gost pisatelj Boris Pahor. Besedni umetnik je v prijetnem vzdušju, ki je sicer bilo vpeto v čakanje na volilno soočenje, obudil svoje spomine na hudo vojno obdobje in razmišljal o vprašanju pojmovanja svobode in demokracije danes, z vprašanjem ohranjanja narodne zavestnosti v odprtem stiku in sožitju z drugimi in konkretno o vlogi Slovencev v občini Devin-Nabrežina, kjer se po četrstoletnem obdobju ponovno ponuja priložnost izvolitve slovenskega župana v osebi Vlada Kukanje.

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje Zadnje novice v raziskavi proti raku. Srečanje bo v ponedeljek, 7. maja, ob 17.30 v dvorani Baroncini, ul. Trento 8 v Trstu. Predaval bo dr. Simon Spazzapan, onkolog v CRO-ju iz Aviana.

ŠC Melanie Klein prireja poletni center Pikapolonica za otroke od 3. do 10. leta, ki bo od 2. julija do 24. avgusta. Predvidenih je 7 programsko-tematskih sklopov po pet dni. Otroci bodo razdeljeni po starostnih skupinah. Sprejemanje otrok od 7.30 do 8.30. Starši bodo otroke lahko odpeljali med 16. in 17. uro. Vpisovanja od 2. maja. Info: www.melanieklein.org, tel.: 345 7733569

(ponedeljek in petek 9-13, sredo 16-18).

Darovi

Misijonski krožek Rojan: za slovenske misijonarje: v spomin na Zora Štoklja daruje Elda Glavina 50 evrov.

GORIŠKA MOHORJEVA
DRUŽBA

čestita

ŠTUDIJSKEMU
KROŽKU BESEDA
SLOVENSKE ISTRE

ob prejemu

Kocijančičeve nagrade
za leto 2011

Ob 60-letnici ustanovitve društva SPD Mačkolje

Poimenovanje "stare šole" po Stanku Janežiču

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje slavi letos 60-letnico ustanovitve in neprekinjenega delovanja. Ustanovni občni zbor je bil 5. maja 1952 v stavbi, ki ji domačini pravijo "stara šola", saj je v njej vse do leta 1951 potekal šolski pouk. Vaščani, ki sta jih navduševala petje in slovenska beseda, so se zbrali ob mladem duhovniku Stanku Janežiču, pobudniku živahne prosvetne dejavnosti in izrednem organizatorju. Prav njegovemu spominu bodo sedanji društveni odborniki in člani postavili trajno obeležje. V nedeljo, 6. maja, bodo po msgr. Stanku Janežiču poimenovali dvorano "stare šole" v Mačkoljah. S tem hvaležnim dejanjem bodo simbolno združili svoj prvotni sedež, svojo "zibelko", z imenom ustanovitelja in duhovnega "očeta".

Zamisel za poimenovanje se je porodila že na lanskem občnem zboru društva, odborniki pa so se odločili, da jo bodo uresničili maja letos ob 60. obletnici. Msgr. Stanko Janežič je preminil septembra 2010, nekaj tednov pred smrtjo je še zadnjič obiskal njemu tako ljube Mačkolje ob praznovanju vaškega zavetnika sv. Jerneja. Odslej bo prostore "stare šole" krasila njegova lesena upodobitev. Podoba z njegovo značilno kretljivo je izrisal Ilario Tul, v lesenem reliefu je zaživel v mizarski delavnici mojstrov Petra Smotlaka in Iva Kolariča.

Nedeljsko slovesnost bo uvedla sveta maša v župnijski cerkvi ob 11. uri, opoldne bo sledilo poimenovanje z odkritjem in blagoslovom obeležja. Svoje spomine na msgr. Janežiča bo podal dr. Drago Štoka, praznovanje bo povežala pesem MePZ Mačkolje pod vodstvom Mateja Lazarja.

Poimenovanje dvorane ob 60-letnici društva predstavlja le uvod v bogato dogajanje v tem maju v Mačkoljah. Zadnji konec tedna v mesecu bo na prireditvenem prostoru "na Metežici" zaživel že 50. Praznik češenj. V počastitev jubilejne zlate izvedbe tega priljubljenega vaškega praznika, so se pri Slovenskem prosvetnem društvu Mačkolje odločili, da priredijo teden pred tem glasbeni festival z naslovom "Prazničnih 50". V soboto, 19. maja, bo v Mačkoljah nastopal Vlado Kreslin z Malimi bogovi, dan kasneje, v nedeljo, 20. maja, pa se bodo na istem prizorišču oglasile nepozabne viže Alpskega kvinteta in drugih priznanih narodnozabavnih skupin. / NT

Dekanijsko srečanje pevcev v Vremah Vstajenjska Velika noč v pomenljivih pesmih

Deževno nedeljsko popoldne, 22. aprila, so se pevci kraške dekanije zbrali v romarski cerkvi Marije Vnebovzete v Vremah pri Divači, na srečanju ob velikonočni pesmi. Pot do cerkve vodi ob poljih, posejanih z rumenimi cvetovi regrata z ene strani, z druge pa z bujnim zelenjem rastoče pšenice, ki se razprostira do bližnje cerkve. Ta kraj je poznan tudi po Bogomirju Magajni (rojen leta 1904), ki ga danes pozna mlado in staro kot uglednega zdravnika in priznanega pisatelja. Pravijo, da je bil godrnjav odrasel velikan v malem svetu otrok. Poznana so njegova dela, kot so: *Povestice o punčki Maji, Racko in Lija, Brkonja čeljustnik in druge zgodbe za*

otroke in odrasle. Umril je 27. marca 1963. Malce se pomudimo pri zgodovini tega starodavnega svetišča. Po novih odkritjih je stala prvotna, prafarna cerkev sv. Jurija le malo stran od današnje, sredi polja. O njenem patronu govorijo freske v božjepotni Marijini cerkvi, ki jih je umetnik upodobil na več mestih; pri teh je sv. Jurij na konju z zmajem. Po podatkih, ki so na voljo, je bila prvotna cerkev zgrajena leta 1453. Od te prvotne cerkve se je ohranil lep gotski prezbiterij z bogato poslikavo. Kot župnija spada med zgodovinsko stare župnije, saj je bila ustanovljena leta 1395. Prvotno je spadala v tržaško škofijo in dekanijo Dolina. Papež Pij VIII.

jo je leta 1830 priključil ljubljanski škofiji in vključil v Trnovsko-Bistriško dekanijo, pozneje je bila priključena Postojnski dekaniji, danes pa je v koprski škofiji in Kraški dekaniji. Romar se bo vprašal, zakaj so zgradili to romarsko cerkev Marije Vnebovzete tako daleč, zunaj Vremskega Britofa in drugih naselij. Odgovor se ponuja iz tedanjih razmer in cestnih povezav. Postavljena je

bila na križišču cest, ena je šla ob reki v notranjost, druga pa v Brkine.

Na tem srečanju cerkvenih pevskih zborov s Krasa, se je predstavilo deset zborov v različni zasedbi, od manjše pevske skupine do številčno močnega mešanega zbora. Spremno besedilo predstavitev posameznega zbora in pesmi je napisal senožeški župnik dr. Pavel Kodelja. Povezo-

vala in napovedovala je ga. Zdenka Maže-Jedrejčič. Po vrstnem redu so nastopili: MePZ iz Temnice s skladbo Poglejte, duše, grob odprt. Pri nekaterih zborih je bila najavljena skladba podana v prispodobni - metaforični obliki. "Za MePZ Senožeče je bilo veselje povezano z zvonovi, ki pojejo - alelujo". "MePZ Komen in Veliki dol. Bil je mrtev, toda vstal je in živi - Veliko noč praznujmo". "V jutranji zarji, vse žari. Vse poje hvalo Kristusu: Mogočni kralj je zmagal smrt, pogazil sile je pekla, cloveštvo rešil suženjstva". MePZ Kostanjevica in Sela: - "Danes je Velika noč". "Sedaj je čas renove, čas novega upanja za utrjeni svet. Tukaj je pomlad, pomlad v srcu. Spominčice iz Temnice bodo govorile prav o tem: - Spet je pomlad". "Dvigni se k luči. Vstani od mrtvih. Spet je Velika noč in spet je pomlad. OPZ iz Sežane - Pomlad prinesla je Veliko noč". MePZ iz Sežane je zapel Raduj se, Kraljica nebeska. MePZ iz Brezovice je poslušal-

cem postregel s skladbo Zvonovi radostno zvonijo. Združena zboru ZCPZ iz Trsta in Rodika sta pod vodstvom Edija Raceta, ob orgelski spremljavi Mateja Lazarja, odpela Po zeleneh tihih poljanah in Raduj se, Kraljica nebeska.

Ob koncu te pevske prireditve je skupina pevcev s senožeškim župnikom g. Pavlom Kodeljo zapela Lavretanske litanije Matere Božje, katerim je odgovarjala vsa cerkev pod vodstvom Edija Raceta. Sklepno besedo tega srečanja je imel župnik in dekan g. Tomaž Kodrič, ki je v nagovoru poudaril pomen petja pri bogoslužju. Dodal je, da si ne more predstavljati slavlja Velike noči brez petja. Zato je pohvalil vse, ki se trudijo, da je poleg molitve prisotna tudi pesem pri bogoslužnih daritvah. V športni dvorani v Famljah se je ob domačih dobrota in priskrbenem pogovoru med udeleženci končalo to srečanje pevcev Kraške dekanije.

Pavel Vidau

Pol stoletja dolg pogled na svet, ki ga je obdajal, le skozi oči Janeza Menarta

O knjigi, ki čaka boljših dni v "bunkerju"

Berem Menartov *Dnevnik 1953-2000*, ki sta ga izdala in založila Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba v Celju leta 2010. Vse pravice pa si pridržuje Celjska Mohorjeva družba. Hitim kot nora, ker sposojeno knjigo moram vrniti koprski študijski knjižnici najkasneje do 19. aprila, kar pomeni danes, če ne včeraj, sem pa šele na strani 535, čaka me še 24 precej gosto potiskanih strani, da pridem do konca. Pavčkov preludij *Moj Menart* in Glavanov epilog *Poetov dnevnik*, sem prebrala na začetku in večkrat si ogledujem tudi slikovno prilogo na koncu: Pesnika pri svetem obhajilu, 1937; pri birmi v botrom, 1940; prve počitnice v svobodi, 1945; kot vojak JLA, 1950; ob izidu *Časopisnih stihov*, 1960; z ženo Tonko in hčerko Barbaro, 1961; med ustvarjanjem, 1960; na Nebotičniku, 1960; pod zmajevno glavo, 1960, ko se je srečal z Abrahamom, 1979; kvartet iz *Pesmi štirih*, 1990; Tanjugov portret, 1990; zakonca v zrelih letih, 1995; pesnik, žena Tonka, hčerka Barbara in vnučka Maruška, 1999; Menart akademik, brez datuma; pred vojvodskim prestolom, okoli leta 2000 in ob 70-letnici Kajetana Koviča v gostilni Šestica vsi štirje pesniki *Pesmi štirih*, plus Ivan Minatti. Škoda, da niso dodali tudi njegovega predzadnjega avta, ki ga je tekem let sam krpal in popravljaj in ga vozil - ne boste verjeli - četrt stoletja. To se pravi ljubeče paziti na robo, ne pa kot dandanes, seveda kdor lahko, zapravlivo navdan s filozofijo *kupi in zavri čim prej, da lahko spet kaj še bolj novega in poželjivega nabaviš*. Ko ga je spet videl dve leti kasneje, junija 1994 (podaril ga je bil sorodniku Toneu), je vzradoščen vzkliknil: *Kar lepo mi je pri duši, ko ga še vidim "živega". Jaz sem ga imel 25 let, zdaj jih ima že 27*. V bistvu sem prebrala *Dnevnik* v celoti - saj manjkajoče strani sem sproti prebirala že pred dvanajstimi leti (v sobotni prilogi Dela med 12. februarjem in 4. marcem 2000) - a na žalost nisem sploh še odkrila, zakaj sta po izidu pred dvema letoma žena in hčerka, kot je bilo večkrat rečeno, kupili skoraj vso naklado, da ni več naprodaj, dostopen je le bralcem v določenih slovenskih študijskih knjižnicah, ki jih je zelo vestno naštela podsekretarka Javne agencije za knjigo Vlasta Vičič v PP 29 sobotne priloge Dela 14. januarja 2012.

Skušam razumeti, zakaj sta ti dve, od pesnika najbolj ljubljene osebi in najbližnji sorodnici, na vsem lepem postali tako strogi cenzorji očetovega in moževega literarnega dela, da mu kratita besedo. Prav gotovo iz ljubezni in iz skrbi zanj, bržčas da ga ne bi bralci narobe tolmačili in da bi ga zavarovali pred očmi kritike, ki pa se jih Menart sploh ni bal, saj je kar neustrašno plaval proti toku, ne glede na sodbe in mnenja marsikoga, čeprav mu ni bilo vseeno, kaj mislijo, a temu navkljub. In kar z veliko mero ironije in avtoironije in prirodne nagnje-

nosti h kljubovanju proti vsaki obliki pritiskov in nasilja je pisal, kar je pisal, še kar vztrajno in tudi popisal po cele svežnje strani in se kdaj pa kdaj tudi spraševal zakaj. Na str. 422 na primer: *"Zakaj to sploh pišem, ne vem. Morda za pomoč pri kakih spominih. Včasih se mi zdi, da za svoje bližnje, za skupen spomin, ko me ne bo več. Včasih se mi zazdi, da bi bilo kaj od tega, kar slišim in doživim, zanimivo gradivo tudi za širše namene"*. No, z objavo *Dnevnika* alias "tega gradiva" je Celjska založba uresničila to pesnikovo tiho, vendar tudi izraženo željo v zvezi s širšimi nameni. Svojce pa - govorim na splošno - prevečkrat mučijo mnenje ljudi ali drugačna gledanja na iste stvari, da začnejo trepetati za svojega dragega, in v strahu, da se ne bi osramotil ali osmešil, ker tu pa tam - zdaj pa govorim spet o Menartu - jih prav simpatično poka, v stilu milo za drago:

Janez Menart

rat javno že pokesala in spokorila, obžalujem pa, da je medtem že umrl, ker bi mu - javno ali na štiri oči - povedala začetek zgodbe in tudi njen konec, ker se je on dotaknil le tistega vmesnega TV koščka. Strinjam se vključno s pesnikovim samo odklonilnim refrainom na rovaš avantgarde in modernistov, čeprav so bili meni nasprotno zelo všeč in blizu, to pa ni bilo nobena ovira, da mi ne bi ugajali tudi bolj "tradicionalni" - recimo jim tako - a čisto samosvoji in tudi zelo pogosto inovativni pesniki (Menart, Fritz, Zlobec, Hofman, Minatti itd.), da pesnic niti ne omenim, ki so bile praktično omalovaževane in diskriminirane čisto od vseh, saj je pesništvo še danes, piši in beri leta 2012, vsepovsod ne samo pri nas, šteto za prominentno moško opravilo, ženskam visokostno odstopijo kvečjem vlogom muz, heter in ancil (dekla sem Gospodova) in priložnostnih brenkač in sviravk ljubzenskih pesmi, ki jih kajpak, ko liriki - oni pravi - možujejo med sabo, uvrščajo (ne) prizanesljivo med manj vredno ali kar pogrošno blago. A povrnimo se k Menartu in njegovim oponentom. Pri avangardistih so me pogosto odbijale le njihove nekdanje resnično prepotentne, ekskluzivistične in arogantne metode. Številni književniki in poznavalci slovenskega leposlovja se še v današnjih časih večkrat sprašujejo,

kako bi se razvijala pri nas poezija, če bi Anton Ocvirk objavil Kosovelove konse in integrirale istočasno s pesnimi, ne pa nekaj desetletij kasneje, in so mnenja, da bi se slovensko pesništvo odvijalo in razvijalo čisto drugače. Jaz se včasih rajši sprašujem, kaj bi bilo, če bi naša avantgarda bila le avangarda 24 ur na dan, ne pa tudi... glavna zaviralica vseh ostalih slogov in smeri, če bi bil njen umetniški credo živeti in pustiti živeti, ali vsaj živeti in pustiti umreti, ne pa živeti in vse drugo zatreti, če ne zlepa pa zgrda, z vsemi razpoložljivimi sredstvi. No, kaj bi bilo? Si skoraj ne morem predstavljati. Mali raj za vse. Najbrž prelepo, da bi lahko bilo res. No, je, kar je, se ne da pomagat. A naj bo vsaj na glas rečeno. In Menart je v tej knjigi eksplicitno in implicitno povedal, da mu je bilo zaradi tega včasih tudi gorje. Ponovim, kar sem že povedala, da ne bi kdo preslišal: Škoda, da so vzeli to knjigo iz obtoka. Vprašanje Tonki in Barbari: Se ne bojita, da vama bo zadel tega kdaj kasneje žal? In sicer da sta se postavili nad moževim in očetovim literarnim delom suvereno za razsodniti, če ne hujše: njegovo nadarjeno pero sta podredili lastni volji? Navkljub slavospevu Toneta Pavčka in strokovnim mnenjem dr. Mihaela Glavana, JAK-a, saj ta ustanova ne subvencionira nezrelih in neprimernih besedil za tisk, in tudi celjski izdajateljici in založnici sta brez vsakega pomisleka in ugovora objavili *Dnevnik 1953-2000*.

/ dalje
Jolka Milič

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

IRA, ETA in naš vsakdan

Sinoči sva bila v kinu. Možu se je zdela moja izbira filma nedvomno čudna, pravzaprav še sama ne vem, kaj sem preko filma želela razumeti. Obdobje različnih in za človekovo dostojanstvo skoraj nezaslišanih uporniških odločitev zapornikov v najstrožjem britanskem zaporu, zloglasnem severnoirskem The Maze (labirint), kjer so bili od 1. 1971 do 2000 zaprti pripadniki Irske republikanske armade (IRA). Železna Lady jim ni dodelila zahtevanega statusa političnih zapornikov, zato so vsaj dve leti udejanjali za človeško bitje skoraj nepojmljive geste, da bi z njimi zdrabili mednarodno javnost. Sprejeti življenje v lastni umazaniji, odklanjanje obleke (ker bi zaporniška obleka predstavljala status kriminalca), vse do najekstremnejše odločitve dosmrtno gladovne stavke za status političnega zapornika. Deset teroristov je umrlo, med njimi Bobby Sands, vodja, pesnik in ideolog, ki je takoj zatem postal poosebljenje irske želje po svobodi. Za vsako ceno. Film je izredno surov, več minut sem v kinu preseдела z dlanmi na očeh, večkrat želela vstati in oditi, a potem nisem. Želela sem do konca videti, kako te določena ideja, določena ideologija - ne glede na to, ali je prava ali potrebna - lahko povsem prepriča, napolni ti vsako poro telesa, vsako možgansko celico do mere, ko odvzame prostor vsemu drugemu, vsakemu drugemu čustvu ali navezanosti.

Pred dvajsetimi leti sem med enoletnim življenjem v Walesu večkrat slišala ime Bobby Sands. Heroj za vse, ki verjamejo, da cilj opravičuje sredstvo.

Najemnik, ki je pred mano bival v sobi, je za sabo pustil nekaj knjig in videokaset. Morda namerno.

Knjige o upravičenosti nasilnega boja za osvoboditev izpod britanskega (ali španskega) jarma, utemeljitev obstoja Irske republikanske armade (IRA) in Euskadi ta askatasuna (ETA, baskovska država in svoboda). Nejeverno sem na zaslonu buljila v prizore, ki jih je kasetna ponujala: opravičilo bombnih napadov in atentatov. Prebrala sem knjige, ki so mi jasno prikazale, do kakšne mere je npr. britanska monarhija dejansko kolonizirala svoje periferične predele (Hechter je to jasno imenoval "notranji kolonializem"), razumela sem, do kakšne mere je bil sestradan in obubožan irski narod, da se je bil prisiljen masovno izseliti v Združene države Amerike. Pa kljub temu nisem mogla in tudi danes ne morem sprejeti cilja kot

zveličavnega merila za uporabo kateregakoli sredstva. Pred nekaj leti mi je prijatelj po elektronski pošti poslal zvočni zapis nežne balade v španščini: on in ona, pričetek njunega poznanstva, sanje o tem, kar bo, predstave njunega skupnega vsakdana. In potem zaključna vrstica. Povsem nepričakovana in šokantna, prijatelj me nameroma ni obvestil, za kaj gre. Konec vsega, vlak je tistega 11. marca 2004 prispel na železniško postajo v Madrid. Eta je bila tistega dne ponovno uspešna.

In čeprav si morda mislimo, da se nas navsezadnje vse to ne tiče, da je vse tako zelo daleč, geografsko, miselno. Pa ni. Psihološki mehanizem je vedno isti, cilj, ideja, ki opravičuje uporabo vsakršnega sredstva. Kolikokrat smo pričali takemu mehanizmu? In četudi na srečo ne pride do takih ekstremov, ali smo res prepričani, da se nas ta mehanizem ne tiče? Da v naši družbi ne zasledimo kvarnih vplivov gnilobe miselnosti "cilj opravičuje sredstvo"?

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (20)

Mariza Perat

Ob peti obletnici ustanovitve je Slovensko pastoralno središče leta 1977 bilo posvečeno Jezusovemu Srcu, v cerkvi pa so odkrili in blagoslovili spominsko ploščo, ki sta jo darovala kamnosek g. Emil Valantič (Valantig) in njegova soproga gospa Otilija.

Leta 1980 je bil v duhovniji pastoralni obisk nadškofa msgr. Petra Cocolina. Bil je to prvi izmed nadškofovih pastoralnih obiskov v slovenskih župnijah nadškofije. Verniki so takrat imeli možnost, da so preko ankete izrazili svoje mnenje in dali svoje predloge v zvezi z verskim življenjem duhovnije.

Ob 10. obletnici ustanovitve Slovenskega pastoralnega središča je bil v mesecu novembru misijon. Ob tej priložnosti je bila duhovnija posvečena Marijinemu Srcu. V tem letu je goriška nadškofija dobila novega nadpastirja, p. Antona Vitala Bommarca.

Za leto 1986 prinaša Vestnik poročilo, da Združenje cerkvenih pevskih zborov v sodelovanju z Glasbeno šolo na Placuti namerava začeti orglarsko šolo, kar bi v veliki meri pripomoglo, da bi pridobili nove organiste.

Leta 1992 je bil v mesecu marcu v dušnopastirskem središču obisk nadškofa msgr. Antona Vitala Bommarca. V tem letu je bil prvič ob prazniku farnega zavetnika sv. Janeza Krstnika glasbeni nastop *Pod cerkvenim obokom*.

Ob 25-letnici ustanovitve dušnopastirskega središča je izšla knjižica dr. Verene Koršič o zgodovini cerkve sv. Ivana s posebnim poudarkom na njenem umetniškem vidiku. Knjižica je dodan prevod v italijanščini prof. Joška Vetrha in angleščini in francoščini. Knjigo je uredil in oblikoval g. Marjan Markežič. Knjižica je izšla v zbirki *Sakralni spomeniki Primorske*, ki jo ureja Marjan

Brecelj, izdalo pa jo je Slovensko pastoralno središče v Gorici.

Za leto 2000 prinaša Vestnik poročilo, da so v stavbi ob cerkvi, ki jo je župnija pridobila po dobroti

1977
VESTNIK

slovenskega
dušnopastirskega
središča v mestu Gorica

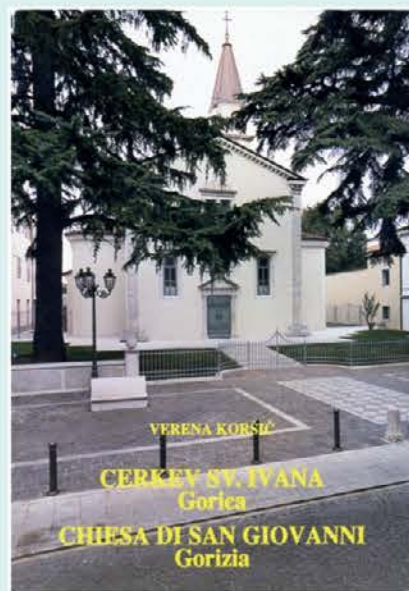
OB PETI OBLETNICI

Pred petimi leti je z odlokom z dne 24. oktobra 1972 goriški nadškof msgr. Peter Cocolin, na prošnjo slovenskih duhovnikov in potem ko je zadevo proučila posebna paritetna komisija, ustanovljena dušnopastirsko središče za slovenske vernike v Gorici s sedežem v cerkvi sv. Ivana. Istega leta je g. nadškof na praznik Kristusa Kralja v isti cerkvi slovesno razglasil slovensko duhovnijo, h kateri spadajo vsi slovenski verniki, ki si tega želijo. Istočasno je tudi ustoličil prvega dušnega pastirja in njegovega pomočnika.

msgr. Franca Močnika, uredili stanovanje za dušnega pastirja, prostor za župnijsko pisarno, učilnico za verouk, dvorano in sejno sobo. Velike zasluge za ureditev omenjenih prostorov ima g. Marjan Markežič. Prostori so poimenovani po msgr. Francu Močniku z uradnim nazivom *Dom Franc Močnik*. Za praznik Kristusa Kralja 2002, ob 30-letnici ustanovitve Slovenskega pastoralnega središča, piše Vestnik v uvodu.

... "V teh tridesetih letih se je naša duhovnija že zelo uveljavila. Škoda, da se mnogi naši ljudje pomembnosti te ustanove še ne zavedajo in ne čutijo, da moramo biti Slovenci tudi duhovno povezani v farno skupnost ali občestvo. Obletnico bomo letos slovesno obhajali v nedeljo, 24. novembra, na praznik Kristusa Kralja. Zahvalili se bomo Bogu za dosežke na vseh področjih delovanja v duhovniji in se priporočili za božji blagoslov pri dušnopastirskem delu v bodoče".

/ dalje

VERENA KORŠIČ
CERKEV SV. IVANA
Gorica
CHIESA DI SAN GIOVANNI
Gorizia

Mednarodni praznik dela v Sloveniji

Poudarek na škodljivosti politične in ideološke razdeljenosti

V Sloveniji je žal tudi proslavljanje dveh praznikov, 27. aprila kot dneva upora zoper okupatorje in 1. maja, ki je tradicionalni mednarodni praznik dela, potrdilo, da obstaja politična in ideološka razdeljenost v politiki in med ljudmi. V Sloveniji se 27. aprila leta 1941 ni zgodilo nič pomembnega, pač pa je bila dan prej, 26. aprila, v Vidmarjevi vili blizu tivolskega parka ustanovljena Protiimperialistična fronta. Uperjena je bila zoper Anglijo in Francijo, državi, ki sta se uprli Hitlerjevi politiki in napadalnosti. Šele ko je Nemčija napovedala vojno Sovjetski zvezi, se je Protiimperialistična zveza preimenovala v Osvobodilno fronto, ki je Slovence pozvala v boj proti okupatorjem. Tako zgodovinsko ponarejeni 27. april pa v Sloveniji še zmeraj velja za začetek upora zoper okupatorje. Vlada je državno proslavo zaradi varčevanja na vseh ravneh letos odpovedala, kar je vzbudilo ogorčenje in proteste opozicije, tudi Zveze združenj borcev za vrednote narodo osvobodilnega boja. Ta je zato pripravila svojo proslavo, na kateri sta govorila dr. Janez Stanovnik in ljubljanski župan Zoran Jankovič. Pomenljiva je bila udeležba državnega poglavarja dr. Danila Türka, ki sicer dokazuje, da predstavlja le del slovenskih volilcev, tiste levo opredeljene. Ob omenjeni proslavi 27. aprila na osrednjem Kongresnem trgu je Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve opozorilo na izjave, ki utrjujejo stare delitve slovenskega naroda, "pri čemer

posebej izstopa predsednik borčevske organizacije dr. Janez Stanovnik". Ta namreč kar zatrjuje, "da se je proces slovenskega osamosvajanja začel že 27. aprila leta 1941". Resnica pa je ta, da je Osvobodilna fronta bila v funkciji komunistične revolucije in povojnega prevzema oblasti v Sloveniji. Mednarodni praznik dela, 1. maj,

Janez Janša

so tudi v Sloveniji zaznamovali na tradicionalne načine, tudi z zborovanji in budnicami. Najbolj znano delavsko srečanje je na Rožniku v Ljubljani. Toda letošnja zborovanja so bila zaradi vsesplošne krize v Sloveniji ter razdeljenosti politike in ljudi glede na njihova politična in ideološka opredeljevanja, bolj turobna kot kdaj koli prej v vsej zgodovini samostojne Slovenije. Sindikalni predstavniki so na slovesnostih ob prvem maju govorili zoper vladno in poskušali utemeljevati nasprotovanje napovedanim varčevalnim ukrepom, torej ostrim varčevalnim rezom v vsej družbi in državi. Na sam praznik pa je

čimer bi, kot poudarja Janez Janša, "Slovenija spet postala normalna država". To naj bi se zgodilo do leta 2015. Člani Slovenske škofovske konference pa so svoje stališče do sedanjih političnih razmer in krize pojasnili v pogovoru s predsednikom države dr. Danilom Türkom, v četrtek, 26. aprila. Opozorili so ga, "da je javnost do sovražnega govora zoper Katoliško cerkev preveč strpna, to pomeni preveč ravnodušna. Ob tem dodajamo, da tudi državni poglavar ni nikoli nastopil proti sovražnemu govoru v škodo Cerkev. Na srečanju s predsednikom države so člani Slovenske škofovske konference ponovno potrdili, "da sprejemajo varčevalne ukrepe vlade. Menimo, da so ti ukrepi za preprečitev še hujše krize nujni. Nasprotujemo pa temu, da bi nujno varčevanje postalo izgovor za ideološko motivirano nasprotovanje zasebnemu šolstvu v Sloveniji". In še novica z nekega povsem drugega, vendar aktualnega področja. V Sloveniji je po zadnjih uradnih podatkih ugotovljenih 125.000 sladkornih bolnikov. Vendar jih je morda še veliko več, pa jih doslej v zdravstvenih ambulantah še niso odkrili. V reviji Sladkorna so zapisali, "da je med diabetiki čedalje več takih, ki nimajo denarja za zdravljenje, samovodenje bolezni in za pravilno prehrano. Veliko je takih bolnikov, ki se borijo z depresijo. Z njo se v Sloveniji srečuje najmanj štirideset tisoč sladkornih bolnikov.

Marijan Drobež

60. obletnica Malega semenišča v Vipavi "Več kot dvesto duhovnikov ..."

V Vipavi so v sredo, 25. aprila 2012, s slovesno sveto mašo obeležili 60-letnico delovanja Malega semenišča, ki je bilo izjemnega pomena za vso Slovenijo. Somaševanje v župnijski cerkvi sv. Štefana v Vipavi je vodil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Julius Janusz, zbranim pa je v mašnem nagovoru spregovoril koprski škof Metod Piriš, ki je v začetku svojega nagovora naglasil, da je iz Malega semenišča izšlo več kot 200 duhovnikov, med njimi so nekateri postali škofje, vipavsko Malo semenišče pa je dalo tudi vrsto uglednih krščanskih laikov. Škof Piriš je najprej izrazil ve-

selje, da se je slovesnosti udeležil tudi apostolski nuncij v Slove-

niji. S tem je po njegovih besedah dal priznanje s strani vrha katoliške Cerkve ustanoviteljem in tudi vsem, ki so do danes delovali v korist semenišča. V nadaljevanju je posebej naglasil, da služenje ni le naloga škofov in duhovnikov, tudi tistih, ki so izšli iz vipavskega malega semenišča, ampak vsakega posamez-

nika: "Tudi vi, dragi bratje v laiški službi, služite svojim ženam, svojim otrokom, svojim družinam ter v različnih političnih in gospodarskih skupnostih". "Duhovnik mora biti tisti, ki čuje, biti mora na straži pred silami teme in pred naraščajočo hudobijo. Svet mora držati buđen za Boga. Duhovnik mora biti možat nasproti tokovom časa in javnega mnenja, možat v zagovarjanju resnice, možat v prizadevanju za dobro", je še dejal msgr. Piriš, ki je dodal, da: "Služiti pomeni tudi pokorščino. Služabnik je pokoren Jezusovi besedi". Praznovanje, ki se ga je udeležilo več kot 80 duhovnikov, a tudi veliko laikov, žal manj, ko bi se jih sicer, ker je bilo sredi delovnega dne, je bilo tudi priložnost za druženje s sedanjimi dijaki in dijakinjami, obujanje spominov in prijateljski klepet.

Smrt delavnega, miroljubnega človeka Slovo od profesorja Janeza Dolenca

Janez Dolenc je bil dolgoletni profesor slovenskega jezika na Učiteljski in pozneje Pedagoški gimnaziji v Tolminu. V Tolminu je prišel za profesorja v jeseni 1957. Na pogrebu se je od njega poslovila predstavnica prve generacije učiteljskih učiteljskih, ki jim je bil leta 1957 profesor in razrednik. Dne 5. aprila 2012 je bila v tolminski župnijski cerkvi najprej maša zadušnica ob somaševanju in pozneje pogreb na pokopališču pri Svetem Urhu. Zadnje slovo je potekalo ob

močnih nalivih, kot bi tudi nebo žalovalo za izredno humanim in po duši dobrim profesorjem. Prof. Janez Dolenc se je rodil 5. septembra 1926 na kmetiji na Četeni ravani pri Starem vrhu v škofjeloškem hribovju. Gimnazijo je obiskoval v Kranju. Med vojno je bil tam pouk prekinjen in zato je šolanje nadaljeval na Gimnaziji v Celovcu. Tam se je povezal z Osvobodilno fronto in menda so po ulicah trosili listke z napisi proti nacizmu. Gestapo jih je do-

bil in v januarju 1945 je prišel v Dachau. Dijaki, ki nas je poučeval v Tolminu, tega njegovega medvojnega delovanja nismo poznali. Po vojni je končal realko v Ljubljani in potem študiral slovenščino in primerjalno književnost. Kot kmečki sin v tedanjih povojnih razmerah ni mogel dobiti stipendije. Kot profesor je imel izrazit občutek za literaturo in to ljubezen je izžareval med dijake. Najboljše pesmi smo se morali naučiti na pamet in vzljubili smo kvaliteta dela domače in svetovne književnosti. Poleg profesure je bil tudi literarni zgodovinar in objavil je zelo veliko del. Njegova bibliografija obsega 320 strokovnih člankov in razprav. Leta 2006 je za svoje zbirateljsko delo prejel Štrekličjevo nagrado, leta 2011 pa je za delo na

področju slovstvene folklorne dobil Murkovo nagrado. Uredil je tudi veliko knjig in zbornikov. Vse to njegovo obširno delo lahko proučimo na Cobissu. V letih 1979 do 1989 je deloval kot višji predavatelj na enoti ljubljanske Pedagoške akademije v Novi Gorici. Pod psevdonimom Janez Gorjan je objavil tudi svoje pesmi. Bil je zelo delaven, miroljuben in dober človek. Kristjan je bil, ne toliko v svojem govorjenju kot v delovanju, kjer je bil viden odmev evangelija. Zelo rad je hodil tudi v planine. Zaradi takšnih ljudi, kot je bil on, pritisk tedanje totalitarne politike na dijake ni bil tako hud, kot bi lahko bil. Ostali so mnogi dobri sadovi njegove duše in njegovega dela.

S. P.

Kratke

Ana Jarc: Moja zgodba je Gozd, moja misel Življenje

V Galeriji Tir Mostovna je bilo v četrtek, 19. aprila, odprtje fotografske razstave Ane Jarc. Avtorico je predstavila kustosinja galerije Katarina Brešan, razstava bo na ogled do sobote, 11. maja 2012.

Fotografija iz Vrtojbe, študentka Višje strokovne šole v Sežani - smer fotografija, razstavlja serijo črno-belih fotografij, s katerimi želi skozi podobe iz narave prikazati preprostost, lepoto in skrivnostnost življenja. V današnjih časih, ko vladata predvsem potrošništvo in materializem, ko je človek pogosto suženj vsakodnevnega pehanja, jemljemo življenje kot zapleten kompleks pomanjkanja časa in drugih dobrin. Pozabili smo, da je življenje premica, na kateri imamo kot posamezniki odmerjen

čas...

Sama avtorica je zapisala:

Moja zgodba je Gozd, moja misel Življenje. Podobe iz narave pripovedujejo zgodbo življenja. Življenje, ki je vsem spremenljivkam navkljub vedno eno samo. Ob rojstvu se zgodi Čarovnija. Ta igrivo priteče v razposajeno otroštvo, skozi mladost v vsej svoji lepoti žari, s čutenjem raste, se uči in dozori. V zrelosti obrodi in daje sadove, na starost pa spokočno molči in tiho odhaja... od bolečine do Čarovnije - v novo življenje. Nekje vmes smo mi... majhni, neznači, skoraj nični. S svojimi velikimi sanjami in hrepenenji, s svojimi malimi bolečinami in stkanimi preprekami... z odmerjenim časom. Vsak ustvarja svoj svet. Naj ti pokažem svojega...

Ana Jarc ustvarja z digitalno in analogno fotografijo, podaja se tudi na področje stop-motion animacije in gibljive fotografije. Živi in dela v Ljubljani.

Slovesnost v Štarančanu: potrditev 35-letnega pobratenja z Renčami

Minulo soboto je v Štarančanu potekala počastitev visoke obletnice pobratenja med Krajevno skupnostjo Renče in Občino Štarančan. Navada je, da se potrditev pobratenja s podpisom listin opravi v obeh krajih. Tako bo podoben dogodek 26. maja 2012 tudi v Renčah.

Obletnico pobratenja so počastili visoki predstavniki oblasti, občinskih in krajevnih uprav, obeh šol ter številnih društev in organizacij. Leta 1977 sta listino pobratenja prva podpisala Lorenzo Papais, tedanji župan Štarančana, in Dragotin Arčon, tedanji predsednik Sveta Krajevne skupnosti

Lorenzo Presot (levo) in Borut Zorn podpisujeta listino pobratenja

Renče, prisoten pa je bil tudi Jože Šušmelj, tedanji novogoriški župan in kasnejši dolgoletni diplomat v Rimu in Trstu. Poleg predstavnikov dežele Furlanije Julijske krajine in Goriške pokrajine so lepo število udeležencev slovesnosti iz obeh krajev letos nagovorili župan Štarančana Lorenzo Presot, predsednik Krajevne skupnosti Renče Borut Zorn ter župan občine Renče-Vogrsko Aleš Bucik. Slovesnost so obogatili pevci moškega pevskega zbora Provox pod vodstvom Mateja Petejana ter mladinski pevski zbor renške osnovne šole pod vodstvom Nataše Domazet. Posebnost letošnjega srečanja pa je imenitna in bogata razstava, ki so ji dali naslov Pobratenje v slikah. Pripravljali so jo več kot pol leta v skupini, sestavljeni iz poznavalcev in zgodovinarjev iz obeh krajev. Zaslužni občani ter ustanove in nekateri veterani pobratenja iz Renče so prejeli plakete v znak priznanja za uspešno in dolgoletno delovanje za utrditev in razmah pobratenja. Posebej so se spomnili pobudnikov, Ferruccia Marcuzzija in Franca Martinuču Dušana, razstavo pa je ob prisotnosti obeh županov in predsednika Krajevne skupnosti Renče odprla Irena Martinuč, žena pred kratkim preminulega Ivana Martinuču, prvega predsednika pripravljalnega odbora pobratenja iz Renče. / Radivoj Pahor

Z razstave Pobratenje v slikah

Razkrivanje nebesnih teles

Luna, njen nastanek in njen vpliv na plimovanje

Tokrat je v središču pozornosti nam najbližje nebesno telo, ki je hkrati edini naravni satelit našega planeta, Luna.

Luna kroži okoli Zemlje na povprečni oddaljenosti 380 tisoč kilometrov (malo več kot eno svetlobno sekundo) in se prav tako kot vsa nebesna telesa giblje po elipsi. Njeno gibanje imenujemo sinhrono vrtenje, saj nam kaže vedno isto stran, kar pomeni, da za en obrat okrog lastne osi potrebuje toliko časa, kot za en krog okrog Zemlje, in sicer 27,32 dni. Temu rečemo siderski mesec ali perioda. Ker pa se Luna z Zemljo vrti okrog Sonca, preteče med dvema enakima zaporednima legama teh treh teles 29,53

Prva slika zadnje strani Lune, ki so jo posneli Rusi

dni, ki so enaki enemu Luninemu dnevu. Temu pojavu rečemo lunacija ali cikel menjave Luninih men, periodi pa sinodska perioda. Njena tirnica je nagnjena za približno 5 stopinj od ekliptične ravnine, katero seka približno dvakrat na mesec. Če jo seka med mlajem, nastopi Sončev mrk, če jo seka med ščipom, pa nastopi Lunin mrk. Mrki so lahko delni ali popolni. Prvi so pogostejši od drugih, ki se zgodijo približno vsakih 18 let.

Luna ima 1,3% mase Zemlje in je peti največji naravni satelit v Osončju. Sestavljena je iz več plasti. Vrhnja plast ali skorja je iz kamnine, podobne granitu z veliko vsebnostjo kalcija. Na Zemljini strani je debela okrog 48 km na nasprotni strani pa 74 km. Pod skorjo je kamniti plašč, ki ima zelo malo kovin. Njegov zunanji del je trd in stabilen, spodnji del na dnu plašča pa je deloma staljen zaradi toplote, ki se sprošča ob razpadu radioaktivnih elementov. Znanstveniki sklepajo, da ima Lu-

na majhno železno jedro, vendar te domneve jim ni še uspelo potrditi.

Nastanek Lune ni povsem jasen, vendar prevladuje hipoteza o poševnem trku. Pred približno 4,5 milijarde let naj bi v Zemljo trčilo telo veliko kot Mars in pri tem naj bi v vesolje poletelo veliko snovi iz Zemljinega plašča. Ta je sčasom oblikoval prašen obro-

novani so po pomembnih znanstvenikih iz preteklosti. Eden od njih je poimenovan tudi po velikem slovenskem matematiku Juriju Vegi. Poleg teh pa so vidne še nekatere gorske verige, poimenovali pa so tudi po nekaterih znamenitejših gorstvih na Zemlji.

Kot vsi vemo iz iskušenj pri kopanju na morju, ima Luna zelo pomemben vpliv na zemeljsko vodovje, povzročča namreč plimovanje morij in oceanov. V manjši meri deluje tudi na reke in jezera, vendar so premajhni v primerjavi z morjem in je zato plimovanje pri njih neopazno. Lunin gravitacijski privlak povzročča plimsko silo, ki deformira vodno maso tako, da nastaneta dve vodni izboklini, ena v smeri proti Luni, druga pa na nasprotni strani Zemlje. Zaradi Zemljinega vrtenja vidi-

mo, da plima nastopi v istem kraju vsakih dvanajst ur. Razlika med plimo in oseko je lahko v različnih krajih drugačna zaradi krajevnih značilnosti obale; ponekod je zelo velika. Na nekaterih takih krajih so postavili tudi plimske elektrarne, ki to veliko razliko izkoriščajo za proizvodnjo elektrike. Zaradi razporeditve celin po zemeljski obli obstajajo tudi točke, kjer dvigovanja in spuščanja gladine sploh ni. Luna je bila že od samih začetkov astronomije zanimiva. Galilei je prvi skiciral njeno površje, opirajoč se na svoja opazovanja s teleskopom. Z razvojem vesoljske tehnologije so proti njej začeli pošiljati razne sonde. Rusi so prvič fotografirali njeno zadnjo stran, nazadnje pa je uspelo Američanom na njej še pristati in prinesli z nje nekaj vzorcev kamenja. Tako je postala Luna drugo (in poleg Zemlje še vedno edino) nebesno telo, po katerem je človek hodil.

Andrej Brešan

V Sloveniji je bilo predlani 422 kilogramov odpadkov na osebo

Vse več je recikliranja

V Sloveniji so leta 2010 ustvarili 422 kilogramov komunalnih odpadkov na osebo, kar je 27 kilogramov manj kot leto pred tem. To kažejo objavljeni podatki evropskega statističnega urada Eurostat. Ob tem se je zmanjšal delež odpadkov, ki pristane na odlagališčih, povečal pa delež recikliranih komunalnih odpadkov.

Količina ustvarjenih komunalnih odpadkov na osebo se po članicah Unije močno razlikuje. Številka se je lani gibala od 304 kilogramov na osebo v Latviji, 311 kilogramov v Estoniji, 315 kilogramov na Poljskem in 317 kilogramov na Češkem, pa vse do 673 kilogramov na Danskem, 678 kilogramov v Luksemburgu in 760 kilogramov na Cipru. Slovenija se je s 422 kilogrami ustvarjenih komunalnih odpadkov na osebo uvrstila precej pod evropsko povprečje, ki je pri 502 kilogramih in je bilo glede na 2009 nižje za 11 kilogramov. Na področju ravnanja s komunalnimi odpadki v letu 2010 glede na 2009 ni prihajalo do bistvenih premikov. Še naprej se je 38 odstotkov odlagalo na odlagališčih, 22 odstotkov ali dve odstotni točki več kot 2009 se jih je sežgalo, 25 odstotkov ali odstotno točko več se jih je re-

cikliralo in 18 odstotkov (+ tri odstotne točke) se jih je kompostiralo.

V Sloveniji je na odlagališčih pristalo 58 odstotkov komunalnih odpadkov, kar je štiri odstotne točke manj kot v letu 2009,

mer Švedsko (36 odstotkov), Nizozemsko (33 odstotkov) in Dansko (23 odstotkov).

Najvišji delež odpadkov na odlagališčih sicer še naprej končuje v revnejših novih članicah Unije in tudi na jugu Evrope. V Bolgariji je ta delež še na prejšnji pri 100 odstotkih, v Romuniji pa pri 99 odstotkih. 90 odstotkov presega še v Latviji in Litvi, 80 odstotkov pa presega na Cipru, v Grčiji, na Slovaškem in na Malti.

V Nemčiji in na Nizozemskem je medtem delež odloženih odpadkov znašal nič odstotkov, v Avstriji, na Švedskem in v Belgiji le odstotek, na Danskem pa tri odstotke.

za pet odstotnih točk na 39 odstotkov se je povečal delež recikliranih odpadkov, sežgal se je še naprej le odstotek odpadkov, samo dva odstotka pa so kompostirali.

Slovenija je po količini recikliranih komunalnih odpadkov skupaj z Dansko na tretjem mestu v EU, za Nemčijo, ki reciklira 45 odstotkov komunalnih odpadkov, ter Belgijo (40 odstotkov). Prehitela pa je na pri-

stih državah veliko več odpadkov kot v Sloveniji sežgejo ali kompostirajo. V Nemčiji delež sežganih oziroma kompostiranih odpadkov znaša 38 oziroma 17 odstotkov, na Danskem 54 oziroma 19 odstotkov, na Švedskem 49 oziroma 14 odstotkov, na Nizozemskem 39 oziroma 28 odstotkov, v Belgiji 37 oziroma 22 odstotkov, v Avstriji pa 30 oziroma 40 odstotkov.

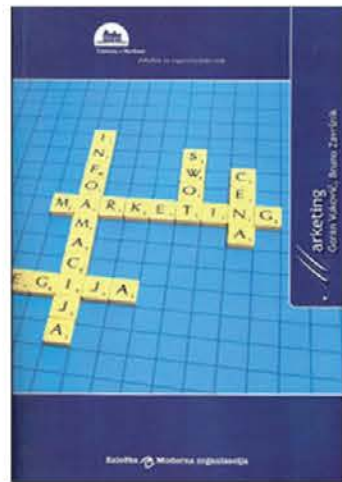
Nova strokovna knjiga Marketing ali trženje

Marketingu oz. trženju se v zadnjem obdobju veliko govori, piše in razpravlja. Bistvo marketinga je v tem, da najprej ugotovljamo plačilo. Na osnovi tega razvijamo, oblikujemo, proizvajamo in prodajamo konkretne izdelke ali storitve tisti skupini kupcev, ki smo jih že v samem začetku predvideli oz. evidencirali. O tej problematiki je na razumljiv način podano v knjigi *Marketing*, ki sta jo napisala ugledna strokovnjaka prof. dr. Goran Vukovič in prof. dr. Bruno Završnik. Knjigo, ki ima 179 strani, je založila Moderna organizacija v FOV Kranj. V uvodnih poglavjih omenje-

ne knjige je orisana vloga marketinga in marketinško informacijski sistem. Največ prostora pa je namenjena marketinškemu spletu, to je obravnavi izdelka, cen, tržnih poti in tržnega komuniciranja.

Lepo je prikazana strategija marketinga z navedbo najpomembnejših temeljnih strategij, načrtovanja strategije in SWOT analize.

Zaključno poglavje obravnava izredno praktično elektronsko poslovanje, internet v službi marketinga, neposredno trženje in določila zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu. Ob koncu knjige je dodano abecedno stvarno kazalo, ki

olajša branje ali iskanje določenih pojmov in izrazoslovlja v marketingu.

Knjiga je namenjena gospodarstvenikom kakor tudi študentom na visokih šolah, fakultetah in drugim, ki se ukvarjajo s trženjem.

Gabrijel Devetak

Podvig italijanskega proizvajalca

De Longhi bo prevzel proizvodnjo Brauna

Italijanski proizvajalec električnih aparatov De Longhi je pridobil trajno licenco, v kateri bo prevzel proizvodnjo nemškega konkurenta Brauna. Z dosedanjim lastnikom Procter & Gamble je sklenil sporazum o dolgoročni uporabi znamke in pripadajočih paten-

tov. S poslom bo De Longhi prevzel tudi določene proizvodne zmogljivosti Brauna v Nemčiji in njegove zaposlene. Procter & Gamble ob tem ostaja lastnik znamke Braun. De Longhi bo za prevzem odštél fiksno vsoto 140 milijonov evrov in še dodatno

vsoto do 74 milijonov evrov, o kateri se bosta obe strani sporazumeli v prihodnjih petih letih. Pri Procter & Gamble posej ocenjujejo za "odlično transakcijo". De Longhi je po njegovih navedbah odlični partner za nadaljnji razvoj Brauna, medtem ko se bo ameriški koncern lahko osredotočil na proizvodnjo izdelkov za nego in ličenje.

Delnice družbe De Longhi kotirajo na milanski borzi. Podjetje je imelo lani 1,63 milijarde evrov prihodkov in ima okoli 7000 zaposlenih.

Andrej Brešan

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 30. aprila, ob 14. uri.

POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

Korenčkova in ingverjeva juha (Nemčija)

(Recept je primeren za vegetarijance, vegance in celiake)

Včasih ne vemo točno, ali je to, kar jemo na potovanjih, res tipično ali ne. Tako se mi je zgodilo s to juho, ki sem jo poskusila v Berlinu. Všeč mi je bila, in čeravno nisem prepričana, da je res tipična za Nemčijo, bo v mojem spominu ostala zapisana kot berlinska jed.

Sestavine:
500 gramov krompirja
1 šalotka
1,5 l zelenjavne juhe
2 do 3 cm ingverja
1 česen
1/2 žličke curryja
1 ali 2 krompirja
1/2 žličke kurkume
sol
olje
sončnična in bučna semena (po želji)

Česen in čebulo sesekljamo, krompir in korenje narežemo na majhne kocke, ingver pa

nim mešalnikom. Juho serviramo še toplo. Po želji lahko potresemo še bučna in sončnična semena.

Nebo, sonce in prostranost Pomlad v dolini

Pomlad je tisti čas, ko se nam zahoče neba, sonca in prostranosti, povrhu pa je to obdobje v letu, ko se naše telo šele prebuja, kondicija ni na višku, pa tudi nekoliko leni smo od dolgega čepenja in posedanja za pečjo. Kot nalašč za krajši, nenaporen izlet, denimo na Sekulak nad Vipavsko dolino.

Prelepo razgledišče, ki kot oster čekan moli izza Trnovske planote in se ozira na vse strani neba, je dostopno tako iz doline, iz Vitovelj, kot tudi po položni poti od vzletišča Kopitnik pri Rijavcih, mimo gozdarske kočice Krnica. Tale lažja pot je meni pri srcu v tistih dneh, ko nimam časa, pa niti energije, da bi dolge ure lazila navkreber. Z avtom se udobno pripeljemo do parkirišča pri vzletišču, kjer je tudi spomenik, posvečen dogodkom med NOB ter terenem, ki so po tej poti prevažali hrano in razne potrebščine borcem IX. bataljona. Če imamo srečo, ne bomo sami in bomo lahko nekaj časa sledili letu jadralskih padalcev, ki prihajajo sem s cele Slovenije, pa še iz najrazličnejših krajev Evrope. Polet od tod je namreč, tako pravijo, nebeško lep.

Od Kopitnika se po široki makadamski cesti med borovci in prelepimi razgledi napotimo

do jase v Krnici, pot je ves čas položna in lahka, ker smo na robu gozda, je tudi prijetno toplo. Pri gozdarski koči gremo desno po asfaltu, krajši nenaporen vzpon in nekaj ovinkov so pred nami, zdaj so borov gozd že nadomestile visoke smreke in jelke, značilnost celotnega Trnovskega gozda. Na zadnjem ovinku moramo biti pozorni na tablo, ki nas z asfalta preusmeri na stezo v smeri Sekulaka. Približno pol ure bomo hodili po lahkem, nekoliko zaraščenem svetu sredi gozda, tokrat spet borovega, in že se bo pred nami odprl razgled, kot bi nenadoma poleteli visoko med bele oblake.

April je čas, ko na Sekulaku razumeš, zakaj so se ljudje selili z gora v doline. Tudi največjemu ljubitelju hribovskega življenja se namreč milo stori pri srcu, ko iz še specih, sivih gozdov, kjer veje mrzla sapa in kjer se v nočeh temperatura nikakor noče dvigniti nad ledišče, stopi na sončno pobočje. Dolina, ki se odpre pod nami, kar kipi in pričakovanju, po gričih zelena, bela in rjava rišejo igro življenja in rojstva. Polja in sadovnjaki v najlepših odsevih pozdravljajo pomlad. In ravno pomlad je čas, ko je Vipavska dolina naj-

lepša. Pa čeprav je v vseh letnih časih polna neke posebne, nepisne veličine. Sedim na robu prepadnih skal in pogled mi gre mimo malih vasi, ki se prebujajo v pričakovanju rojstva in daljne trgatve, do obzorja, kjer je slutnja morja, valov in

trgatev, o kateri so nama govorili in je pomenila konec in začetek obnemem. Predvsem pa praznik... Vipavska dolina je radodarna. Ponosna je in prostrana kljub strogemu pogledu visokih gor in kraške planote, ki ji ne do-

neva v valovih klasja. Žito, rumena ravan, me je že kot otroka vnovič in vnovič očaralo. V njem sem začutila vonj po kruhu in po tistem starodavnem življenju, o katerem sem tolikokrat sanjala. Kljub burji in mrazu je Vipavska dolina polna nežnosti. Pomlad jo obarva s pastelnimi niansami, da je videti kot platno v ateljeju. In veter prinaša vonjave, boža, odhaja, se vrača, oplaja... in počasi trga bele cvetove, da jih skriva med oblake. Dolina nikoli ni skopa, nikoli ni kruta, kot zna biti krut Kras, tisti Kras, ki ji zakriva obzorje in sanje o morju. S Sekulaka komaj zaznavam poti, kolovoze med njivami, brazde in brstenje. Veter, ki me mrzi v hrbet, si ne upa med žito, ki se ziblje v slutnji, in med cvetoče češnje. Na robu gore, na stičišču dveh svetov, obstane in okameni. Sedaj je Vipavska dolina najlepša. V tem času, ko so češnje komaj zacvetele, ko

smo zaznali zorenje in se pustili nebu in oblakom. Kajti krošnje cvetočih češenj se najraje igrajo skrivalnice z belimi oblaki, medtem ko je žito bajno zeleno in ko je Vipavska dolina, tam daleč pod nami, še posebej radodarna in polna obljub. Čas, ko zorijo češnje, je najlepši čas v letu, dolina pod Trnovsko planoto pa je zibelka hrustavih rdečih plodov. Vipavske češnje... vipavska pomlad.

Tako tiho in toplo je na obrobju Trnovske planote, da se mi nikakor ne da več v objem gozdov, pa čeprav imam njihovo zavetje in tišino tako rada. Spomladi potrebujem nebo in prostranost. Zato se odločim za vrnitev po stezi, ki nas vodi do Kopitnika po pobočju. Steza je nekoliko ožja, paziti je treba na kamenje in korenine, a ravno zato nas gora nagrajuje z bogatimi razgledi. V pol ure smo spet na asfaltu in kmalu nato pri avtu, ki nas bo popeljal iz gozdov nazaj v pomlad.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

110

Velikokrat smo že pisali o nas samih, o Slovencih, ki živimo v Italiji, nekdanjih in sedanjih zamejcih torej, ta izraz nikakor ne gre iz vsakdanje rabe, predvsem o tem, da znamo dobro jamrati in se pritoževati nad svojim stanjem. Že res, da osebno nisem mnenja, da preveč "stokamo in jokamo", kot nekateri radi o nas govorijo, a vseeno včasih zares sami ne vidimo lepih in dobrih stvari, ki smo jih sposobni narediti. Preveč malodušja je med nami, da bi bili sposobni uzreti sami stvari, ki jih naredimo, a se ne zavedamo njihovega pomena, njihove odličnosti. Kot da bi tudi te velike, pomembne stvari, ta velika dejanja padla sama od sebe v ta današnji kotel malodušja, katerega še pogloblja sedanja kriza.

Minuli teden sem v enem dnevu obiskal tri slovenska mesta, ki so za ves slovenski svet izjemnega pomena: najprej sem se zapeljal v Trst, ko sem tam opravil, sem odšel v Ljubljano in iz Ljubljane sem se v krasnem sončnem vremenu odpeljal še v Maribor, kjer me že dolgo ni bilo, vračal sem se pozno ponoči, in ker je pot dolga, sem med vožnjo veliko razmišljal.

Poleg obveznega vprašanja, ki si ga še posebej, ko sem utrujen od predolgega dne, vedno postavljam, kaj namreč sploh počnem tukaj, sem se spraševal tudi o našem skupnem kulturnem prostoru, na katerega smo pri nas zadnje čase nekako pozabili. Dejstvo, da sem v enem dnevu zaobjel z vožnjo vsa tri slovenska mesta, za katerega sem v svoji podzavesti prepričan, da najbolj označujejo slovenski svet, zato tudi kulturo, mi je dalo misliti, da je z nami nekaj narobe, če se sami ne zavedamo pomembnosti skupnega kulturnega prostora, kot smo in še ves slovenski kulturni in družbeni prostor, v katerem živimo in delujemo Slovenci, nekoč ta prostor imenovali, ne glede na meje in druge pregrade, ki jih je bilo v preteklosti več, kot jih je danes.

In sem pomislil, da dejansko državne meje, ki smo jih odpravili z vstopom domovine Slovenije v Evropsko unijo, le niso bile tako slabe, kot se nam je takrat zdelo. Pa se mi ne toži po starih časih, vsaj po državnih mejah ne, ker sem eden tistih, ki je ostro mejo, zarezal med mojo domovino in Italijo od nekdanjega preklinjal, če že ne zaradi drugega, vsaj zaradi obupnih ter ponižujočih pregledov na meji in obupno dolgih avtomobilskih kolon na meji. Tudi ne spadam v vrsto številnih preprodajalcev pri nas, ki nekdanjo državno mejo pogrešajo predvsem zaradi oderuških dobičkov, ki so jih sami delali na račun vsega potrebnih sosedov in danes samo jamrajo, kakšna krivica se jim godi, ko jih je odprava državne meje postavila v stvarnost, ki je niso bili vajeni, in niti ni rečeno, da je sedaj tako slabo, kot se rado vsevprek govorijo.

Sam sem pa tudi trdno prepričan, da je bilo slabo, ker se je veliko dobrega pustilo v prejšnji družbi in prejšnjem sistemu in se je tudi veliko slabega vzelo iz razvitih zahodnih demokracij, takega, česar ne bi bilo potrebno uvajati v novo domovino. Najbrž je v človeški naravi to, da se najraje naučimo slabega, kot pa da bi bili zavezani dobremu in lepemu. V mislih imam namreč stvari, ki so dobro delovale nekdanj, a jih je danes divji kapitalizem, bolje bi lahko rekli: stremuštvo za do-

bičkom, za vedno zabrisal. Ker se rad ponavljam, kot se ponavlja vse v našem življenju, bom še enkrat zapisal, da mi iz nekdanje družbe, iz nekdanjega sveta, ki ga ni več, najbolj manjka topla človeška solidarnost, tudi hvaležnost za male stvari in pa skromnost, katere smo bili vajeni, in smo prav zaradi skromnosti, v kateri smo živeli, znali ceniti tudi majhne, navidez nepomembne stvari in jih bili veseli!

Ko se danes sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, ko okrog sebe opazujem splošno nezadovoljstvo in jamranje, stokanje ter pritoževanje, češ, "da živimo na robu revščine", nisem vesel, ker vem, da to ni res. Zavedam se, da je sedanje stanje slabo, ker nam je vsem ta gospodarska, etična, družbena, moralna kriza in kriza vrednot vzela tisto najpomembnejše: vero v prihodnost, elan, veselje do življenja, zaupanje v prihodnost in mlade, dejansko voljo do življenja. Govorim o tistih lepih in dobrih stvareh, ki delajo življenje dobro, lepo, znosno, ki osmišljajo vsakdanjik, ki nas delajo dobre, ki nas zares delajo ljudi. Kako boš lahko srečen, če se pa obnašaš v življenju do sočloveka kot volk? In če kdaj, smo prav vsi danes še kako potrebni solidarnosti, tiste navidez majhne, a tople človeške solidarnosti, ki smo jo začeli vedno bolj izgubljati, ko smo se odpovedovali skromnosti, vzajemnosti in smo vse bolj prisegali samo na Mamona, na denar, denar, spet denar. In me zato boli, ko opazujem okrog sebe ljudi, ki so jim ti, vsem na oči znani, lovci za dobičkom vzeli službo, zapravili delovna mesta, jih potisnili v srednjih letih in v starosti na rob družbe, na socialno dno, ko vidim, kako so finančni hazarderji zapravili prihodnost našim otrokom, ko...

Ko sem z avtom drsel po s soncem obsijani domovini in mi ni bilo treba niti enkrat seči po dokumentih, ko sem odhajal in se vračal domov, ker v tem mojem ljubem slovenskem skupnem kulturnem prostoru ni več meja, sem pomislil, da ni dobro, ker tudi sam ne vidim lepih, dobrih, velikih stvari, o katerih bi moral sam pisati, jih deliti. Kot da bi se črna žalost naselila v vse nas, kot da ne bi znali več videti lepega in dobrega, tistega, kar osmišlja naše življenje in ga dela lepega, dobrega! V Trstu sem se peljal mimo stare ribarnice, ki je danes imeniten razstavni prostor, kjer je te dni na pročelju tudi slovenski napis Razprta obzorja, ki naznanja mimoidočim, da je na ogled vrhunska likovna razstava slovenskih umetnikov iz našega prostora. Prav tako sem v Ljubljani naletel na isti plakat, kot sem tudi naključno, če so taka naključja seveda sploh možna v našem življenju, srečal prijatelja Aleša Bergerja, ki mi je veselo pripovedoval, kako je sam odkril veliko novega na istoimenski razstavi v Ljubljani. In sem pomislil na prijatelja Borisa Perica, kateremu gre največja zasluga, da v našem in vseslovenskem prostoru ustvarjamo normalne odnose z vrhunskimi kulturnimi dogodki. Ja, "ustvarjati normalno med nami vsemi", a z lepimi, dobrimi stvarmi!

Na zadnjem sedežu moje alfe sem s seboj vozil knjigo enega od treh prevodov v italijansko tržaškega pisatelja Alojza Rebule, ki te dni tudi med italijanskimi bralci žanje uspeh, ki mu zaradi odličnega pisanja gre. In sem pomislil na prijatelja Iva Jevnikarja, ki je za ta projekt prevajanja Rebule v italijansko poskrbel s skupino ljudi, ki še verjamejo v možnost lepega in dobrega!

"Sploh lahko pošteno govori o čem drugem, razen o Bogu in nas samih"? se je skušeno spraševal meni ljubi Emil M. Cioran, ki ga imam te dni v ponovnem branju.

Se, se lahko! saj govorimo dejansko o sebi, ko govorimo dobro o drugih!

S 6. strani

"Štirje fantje muzikantje" so navdušili ...

Gostovanje gledališke skupine O'Klape je imelo poseben prizvok v OŠ O. Župančič v Gorici, saj si je lutkovno predstavo prišla ogledat dramaturginja Martina Mrhar, selektorica Srečanja otroških gledaliških skupin Severnoprimorske

dališče na vrhovi s predstavo *Kaj se je Sneguljčici zares zgodilo* v priredbi in režiji Emila Aberška, selektorica Mrharjeva za finalni del regijskega srečanja v Tolminu izbrala še dve, Lutkovno dramsko skupino OŠ Šturje, Ajdovščina, s predstavo *Muca Copatarica*

70 - 80 skupin. "Gran finale" tega državnega srečanja otroških gledaliških skupin bo 5. junija v Velenju. Morda pa bodo tudi naši goriški lutkarji med finalistami! Maja Gal Štromar se je v Tolminu na pogovoru z mentorico Ferletičevo in režiserjem Žerjalom

2012, ki ga prireja Javni sklad Republike Slovenije, območne izpostave Tolmin, Ajdovščina, Idrija in Nova Gorica. Mali gledališki navdušenci, ki so imeli za seboj že nekaj ponovitev, so gladko obvladali tekst in sproščeno odigrali predstavo, tako da jih je selektorica Mrharjeva, ob pohvali za zelo lepo izvedeno predstavo s petjem v živo, za dober odrski govor, domiselno scenografijo in njeno uprizoritveno uporabo ter ne nazadnje zaradi sodelovanja fantov - kar je redkost pri tovrstnih skupinah!!! - izbrala za finalni del regijskega srečanja, ki je slovesno ob čestitkah potekal v Kinogledališču Tolmin v petek, 20. aprila, v dopoldanskih urah. Poleg njih je od osmih prijavljenih otroških skupin - med njimi

(igralci 1. do 3. r.) in Dramsko skupino OŠ Sempas s predstavo *Prijateljce* (igralci od 4. do 9. r.) Uvrstitev v ta tolminski finalni del je zelo velik uspeh za naše goriške lutkarje (iz zamejstva so bili seveda edini), ki so v Tolminu ob spremljevalcih, zagnani mentorici Katerini Ferletič ter prizadevnemu režiserju Franku Žerjalu, doživeli ponoven uspeh. Dvorana je bila ob njihovem nastopu natrpana, kajti gledalce je vanjo gnala tudi radovednost, da bi pobliže občudovali lutke, izdelane pod vodstvom Brede Varl. Člani O'Klape so z nastopom v Tolminu našli že sedemnajsto ponovitev (!), kar je nekaj izrednega za tako najstniško gledališko skupino, in že zaradi tega zaslužijo najvišjo pohvalo. Njihovo predstavo kot ostali dve si je v Tolminu

pohvalno izrazila o predstavi O'Klape, predvsem zaradi lepo in dobro razvitega uprizoritvenega loka, ki doseže vrh, napetost in seveda končni razplet. Vsi lutkarji so prejeli njeno pohvalo. Nekaj pripomb je imela le k vodenju lutk, ki bi morale imeti "več življenja", a naši lutkarji so šele začetniki, če bodo vztrajali na tej poti, bodo tudi lutke v njihovih rokah zadobile še več živosti.

Gledališki skupini za ta odlični uspeh naj gredo iskrene čestitke z željo, da bi se še tako dobro imeli v tej uigrani družbi vrstnikov, kar je iskrena želja mentorice, in še kaj lepega in kakovostnega ustvarili z zdaj že popolnoma "osvojenim" režiserjem Frankom Žerjalom.

JK

Boj med titani v glasbi

Vinilka proti mp3-ju

Nekaj besed bom namenil aktualnim obzorjem industrije glasbenega založništva in potrošnikov-poslušalcev, ki posneto glasbo uporabljajo-kupujejo-prenašajo. Naše življenje je, hočeš nočeš, polno zvokov vseh vrst in celo nasičeno z njimi. Pustimo tokrat ob strani vse naravno, kar pač slišimo: šumenje gozda, pljuskanje Jadrana ob obalo, predenje muce, prasketanje ognjenih zubljiv. Pozabimo tudi na umetno, "jekleno" oglašanje sveta: trušč gradbišča, zvočni smrad avtomobilske kolone, vseprisotni drin mobilnika, ne povsem preseženo ritimiziranje fordističnega tekočega traku. Kot je res, da "nikoli nismo sami", čeprav bi stali kot edini preživeli na samotnem otoku, tako drži, da "svet ni nikoli tiho". Pa če pozabimo in odmislimo vse, nas ne bo nikoli zapustil najbolj prvinski zvok na tem svetu: bitje srca. Uspeh ambientalnih skladb, ki "utripajo", ne potrebuje dodatnih razlag. Vzdušje teh vrstic je bolj prizemljeno, uporabno, vsakdanje. V tritret stoletja glasbe na nosilnih ploščah je razvoj tehnologije omogočal rafiniranje fizičnih prenašalcev slušnih informacij. Preletimo na kratko (in površno) zgodovino le-teh. Leta 1877 je prvo snemanje zvoka omogočil Edisonov izum fonografa, na koncu stoletja se je pojavila prva t. i. gramofonska plošča, ki je omogočala že dokaj solidno zapisovanje. V letih 1940 se je na tržišču takrat še redkih (javnih) izbrancev pojavil magnetofonski trak, leta 1948 pa so ZDA ustvarile vinilno ploščo, ki je zamenjala nezmisljive tiste 78-obratov. Revolucionarni LP (ang. long play) je omogočal sne-

manje 25-30 minut glasbe na stran pri 33 obratih na minuto. Poleg plošč na 45 obratov so se single snemali na manjše, 7-palčne vinilke, ki vrtijo na 45 obratih. 60. leta so ustvarila kasete in mikrokasete z zapisovanjem na ozek, zmogljiv in predvsem prenosni

trak. Leta 1982 je bila druga prava revolucija. Na tržišču se je pojavil CD (angl. compact disc), ki je uvedel novo, digitalno dobo. Gre za optični disk za zapisovanje digitalnih podatkov, tudi glasbe, ki so ga v 90. letih razširili v Superaudio in DVD. Po letu 2000 predstavljata še tretjo, zadnjo revolucijo na področju posnete glasbe razmah digitalne glasbe, ki je hkrati (fizično) ne vidimo, a brez nje ne moremo. Ko pa je tako enostavno in predvsem zastoj. Naslov prispevka nakazuje na parabolno, ki jo lahko sintetiziram tako: od vinilke preko ceđeja k digitalni skladbi. Ali so ocean glasbe za 0,99 dolarja iTunes oz. drugi brezplačni kolektorji prenosljive muzike (Emule, Soulseek) zadnja postaja, kateri ni vrnitve? Rečeno drugače: ali so vinilke sa-

mo še stvar zgodovinskih učbenikov in ali smo CD-je že zdavnaj zavrgli? Ali smo vse te fizične nosilce, ki se prašajo, so dragi, nepraktični in jemljejo preveč prostora za vedno zamenjali za črno luknjo trdega diska in "mehkega", neotipljivega mp3-ja? Prepričan sem, da ne. Poglejmo najprej na velik dvoboj vinilka proti mp3-ju in razumeli bomo, da ni še vse "izgubljeno". Lastnosti enega in drugega me-

ki je ne bodo nikoli poslušali. Gre za ovrednotenje glasbe proti kopicenju digitalnega zvočnega smetišča itd.

Resnica je seveda vmes, med omenjenimi ekstremi, vsaka stran ima svoj prav. Vinilne plošče so dražja varianta, lahko jih poslušamo samo doma in samo, če imamo gramofon. Kakovost, obstojnost in fizični zapis zvoka so boljši. Poslušalska izkušnja zahteva čas, pozornost in nekaj znanja: pravilno uporabljati gramofonsko glavicico in jo pazljivo namestiti na ploščo, občasno čiščenje in pravilno shranjevanje, pozor na trganje platnic in deformacijo površine. Vinilka ima poleg zvočne tudi, in za marsikoga predvsem, vizualno vrednost. Velika površina platnice in prostori v notranosti omogočajo, da avtorji ustvarjajo večkrat fenomenalne artwork-e in iz plošče nastanejo prave likovne umetnine. Pa še to: ob koncu prve strani se moramo dvigniti s kavča in jo "obrniti". Lahko sklepamo, da je uporaba vinilk bizarni ritual zvočnih perfekcionista, ki si ga lahko privoščijo le redki, morda celo elitni izbranci?

Sedaj pa druga stran. Digitalna glasba je v večini primerov danes zastoj ali pa jo dobimo po zmerno nizki ceni. Internetni nakup dovoljuje, da plačamo samo izbrane, najljubše pesmi, brezplačen prenos z enega izmed peer-to-peer portalov pa nas sili v to, da si privoščimo kar celo ploščo. Ali kar celo diskografijo. "Če sem že pri delu, pač kliknem dvakrat in imam preprosto vse". Mp3 je digitalni format majhnega obsega, tako da zelo poveča shrambene zmoglosti računalnika ali iPod-a. Je pa tudi umetno skrčen format, kar pomeni, da se na račun majhne digitalne teže skrči količina digitalnih podatkov, zmanjša se torej kakovost.

Ali se tudi "slabše sliši"? Zagotovim vam, da ja. Lahko sklepamo torej, da je razmah digitalne glasbe odraz demokratičnosti, skoro enakosti družbe, ki omogoča poceni in zabavno kuliso "za vse"? Na današnji točki vse kaže, da bodo založništvo in glasbeni potrošniki ohranili žive obe realnosti, tako vinilko kot mp3. Se čudite, da CD-ja nisem omenjal? Z razlogom: po mojem jih bo v prihodnje vedno manj, in to zato, ker nima svojstvene, razlikovalne vrednosti. Je reducirana vinilka in hkrati prehlapen digitalni zapis. Zlahka ga pozabimo pod posteljo ali v kotu. Ni tako poseben kot vi-

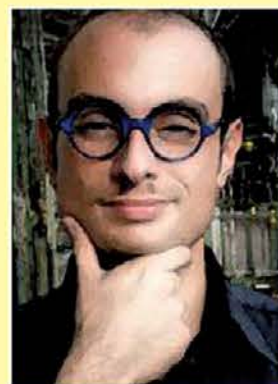
nilka in hkrati ne tako praktičen (in poceni) kot mp3. Glede naših dveh tekmecev pa tako: opustitev vinilne plošče bi bila prevelik greh za "dobro" glasbo, opustitev mp3-ja konkretno ni možna, pa niti "pravična". Osebnostno želim zelo cenim širjenje prodajne izbire, ki sintetizira tu predstavljeni "boj med titani". Vedno bolj številne so skupine, ki izdajajo albume na vinilni plošči s priloženo kodo za brezplačni prenos z interneta. Ko si vzamemo čas za "pravo" poslušanje, torej, vinilko go, da jo lahko pogosto in "na hitro" porabimo pa mp3 dol.

Jernej Šček

Gorica / Kulturni dom

Utrinek iz tržaške kulturne preteklosti

Trijezični festival Komigo, ki ga letos osmič prireja Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja v sodelovanju raznih drugih slovenskih in italijanskih ustanov in pod pokroviteljstvom FJK, goriške občine in pokrajine, SKGZ in Fundacije Goriške hranilnice, je v petek, 20. aprila, pospremil občinstvo v nekdanji kulturni svet Trsta, bogatega z gledališkimi dvoranami in vsakovrstnimi umetniškimi ponudbami. Predstava, točneje glasbeni večer je bil tokrat v italijansčini in ga je izoblikoval šestindvajsetletni Alessio Colautti iz Trebča, po materi Slovenec, ki je že lansko leto v aprilu poustvaril ujedljivo vzdušje z varietetskimi nadihom ob poklonu tržaškemu kabaretistu Angelu Cecchelinu. Letos je Cecchelinov ironično zbadljivi pogled na tržaško mišljenje predstavil pod naslovom Cecchelin... una poltrona al Filodrammatico in tako obudil spomine na to zgodovinsko gledališče, ki je bilo v ul. degli Artisti, in skušal z raznimi glasbenimi vrstmi, ki so se zvrstile na odru te dvorane, posredovati publiki ozračje tega gledališkega hrama, v katerem je bil nesporni "kralj" prav Angelo Cecchelin. Kot že na lanskoletnem nastopu je Alessio Colautti v značilnem slogu iz 30., 40. let prejšnjega stoletja glasno - skoraj preglasno - zapete pesmi prepletal z vici, rekli in anekdotami, tipičnimi za tržaško okolje, in z ironičnimi, tudi avtoironičnimi pripombami vanje vpletal gledalce, ko mu je bila dana priložnost. Tokrat ga je poleg pianista Tommasija spremljal kvintet mladih glasbenikov orkestra Auditorium, ki je s Tommasijevimi aranžmaji skušal poustvarjati nekdanje glasbene okuse. V malce predolgem programu, očitno namenjenem starejši publiki, ki se je najbolj vživela v ta glasbeno-kabaretni večer, je bilo le preveč sličnosti z lanskoletnim sporedom, zato je imela glasbena ponudba ponavljajoči se prizvok, ki gotovo ni pripomogel k pristnosti in izvirnosti. / IK

Teden dni v Berlinu (6)

Trpki spomini na holokavst in lepote antike

Berlin je v soncu lepši, čeprav odet v jesenske barve. Naslednjega dne sem se zjutraj odpravila do spomenika na odprtju, ki ljudi spominja na tragedijo holokavsta. Holocaust-

vali med bloki, kot da bi bili živi. Holocaust-Mahnmal je sestavljen iz več kot dvatisoč blokov cementa različnih velikosti. Spomenik je bil izdelan zato, da človek ne bi nikdar pozabil holokavsta. To so

Tiergarten

Mahnmal je posvečen spominu na vse judovske žrtve v Evropi. Bil je odkrit leta 2005, po sedemnajstih letih diskusij in različnih načrtov. Spomenik je delo arhitekta iz New Yorka, Petra Eisenmanna. Pod spomenikom je muzej, v katerega pa nisem šla, ker sem bila prezgodnja. Jeseni je vreme v Berlinu večinoma turobno. Nebo večkrat prekrijava oblaki, včasih rosi, včasih pa kar pritisne mrz. Tistega jutra so se sončni žarki razlivali po cementnih blokih in veter je prenašal iz kraja v kraj zlatorumene liste, ki so se igrali in prekopic-

grozote, ki bi jih človek najraje izbrisal iz spomina. Največja izmed teh grozot pa vendarle ni uboj. Pravo barbastvo je odvzem dostojanstva in časti, počasno, a nenehno spreminjanje človeka v žival. Medtem ko sem se sprehajala med brezraznimi bloki cementa, so mi na misel prihajali posnetki, ki sem jih dan prej videla v Deutscher Domu. Le kje je tedaj človek pustil srce, le kje? "Če je to sploh človek", se je spraševal Levi in prav je imel. Kaj jim je ostalo od človeštva? Česa so bili krivi? Življenja? Ali vas/nas ni nikdar sram, da pripa-

date/pripadamo tako zlobni živalski vrsti, ki dela zlo hote in vede? Kako je to mogoče? Zaustavila sem se, zapisala svoje občutke v beležko, ker nisem hotela iti mimo tega spomenika le s kupom posnetkov v fotoaparatu, ker ta kraj res nekaj pomeni, in sebi nosi neko sporočilnost, ki jo mora obiskovalec razbrati. To so bloki iz cementa, drug ob drugem, eni višji, drugi nižji, a še vedno enolični bloki iz cementa, ki se drug od drugega razlikujejo le v dimenziji. Kot ljudje, ki so stoje v vrsti čakali na poslednji vlak, postali so brezoblični in brezbarvni.

Iz preteklosti v prihodnost. Takšen je bil občutek, ki me je prevzel, ko sem takoj po spomeniku holokavstu prišla v Sony center na Potsdamer Platzu. Center se bohoti s svojo moderno strukturo iz stekel in kupolo iz platna. Zgrajen je bil v višino, predvsem zaradi pomanjkanja prostora. Ima ločene stavbe, ki jih povezuje le kupola, med njimi pa se lahko sprehodiš. Tu je več lokalčkov, kinematografov, restavracij. Kot se za tako splotje spodobi, je tu tudi točka, kjer se lahko brezplačno povežeš na internet. Na telefonu sem torej na hitro preletela elektronsko pošto in sporočila domov, da sem v redu. Ozrla sem se okoli sebe in opazila, da je več ljudi stikalo po svojih telefončkih ali prenosnih računalnikih. Po petih minutah sem telefon spravila v žep in si rekla, da nikakor ne smem zapravljati časa takole, zato sem se odpravila v muzej sodobne umetnosti, Daimler contemporary, ki se nahaja v bližini.

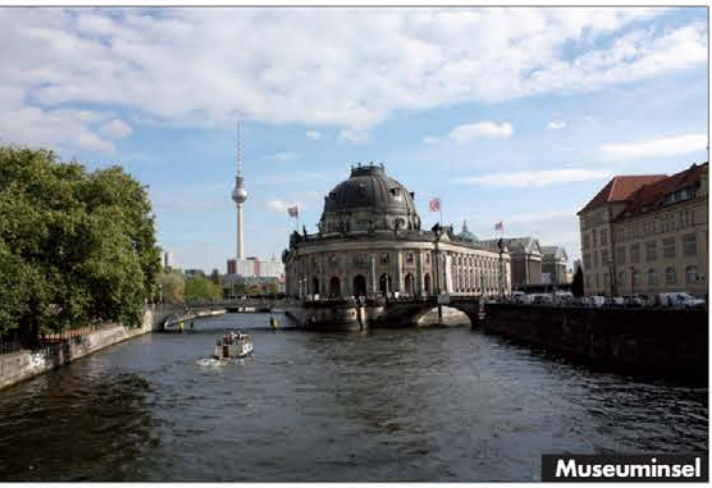
Holocaust-Mahnmal

Kaj je lepšega kot kratek sprehod skozi Tiergarten? Pa spet mimo Brandenburških vrat, ki sem jih lahko tokrat tudi fotografirala, po Friedrichstrasse proti severu, čez reko Spree, ki tako kot vse reke, ki tečejo skozi mesta, oddaja neprijetne vonjave. Kljub temu da je kdaj pa kdaj rosilo, me rahel dežek ni zmotil. V hoji po mestu, ki sem ga začela z veseljem raziskovati, sem neizmerno uživala. Opazovala sem stavbe, ljudi, ulice, trgovine. Ker sem se sprehajala sama in je bil fotografski aparat večino časa spravljen v torbi (v rokah sem ga mela le takrat, ko sem ga uporabljala), se nisem zdela prava turistka. Ljudje z zemljevidi v rokah so me od časa do časa spraševali, kje je kakšna ulica. Včasih sem celo znala odgovoriti. "Lahko bi bila Berlinčanka torej", sem pomislila. Ko si mesto ogleduješ sam in s svojim videzom ne vzbujáš pozornosti, imaš poseben občutek. Domačini ne gledajo vate s tistim pomiljujočim pogledom: "Poglej ga, še en turist". Mimo tebe gredo po vsakodnevnih opravkih in se ne obrnejo (sicer pa se Nemci po navadi ne ozi-

rajo kaj dosti za drugimi ljudmi; tak občutek sem imela). Mesto pa se mi je po nekaj dneh že zdelo dovolj prijetno, da bi lahko človek pomislil, da bi v njem živel. Preden sem odpotovala, sem se o Berlinu pogovarjala z marsikom. Ugotovila sem, da je veliko mojih znancev že bilo v Berlinu. No, eden izmed sorodnikov mi je priporočal ogled muzeja Pergamon. Sredi reke Spree stoji otoček, na otočku pa se drug ob drugem trejo muzeji. Otoček se seveda imenuje Museuminsel, eden iz-

med muzejev pa Pergamon. Skok v antiko, med ostanke kipov in stebrov, me vedno znova prevzame. Čudno, latinski in grški jezik me nista nikoli toliko prevzela kot antična umetnost! Po dnevu in pol pohajkovanja po mestu, odkrivanja različnih turističnih in manj turističnih kotičkov me je ogled take znamenitosti kar šokiral. Najprej sem morala stati v vrsti celih dvajset minut, preden sem vstopila. Tudi v notranjosti se je trlo ljudi, zato je bil ogled veliko manj sproščujoč, kot bi lahko bil sicer. Kako veličasten izgled bi imel oltar iz Pergamona, če ne bi bilo nikogar naokoli, na stopnicah ne bi posedalo več skupin naveličanih najstnikov in utrujenih turistov in bi vladala sproščujoča tišina! V vodniku je pisalo, da je to muzej, ki si ga moraš v Berlinu nujno ogledati. Res je: dela, ki so tu, so izredno lepa, kar popeljejo te v tiste čase, ki jih poznaš le iz pripovedi in iz grških ter latinskih prevodov. Neki čarobni svet antike, starodavnosti, ki te ob sprehodu skozi ta človeška čuda kar prevzame.

Slavica Radinja

Museuminsel